

Representation av kvinnor och män – Hur prioriterar riksdagsledamöter frågor i den finska riksdagen?

En kvantitativ studie av motionerna i riksdagen 2007

Anne Sophie Hokkanen
Helsingfors universitet
Statsvetenskapliga fakulteten
Politologi
Pro gradu-avhandling
Maj 2011

1. Innehållsförteckning

1. Innehållsförteckning	1
2. Inledning	3
3. Disposition	4
4. Bakgrund	5
4.1. Jämställdhetsutveckling i Finland	5
4.2. Tidigare forskning i ämnet	7
5. Syftet och forskningsfrågorna	12
6. Avgränsning och material	13
7. Representation av kvinnor	14
7.1. Allmänt om representationsteorins grunder	15
7.2. Hanna Pitkin och utvecklingen av tanken bakom representation och början till diskussionen om kvinnor och representation	15
7.3. Den kritiska massans inflytande på representations tänkande	20
7.4. Finns det kvinnliga intressen och går det att identifiera dessa intressen?	26
7.5. Sambandet mellan deskriptiv och substantiell representation	30
7.6. Diskussion kring kritiska handlingar och ett krav på att få in könsperspektiv i mainstreamforskningen om representation	35
7.7. Teoretiska diskussionens samband till forskningsfrågorna	41
8. Motioner i sin institutionella kontext	41
8.1. Hur byggs den officiella agendan upp och var kommer motionerna in i agenda sättningen.	42
8.2. Motions beteende i den Finska riksdagen	46
8.2.1. Lagmotioner	48
8.2.2. Budgetmotioner	48
8.2.3. Åtgärdsmotioner	49
9. Metod	49
10. Empiri – undersökning och utförande	52
10.1. Insamling av material	52
10.1.1. Den beroende variabeln	53
10.1.2. Den mellankommande variabel	55
10.1.3. Den oberoende variabeln	55

10.1.4. Bakgrunds variabler _____	55
10.2. Utförandet av kodningen _____	58
10.3. Materialet i förhållandet till SPSS analysen _____	61
11. Resultat från analysen av motionerna _____	62
11.1. Finska riksdagens uppbyggnad under 2007 _____	62
11.2. Beskrivning av motionerna i riksdagen 2007 _____	63
11.2.1. Hur fördelades motionärerna deskriptivt i den finska riksdagen _____	64
11.2.2. Substantiell fördelningen på motionerna i den finska riksdagen _____	69
11.2.3. Betydelsen av regionalpolitik _____	72
11.2.4. Samband mellan de olika variablerna _____	74
11.3. Könsskillnader i gjorda motioner 2007 _____	76
11.3.1. Kvinnor som motionskrivare _____	76
11.3.2. Köns inverkan på motionernas politikområden _____	80
11.4. Hur ser den substantiella representationen ut i motionerna _____	83
11.4.1. Kvinnointresse _____	83
11.4.2. Kritiska aktörer _____	89
12. Slutdiskussion, sammanfattning av resultaten och förslag på vidare forskning _____	92
13. Litteraturförteckning _____	95
14. Bilagor _____	98

1. Inledning

En viktig del i en demokrati är att olika grupper i samhället är representerade. Dessa gruppers rätt till representation är ingen enkel fråga. Hur olika grupper får sin röst hörd och vilken betydelse detta har för gruppen själv och det övriga samhället är en fråga som det är värt att forska i. Speciellt diskussionen om hurdan representation som för med sig en förändring, som är positiv för olika grupper i samhället är viktig.

Kvinnor är en grupp i samhället som under de senaste 100 åren allt mera har deltagit i det offentliga beslutsfattandet. Man har också diskuterat kvinnornas inverkan på politiken och deras inverkan på frågor som handlar om kvinnors situation i samhället. Har kvinnors medverkan i politiken fört med sig ett ökat intresse för att diskutera frågor som handlar om kvinnors ställning i samhället och vem är det som diskuterar dessa frågor? Kvinnornas representation är en intressant fråga när det gäller att beskriva grupprepresentation i samhället och därför kommer denna pro gradu-uppsats att koncentrera sig på hur kvinnor representeras i den finska politiken och om deras representation kan ses medföra förändringar i innehållet av politiken.

När det gäller kvinnors deltagande har Finland och Norden setts som en föregångare. Speciellt när det gäller kvinnors deltagande på arbetsmarknaden och i politiken bekräftar även statistiska siffror detta. Finns det orsaker till ett fortsatt arbete för en ökad kvinnorepresentation inom alla sektorer i samhället? Intressant är också att fråga sig varför skillnader har eller inte har skett i politiken i och med kvinnors medverkan. Fastän diskussionen i denna pro gradu-uppsats handlar om representation av kvinnor i samhället kan hoppeligen pro gradun också medföra något till diskussionen om andra gruppers representation.

I uppsatsen undersöker man representationen av kvinnor och deras intressen genom att se på den finska riksdagens motioner. Tanken är att motioner kan visa riksdagsledamöternas egna prioriteringar i en större utsträckning än vad till exempel omröstningar gör. Omröstningarna styrs till en större grad av partitillhörighet än

motionerna. Den teoretiska diskussionen utgår från diskussionen kring representation. Viktiga frågor för den teoretiska diskussionen är vad det betyder att man representerar någon och vilka handlingar förväntas av den som representerar för att man skall kunna säga att denne representerar en grupp. I feministisk representationslitteratur har man ofta ifrågasatt sambandet mellan deskriptiv representation, representation som bygger på yttre egenskaper, och substantiell representation som bygger på den innehållsmässiga representationen. Man har även konstaterat att för att få en helhetsbild av vem det är som representerar kvinnor i samhället måste både kvinnors och mäns agerande undersökas. Om hur detta operationaliseras i pro gradu-uppsatsen kommer att behandlas i nästa stycke.

2. Disposition

För att ge en bakgrund till hur kvinnors deltagande och hur representationen av kvinnor utvecklas i Finland ges först en genomgång av utvecklingen i. Därefter granskas undersökningar som har diskuterat kvinnors representation både deskriptivt och substantiellt. Dessa undersökningar ger läsaren en bild av hur kvinnors agendasättning på parlamentsnivå ser ut. Efter att läsaren fått en bakgrund i forskningsområdet presenteras själva forskningsfrågan. Forskningsfrågan består av fyra frågeställningar som senare hjälper forskaren att analysera materialet. Därefter presenteras materialet som används för den empiriska undersökningen.

I teoridelen behandlas kvinnors representation samt diskussionen om substantiell representation och dess samband med den deskriptiva representationen. I stycket diskuteras även vilka frågeställningar som är relevanta att undersöka när man diskuterar kvinnors representation i samhället. När kvinnors representation diskuteras är det viktigt att minnas att kvinnor inte utgör en homogen grupp och att även män kan representera kvinnor innehållsmässigt. Efter den teoretiska diskussionen presenteras metoden för undersökningen. Kvantitativa metoder används för att kunna undersöka ett större material som kan ge en helhetsbild av hur kvinnor representeras i motionerna.

Den empiriska delen börjar med en presentation av de variabler som används för undersökningen. Därefter diskuteras själva operationaliseringen av undersökningen. Både utförande av kodningen av riksdagens motioner och analysen diskuteras. Efter denna diskussion går forskningen över till att beskriva och analysera det använda materialet. Till sist görs en sammanfattning av resultaten i förhållande till en större helhet.

4. Bakgrund

4.1 Jämställdhetsutvecklingen i Finland

Jämlikhetsdiskussionen har pågått sedan Platons och Aristoteles dagar, men könet har inte varit en självklar del av diskussionen. Först under slutet av 1700-talet kom könet med som en relevant fråga och de första jämställdhetsdiskussionerna startade. Mary Wollstonecraft var en av de första att påpeka att jämlikheten i samhället bara gällde fria män och att kvinnor lämnats utanför denna jämlikhet. Målen bland de första jämställdhetsförespråkarna var inte att få lika rösträtt och demokratiska rättigheter, utan kampen för civila rättigheter gavs högre prioritet. Till de viktigaste eftersträfvade civila rättigheterna hörde rätten till utbildning och rätten att få arbeta. Kvinnorörelsens mål var att få kvinnorna och representanter för andra sämre lottade grupper i samhället att ses som individer. Senare under 1800-talet kom också rätten att få delta i det politiska livet och att få rösta i val upp på agendan för de som talade för jämställdhet. Speciellt inom den socialistiska rörelsen förespråkades rösträtt även för kvinnor.(Kuusipalo 2002, s.208)

Man brukar ofta dela in kvinnorörelsen och den feministiska rörelsen i Finland i tre olika vågor. Den första vågen anses ha startat i slutet av 1800-talet, den andra vågen kom igång på 1960-talet och den tredje vågen anses ha börjat på 1980-talet (Sinkkonen & Haavio-Mannila 1981 s. 197-199). Dessa vågor har inte slutat existera i och med att ny utveckling skett utan deras befintlighet är ofta parallell och deras diskurser försvinner inte på grund av att en ny diskurs inom feminismen startat.

Under den första vågen kämpade den feministiska rörelsen för att jämställa kvinnan med mannen både i lag och i rättigheter. Första vågen betonade också solidariteten kvinnor emellan.(Sinkkonen & Havvio-Mannila 1981 s. 197-198) Man har dock ofta sett att en stor del av jämställdhetspolitiken, speciellt i början, varit knuten till uppbyggandet av en nationalistisk anda i Finland(Holli 2003, s.12). Under den första vågen genomfördes flera förnyelser för att förbättra kvinnornas position i det finska samhället. Finland var det tredje landet i världen som införde rösträtt för kvinnor 1906. Samtidigt gjordes det också möjligt för kvinnor att ställa upp som kandidater i val. I valet 1907 valdes 19 kvinnor in i den finländska lantdagen, vilket gjorde Finland till en föregångare för kvinnorepresentation i parlamentet.(Social- och hälsovårdministeriets rapport s.4–5). Allmän rösträtt i kommunalval infördes först 1917, elva år senare, sist i Norden efter Sverige(Haavio-Mannila 1983, s.66). Under den första hälften av 1900-talet infördes flera lagar som gjorde kvinnan mera jämställd inför lag. 1929 infördes en äktenskapslag som säkrade hustrun samma rätt till egendom och barn och garanterade att hustrun inte längre var under sin mans förmyndarskap(Social- och hälsovårdministeriets rapport s.4–5).

Den andra vågen kan ses ha startat på 1960-talet, fast en diskussion om jämställdhet redan hade pågått sedan 1950-talet i Finland och Norden. Andra vågens feministers främsta mål var att ändra på könsfördelningen inom arbete genom att jämställa könen och omforma de könsroller som existerade i samhället.(Sinkkonen & Havvio-Mannila 1981 s.198) Diskussionen om dessa frågor i Finland ledde till att Förening 9 grundades. Gruppen bildades för att uppmärksamma jämställdhetsärenden i samhället. I början av 1970-talet, efter att många av föreningens mål uppfyllts såg föreningen sig själv som onödig och upplöstes. I stället grundade den finska staten 1972 en jämställdhetsnämnd. Senare har andra statliga institutioner, bland annat jämställdhetsombudsmannaämbetet, bildats i Finland för att se till att jämställdheten mellan könen förverkligas.(Borchorst 1999, s.167–169) Arbetet som började på 1960-talet har fortsatt till idag och fört med sig ändringar i det finska samhället genom till exempel flera kvinnor på synliga poster i samhället. Ett annat exempel på utvecklingen är att Finland har haft en jämställdhetsminister från 1980-talet framåt. Denna minister har oftast hört under Social- och hälsovårdsministeriet men under åren 1991–1995 var jämställdhetsministern den samma som försvarsministern.(Borchorst 1999, s.173–176) Samma år som

jämställdhetsministern infördes, infördes också Finlands första regeringsprogram för att främja jämställdhet. (1980–1985) Senare har nya jämställdhetsprogram uppgjorts av regeringen. År 1986 ratificerade Finland FN:s avtal om förbud mot diskriminering av alla kvinnor och 1987 stiftades en lag om mäns och kvinnors jämställdhet i Finland. I riksdagsvalet 1987 steg mängden kvinnor i riksdagen till över 30 %. Den internationella utvecklingen hade en inverkan på hur jämställdheten mellan könen utvecklades, speciellt på att jämställdhetslagen godkändes i Finland. Jämställdhetslagen har reviderats i större utsträckning 1994, i samband med EU-medlemskapet, och 2005, i samband med en rapport som färdigställts om hur lagen tillämpats. Den sista större revideringen skedde 2008.(Bruun&Koskinen 1997 och www.eduskunta.fi)

Under 1990-talet och 2000-talet har finländska kvinnor uppnått flera nya toppositioner inom politiken. Under dessa decennier har kvinnor erövat poster som försvarsminister (1991), riksdagens förste talman (1994), republikens president (2000) och statsminister (2003).(Social- och hälsovårdministeriets rapport s.4–5)

Den tredje vågens feminism har hämtat med sig en ny diskussion till samhällsdebatten. Tredje vågens feminister har velat lyfta fram skillnader mellan kvinnor och inte enbart skillnader mellan könen. Tredje vågens feminister har ofta starka band till exempel till queer-forskningen. Speciellt den tredje vågens feminism har gett nya utmaningar till förhållandet mellan den deskriptiva representationen och den innehållsmässiga representationen. Samtidigt har också andra riktningar inom feminismen stigit fram vilket gör att man kan ifrågasätta i fall det finns en enhetlig tredje våg inom feminismen.

4.2 Tidigare forskning

Det finns en hel del forskning som är intresserad av att undersöka skillnader i kvinnors och mäns prioriteringar i politiken och hur representation av kvinnor tar uttryck. I flera undersökningar har man sett på vilka frågor parlamentarikerna själva påstår sig prioritera. För att sedan se på vilken situationen i verkligheten är, har en del forskare valt att se på motionerna i parlamentet. Motionerna visar vilka ärenden

parlamentarikerna verkligen arbetar för. Motioner används till stor del av parlamentarikerna för att lyfta upp frågor som är viktiga för dem. Till exempel omröstningarna i parlamenten är mera bundna till partiets linje än vad motioner är. Nedan kommer några av undersökningarna som gjorts kort att presenteras. I Finland har få undersökningar gjorts om motionsbeteendet i riksdagen. En undersökning finns dock som har gjorts av Sirkka Sinkkonen och Elina Haavio-Mannila i slutet av 1970-talet och som ser på motioner från just ett könsperspektiv.

Lesli A Schwindt-Bayer undersökte skillnader mellan Latinamerikanska beslutsfattare, både i attityder och i motioner. Hon undersökte beslutfattare i tre olika länder: i Argentina, Colombia och Costa Rica.(Schwindt-Bayer 2006) I Latinamerika har mycket hänt i kvinnors situation under de senaste årtiondena, fler kvinnor arbetar och är representerade i politiken. Schwindt-Bayer har ändå i tidigare undersökningar funnit att kvinnor i beslutsfattningen blir marginaliserade av män. Detta sker genom att män ”tvingar” kvinnor att verka inom traditionellt ”kvinnliga” områden som utbildning och hälsa, medan de själva vill hålla kvar makten inom ”mäns” områden såsom jordbruk och ekonomi.(Schwindt-Bayer 2006 s. 573) I undersökningens resultat såg Schwindt-Bayer att kvinnor prioriterar mera än män frågor gällande kvinnors jämställdhet och även i mindre grad frågor som gäller barn och familjer. Skillnaderna bland prioriteringar mellan könen var mindre när det gällde traditionellt ”manliga” frågor (Schwindt-Bayer 2006 s. 575). Däremot blev skillnaderna större när det gällde handlingar i form av motioner. Skillnaderna ökade i områden som utbildning, hälsa och ekonomi, där attityderna inte markant hade skilt sig mellan könen. Schwindt-Bayer menar att detta är en bekräftelse på hennes teori om att kvinnor marginaliseras som beslutsfattare av män(Schwindt-Bayer 2006 s.583). Som ett exempel använder hon att män ofta söker män när de vill ha flera underskrifter för sina motioner. Men hon ser också att latinska kvinnors handlingssätt och intresseområden har ändrats från att ha varit så kallade Supermadres. Supermadres betyder kvinnor som är hela samhällets mödrar och därför även i politiken är intresserade av områden som kan ses som moderliga. I dagens läge driver kvinnor till exempel mera feministiska frågor istället för endast feminina frågor (Schwindt-Bayer 2006 s.584).

Hur kan man då se att Latinamerikas resultat kan jämföras med den Europeiska kontexten? Schwindt-Bayer kommer fram till att oberoende var man gjort undersökningar gällande ämnet har resultaten indikerat att kvinnor lägger högre prioritet på frågor som handlar om feministiska ärenden och barn och familjer. Svårare har det varit att se på resultaten gällande traditionellt manliga områden, där resultaten mer varierar. Därför är det svårare att dra slutsatser, som sträcker sig över länders utvecklingsgrad och kulturer när det gäller sociala frågor och traditionella ”manliga” områden (Schwindt-Bayer s. 583-584). I USA och Europa har partitillhörigheten spelat en mycket större roll än vad undersökningen visade i Latinamerika. I Schwindt-Bayer undersökningen visade sig partitillhörigheten sakna betydelse i de flesta frågor. (Schwindt-Bayer 2006 s.584)

I Europa har bland annat Sarah Childs sett på kvinnliga Labour parlamentsledamöters attityder och handlingar. I sin undersökning betonar hon det problematiska förhållandet mellan deskriptiv och innehållsmässig representation.(Childs 2006) När hon intervjuade de kvinnliga parlamentsledamöterna såg de ut att åtminstone delvis ha blivit valda för att agera för kvinnor(Childs 2006 s. 12). Childs har undersökt flera olika sätt för parlamentarikerna att verka i parlamentet för att få en klarare bild av förhållandet mellan deskriptiv och innehållsmässig representation. En fråga som gör tolkningen extra svår är det brittiska systemets partibundenhet. Det binder de kvinnliga parlamentarikerna starkt till partiernas ideologi(Childs 2006 s.12). I sin undersökning över vilka motioner Labour kvinnor skriver under kunde Childs se att kvinnor har en tendens att skriva under ”feministiska” motioner, medan män i Labour skrev under flera motioner i förhållande till deras antal (Childs 2006 s. 15). I sina slutsatser ser Childs att det finns tydliga skillnader mellan män och kvinnor när det gäller prioriteringar men att det inte på något sätt kan visas att förhållandet mellan deskriptiv och innehållsmässig representation skulle vara linjärt.(Childs 2006 s.18)

I Norden har bland annat Lena Wängnerud undersökt kvinnors och mäns innehållsmässiga representation. I en undersökning från slutet på 1990-talet visade det sig att förklaringen till en positiv inställning till kvinnor i politiken bland nordiska parlamentariker var parti och kön. Även nationalitet påverkade i viss grad resultatet.

Resultaten kan ifrågasätta tron att vi i Norden har en gemensam jämställdhetskultur.(Wängnerud 2000, s. 137-139) I sin undersökning har Wängnerud också sett på beslutfattarnas handlingar. En av indikatorerna hon använt är ifall beslutfattarna varit i kontakt med kvinnoorganisationer i sitt arbete. I kontakten spelade kön en betydande roll medan parti spelade en betydligt mindre roll.(Wängnerud 2000 s.143) Parlamentarikerna själva ser också att kvinnors ökade deltagande i politiken har hämtat med sig nya frågor till politiken. När parlamentariker fick nämna inom vilka områden kvinnor främst påverkat politiken lyfte de fram familjepolitik, jämställdhet och socialpolitik, alla frågor som Wängnerud ser att har ett samband med utvecklandet av den Nordiska välfärdsstaten.(Wängnerud 2000, s. 144-146)

I Finland har Sirkka Sinkkonen och Elina Haavio-Mannilla i slutet på 1970-talet forskat i vilken effekt kvinnorörelsen och de kvinnliga parlamentsledamöterna haft på agendasättningen i finsk politik. I undersökningen utgår forskningen från den av dem definierade kvinnorörelsens tre vågor. Den tredje vågen visar sig dock vara så ny att man inte kunde se att den haft en effekt på politiken under 1970-talet.(Sinkkonen& Haavio-Mannila 1981 s.201) Sinkkonens och Haavio-Mannilas definition skiljer sig också en del från den traditionella definitionen av den tredje vågens feminism. Tredje vågens feminism anses ha startat i Finland först på 1980-talet, efter att Sinkkonens och Haavio-Mannilas undersökning är gjord.

I undersökningen kommer det fram att kvinnliga ledamöters aktivitet när det gäller motioner i riksdagen varierat över tid. Aktivast har kvinnorna varit 1907, 1947 och 1977 då antalet motioner gjorda av kvinnor var större än deras antal i parlamentet skulle ha indikerat. (Sinkkonen& Haavio-Mannila 1981 s.202)

Motioner kan också göras på olika sätt. Man kan ensam göra en motion eller göra motionen med en större grupp som stöd. Sinkkonen och Haavio-Mannilla har även tittat på förändringarna som skett gällande detta. Alternativen är alltså att en kvinna ensam gör en motion eller att en kvinnas motion stöds av andra kvinnor, motionen stöds av män eller att en motion endast görs av män/ en man. När Sinkkonen och Haavio-

Mannila tittade på alternativen såg de att det under första vågens feminism år 1907 var vanligare att kvinnliga ledamöter jobbade över partigränserna när det gällde motioner. Under feminismens andra våg blev det vanliga för kvinnor att ensam skriva motioner eller att göra dem tillsammans med män från samma parti som de själva. Över huvudtaget blev det vanligare med motioner där båda könen samarbetat. Denna utveckling går i riktning att uppnå målet att likställa kvinnor och män. Under den undersökta tiden blev också antalet motioner som enbart gjorts av män färre och efter 1957 har antalet sådana motioner stadigt minskat.(Sinkkonen& Haavio-Mannila 1981 s.202-204)

Sinkkonen och Haavio-Mannila såg också att innehållet i kvinnors motioner förändrades över tid. Under feminismens första våg handlade många av kvinnornas motioner om att göra kvinnan i äktenskapet mera jämställd i förhållande till mannen. Under den andra vågen och speciellt den tredje vågen handlade många av kvinnornas motioner om socialpolitik som till exempel hälsovård och arbetsförhållanden. Under den andra vågen blev också utbildning och kultur vanliga frågor i kvinnors motioner. Bland männen utgjorde utbildning innehållet i bara 12 % av motionerna medan motsvarande siffra hos kvinnor var 19 %.(Sinkkonen& Haavio-Mannila 1981 s. 205) Förändringen i vem som gör motioner visade också att könsfördelningen i frågor minskade över tid. I slutet av den forskade perioden hade antalet män som gjorde motioner gällande kulturella frågor ökat medan flera kvinnor börjat göra motioner gällande ekonomiska ärenden.(Sinkkonen& Haavio-Mannila 1981 s.207) Också den andel motioner som kvinnor gjorde gällande frågor, som direkt är av intresse för kvinnor minskade i andel från 22 % i början av 1900-talet till bara 5 % i slutet av 1970-talet. Forskarna förklarar detta delvis med att riksdagsledamöterna i början av 1900-talet hade starka band till den feministiska rörelsen och på detta sätt hade lättare att identifiera sig med frågorna som kvinnorrörelsen drev.(Sinkkonen& Haavio-Mannila 1981 s.208)

Forskarna såg att första och andra vågens feminism tydligt har haft en inverkan på vilka policys som behandlas i riksdagen. Genom kvinnliga riksdagsledamöters motioner och även mäns kan man se att frågorna som kvinnorrörelserna lyft upp har funnits med på

agendan. Man kan se att kvinnorörelserna har aktiverat beslutfattare att se kvinnliga frågor som viktiga. De olika vågarna har lyft fram olika aspekter av problematiken kring kvinnors intressen i samhället. (Sinkkonen & Haavio-Mannila 1981 s.213-214) De olika undersökningarna visar att det är relevant att forska i hur kvinnor representeras i samhället och hur denna representation tar sin form. I följande kapitel kommer forskningsfrågan för pro gradun att utformas.

4. Syftet och forskningsfrågorna

Syftet med pro gradu-uppsatsen är att delta i debatten om representation och vilken betydelse det har att kvinnor är representerade. Detta kommer att granskas genom att se på hur kvinnor och män väljer att betona olika politikområden när de arbetar i den finska riksdagen. I pro gradun operationaliseras detta genom att se på motioner som gjorts i den finska riksdagen år 2007. I uppsatsen granskas motionerna både genom den som skriver motionen och motionens innehåll. Motionerna har valts som forskningsobjekt på grund av att de ger forskaren en möjlighet att se på vilka frågor de enskilda parlamentsledamöterna väljer att prioritera i sitt riksdagsarbete. På grund av att motioner kan kopplas till enskilda riksdagsledamöter hoppas man kunna bättre forska i den substantiella representationen i den finska riksdagen.

På grund av att man inte skall göra för starka antaganden på förhand om hur kvinnors representation sker utan låta materialet beskriva situationen, kommer det inte att finnas en hypotes i uppsatsen. I stället används fyra frågor för att hjälpa analysen framåt. I undersökningen kommer man främst att granska följande frågor:

1. Vem och om vad man gör motioner i den finska riksdagen?
2. Finns det skillnader på kvinnors och mäns motioner?
3. Kan man identifiera motioner som kan anses representera kvinnor?
4. Är det kritiska aktörer som gör den största insatsen för den substantiella representationen av kvinnor?

Utöver granskandet av frågorna hjälper tidigare gjorda undersökningar från Finland och utomlands att ge en jämförande aspekt till uppsatsen. I uppsatsen kommer typen av motion att vara den beroende variabeln. Dessutom kommer kvinnointresse att vara en mellankommande variabel. Motionsställarens kön kommer att fungera som oberoende variabel. Dessutom kommer uppsatsen att ha flera bakgrundsvariabler som till exempel parti och ålder.

Fast ingen hypotes görs finns det en del förväntningar om resultaten på basen av tidigare undersökningar. En förväntning är att val av politikområde delvis kommer att se olika ut i kvinnor och mäns motionsbeteende. Ett annat antagande är att kvinnor kommer att vara aktivare än män i att lyfta fram frågor som är intressanta för representationen av kvinnor. I nästa stycke kommer man att bekanta sig närmare med materialet.

5. Avgränsning och material

För att granska representationen av kvinnor i Finland kommer att som material användas motioner från den finska riksdagen. Motionerna i materialet är gjorda under 2007. Materialet från 2007 består endast av motioner som den nya riksdagen gjorde under året. Detta betyder att motionerna är från tiden mellan den 27.3.2007, när den nya riksdagen hade sitt första plenum, till slutet av året 2007.(www.eduskunta.fi) År 2007 valdes som mål för undersökningen på grund av att det var tiden efter ett val vilket betyder att riksdagsledamöternas valkampanjer inte borde synas i deras motionsbeteende. Utöver detta hade Sinkkonen och Haavio-Mannilla 1981 använt i sig av motioner från åren 1907 till 1977 med tio års mellanrum. För att bättre kunna jämföra denna uppsats med deras forskning är det bra att välja år 2007 som infaller 30 år senare än det senaste analyserade materialet.

Motioner från 1996 framåt är tillgängliga på den finska riksdagens hemsidor. Detta gör att motionerna är lättåtkomliga för att utföra undersökningen. På hemsidorna kan man göra sökningar på motioner under bland annat olika kategorier av motioner och årtal. Motionerna har alla ett eget arkiveringsnummer och ur rubriken är det lätt att se vem och från vilket parti den första underskrivaren av motionen är. På grund av att motionerna inte får vara långa och att hela texten finns tillgänglig på hemsidorna kan man även använda motionens innehåll för att kategorisera motionerna.

Antalet motioner per år är stort, under de senaste åren har det gjorts över 1000 motioner per år. Under 2007 gjordes 1308 motioner i de olika motionskategorierna. Detta gör att det endast är möjligt att granska motioner från ett år i denna uppsats. Året är också kortare än vanligt på grund av att man endast garnskar motioner som är gjorda av den nya riksdagen. Fast dessa begränsningar gjorts blir motionsantalet mycket stort. Därför följs även här Sinkkonens och Haavio-Mannilas exempel genom att endast granska varannan motion. Genom att följa denna princip granskas 659 motioner i uppsatsen. Tillgången till Sinkkonen och Haavio-Mannilas forskning tillåter även att i någon mån observera förändringen i tid i motionsbeteendet i den finska riksdagen. Också andra tidigare nämnda undersökningar ger ett bredare perspektiv på hur Finland förhåller sig till andra länder och hjälper att sätta undersökningen in i ett bredare perspektiv. När det gäller information som behövdes för bakgrundsvariabler fanns information att finna på riksdagens hemsidor under avdelningen där alla riksdagsledamöter presenteras.

7. Representation och kvinnor

I följande kapitel kommer den teoretiska referensramen för pro gradun att diskuteras. Först diskuteras mycket kort representation allmänt vilket för läsaren vidare till Hanna Pitkin och hennes diskussion om typer av representation. Sedan följer diskussionen kring den kritiska massan och problem med konceptet. Därefter diskuteras förhållandet mellan den deskriptiva och den substantiella representationen. Kapitlet avslutas med diskussion om problematiken kring kvinnor som grupp och om huruvida man möjligtvis ändå kan tala om representation av en homogen grupp.

7.1 Allmänt om representationsteorins grunder

Till forskningens centrala frågeställningar hör vad representation är och hur vi blir representerade politiskt i samhället. Leslie A. Schwindt-Bayer och William Mishler konstaterar att fastän representation och demokrati inte är synonyma är de mycket nära sammanlänkade (Schwindt-Bayer & Mishler 2005 s.415). I Finland idag representeras vi politiskt bland annat via våra riksdagsledamöter som vi som medborgarna själva väljer i val. Vad kan man då se som vårt samband till dessa politiker och hur kan vi garantera att dessa politiker representerar oss så att våra önskemål och intressen blir hörda? I detta kapitel kommer man noggrannare att se på representationsdiskussionen ur ett könsperspektiv.

En central fråga när man betraktar representationen utgående från ett könsperspektiv är ifall man kan anta att kvinnor representerar kvinnor i sina handlingar och åsikter i de beslutsfattande organen. När man funderar på representation ur ett könsperspektiv hittar man inte på nya koncept utan använder sig av den befintliga representationsteorin. Man frågar sig alltså vem och vad representeras. Målet med att granska representationsteori från ett könsperspektiv är att utveckla koncepten om representation till att vara mera inkluderande så att de kan utvecklas mot ett än rättvisare och mera demokratiskt håll. (Celis 2008 s. 73)

7.2 Hanna Pitkin och utvecklingen av tanken bakom representation och början till diskussionen om kvinnor och representation

Man kan se Hanna Pitkins arbete och bok "The Concept of representation" från 1967 som början på den moderna diskussionen om kvinnlig representation (Childs 2008 s. 93). De flesta studier om politisk representation börjar enligt Celis mfl. med Hanna Pitkin och hennes fyra typer av representation (Celis & mfl. 2008, s. 100). Även i denna studie kommer att kort redogöras för Pitkins fyra kategorier av representation för att läsaren bättre skall förstå innebörden av diskussionen man för om representation idag. Sarah Childs konstaterar också att man i många samtida diskussioner om representation inte ger Pitkins idéer tillräckligt med utrymme (Childs 2008 s. 93).

Pitkin definierar representation genom att konstatera att representation oftast är att ”göra något på något sätt närvarande utan att detta är närvarande bokstavligen eller *de facto*” (Pitkin 1967, s.8-9). Enligt Pitkin kan man definiera fyra olika kategorier av representation.

1. *Formell representation (formalistic representation)*

Formell representation handlar om att en person får rätten att representera andra och på detta sätt representerar denna grupp. Problemet är att formell representation inte garanterar att representanten handlar för de han eller hon representerar. Formell representation är koncentrerad på de regler och system som möjliggör val och avsättning av våra representanter. Två olika varianter av formell representation är viktiga, ”accountabilityteorin” och auktoriseringsteorin. Dessa teorier handlar om val och väljarnas möjligheter att agera. Valen är dock inte alltid nödvändiga för att kraven i dessa teorier skall uppfyllas. ”Accountability” kan även ske utan val. Pitkins syn på den formella representationens problem stämmer ännu idag ur ett feministiskt perspektiv. Den enda fördelen med den formella representationen ur ett feministiskt perspektiv är att den får oss att undersöka mängden kvinnor i politiken. Formell representation kan ses problematisk för att allt representanterna gör räknas som att representera, utan att man ger betydelse åt innehållet och kvaliteten i deras handlingar.

2. *Deskriptiv representation (”Standing for”: descriptive representation)*

Deskriptiv eller beskrivande representation eller representativitet, utgår från att den representerade och representanten har en korrelation mellan sig och att den som representerar står istället för den representerade. Representanten skall då spegla den representerade antingen genom den funktionella representationen (vilken sysselsättning) eller genom social representation (sociala egenskaper som kön, ras och etnicitet). Deskriptiv representation beskrivs också ofta som spegelrepresentation.

Pitkin själv uppfattar deskriptiv representation som problematiskt. Speciellt frågan om hur man bestämmer vilka egenskaper som är viktiga för deskriptiv representation är svår. Pitkin finner att risken är att man betonar de fysiska likheterna över andra likheter i val av representanter. Deskriptiv representation ger inte heller utrymme för att substantiellt representera en grupp om man inte fysiskt uppfyller vissa krav. Deskriptivitet ger inte heller en ordentlig garanti för de representerade att de faktiskt kommer att representeras.

Den feministiska inriktningen i representationsteorin har gjort att deskriptiv representation har blivit populärare. Men svårigheten med att motivera vilka karaktärsdrag som skall väljas för deskriptiv representation står fortfarande kvar. Positivt med diskussionen om deskriptivitet har varit att den har hämtat med sig en medvetenhet om att minoriteter behöver representation. Som exempel kan lyftas fram frågan huruvida dagens parlament kan ses representera alla grupper i samhället. Om så är fallet kan man ifrågasätta varför det då tidigare var viktigt för arbetare och kvinnor att få representation i parlamenten. På grund av att det inte finns ett klart samband mellan deskriptiv och substantiell representation är det viktigt att även andra argument används för att motivera kvinnors och andra gruppers politiska närvaro.

3. *Symbolisk representation ("Standing for": symbolic representation)*

Symbolisk representation handlar om att representanterna står för något konkret eller framkallar känslor om det de refererar till med sin symbolställning. Som exempel på symbolisk representation kan man ta till exempel en flagga. Det viktiga i symbolisk representation är hur representanten uppfattas och bedöms av den representerade. Detta gör att symbolisk representation handlar om sinnesbilder och känslor enligt Pitkin. Detta betyder att det inte heller i symbolisk representation finns utrymme för representanten att handla för de representerade. I den feministiska diskussionen har det betonats att det har en stor betydelse vilken form symbolen tar när man

representerar. Därför har ett parlament fullt av män svårt att få kvinnor att känna sig representerade om man tänker på det rent symboliska värdet.

4. *Substantiell representation (Representing as "acting for")*

I substantiell representation handlar representanterna på de representerades vägnar, i deras plats och i deras intressen. Det betyder enligt Pitkin att representanten skall vara lyhörd för de representerades behov och åsikter och ifall konfliktsituationer uppkommer mellan representanten och den representerade måste representanten förklara sin åsikt väl för de representerade. Substantiell representation innebär alltså att man representerar genom påverkan av dem man representerar.

Substantiell representation tvingar representanten att vara mottaglig för den representerade och inte vice versa. Detta betyder i de flesta fall att den representerades önskemål och representantens handlingar kommer att sammanfalla. Detta kan dock ske på två olika sätt. För det första kan den representerade ge representanten ett tydligt mandat som noga ger linjer för hur representanten skall handla, vilket gör representanten till en delegat utan självständighet. Som ett andra alternativ kan den representerade göra representanten till någon som handlar på hennes/hans vägnar. Detta gör representanten till en självständig förvaltare ("trustee"). Pitkin ser att representanter borde fungera som delegater i frågor där man kan se att både den representerade och representanten har samma förmåga att fatta beslut. I frågor där representanten däremot kan anses ha mera insikt och erfarenhet skall representanten handla som en förvaltare.

Substantiell representation har fått mycket kritik. Bland annat Wahlke(1971) menar att de representerade har få gemensamma åsikter och politikerna är sällan tillräckligt väl informerade för att substantiell representation skall ske. Substantiell representation är ändå en av de mest undersökta kategorierna när det gäller representation. Ur en feministisk synvinkel kan det verka som om

denna kategori löser problemet med förhållandet mellan deskriptiv och innehållsmässig representation. Childs (2008) ser dock problem med hur olika representanter kan tolkas ha representerat substantiellt. Till exempel kan en representant låta partilinjen gå över sin egen övertygelse i en omröstning. Childs ställer frågan om hur denna representant skall bedömas, har personen representerat substantiellt eller inte? Fast väljarna alltid kan ändra sin röst i nästa val känner Childs att denna beskrivning inte är tillräcklig för substantiell representation.

Pitkins kategorier och diskussionen kring dem är tagna ur Pitkin 1967 sidorna 38-45, 57-59, 61, 66-68, 83-84, 88-92, 97, 100, 118 och 163-165, Childs 2008 sidorna 94-99, Schwindt-Bayer&Mishler 2005 s.408-409 och Celis& mfl. 2008, s. 100-101.

Hanna Pitkin ser alla kategorier som självständiga samtidigt som alla fyra kategorier är nära sammanlänkade. För att en institution skall vara representativ måste den ha delar av alla fyra representationskategorier.(Pitkin 1967, s.10-11) Leslie A. Schwindt-Bayer och William Mishler konstaterar ändå att stora delar av undersökningar som gjorts med Pitkins klassificering endast koncentrerat sig på en eller två kategorier. Den mest undersökta länken mellan kategorier är länken mellan den deskriptiva och substantiella representationen.(Schwindt-Bayer&Misher 2005 s.407,409 och 413)

Pitkin själv anser att "acting for" är den äkta formen av representation. Det viktigaste är alltså att representera grupper genom innehåll i politiken och inte i vem eller vad som representerar de olika grupperna.(Pitkin 1967, s.224, Childs 2008, s.96 och Celis& mfl. 2008, s.100) Att undersöka den substantiella delen har dock åstadkommit problem för forskare. Det är svårt att få tillförlitlig data om politikernas gensvar till dem som de representerar och allmänhetens tillit till institutioner. Det har dock varit lättare för forskare att få information om den deskriptiva delen: det finns en längre tradition i att kartlägga till exempel hur många kvinnor det finns i parlamenten än i frågor som är svårare att mäta som till exempel handlingskraftighet bland politiker. (Schwindt-Bayer&Misher 2005 s.415) Hypotesen mellan deskriptiv och substantiell representation

är att deskriptiv representation inverkar på den substantiella representationen av kvinnor. Senare i detta kapitel återkommer man till teorier, som utvecklats om sambandet.

Schwindt-Bayer och Mishler (2005) har undersökt länkar mellan Pitkins fyra kategorier i 31 demokratiska länder. Schwindt-Bayer och Mishler fann starka samband mellan de olika kategorierna av representation. Dessa resultat stärker Pitkins syn att alla kategorier är viktiga för en fungerande representation av medborgare. Författarna fann att kvinnliga ledamöters inverkan på politiken accelererar när kvinnors antal ökar i de beslutsfattande organen. De fann också att beslutfattarorgan är mera mottagliga för kvinnofrågor när det finns flera kvinnor i parlamentet. Sambanden mellan Pitkins kategorier var dock olika starka. Bland annat fann man att sambandet mellan den symboliska och den substantiella representationens var obetydlig. Forskarna fann att det verkade vara den deskriptiva representationen som var i nyckelposition när det gällde kvinnors representation. Det var den deskriptiva representationen som verkade binda ihop de övriga representationskategorierna till en fungerande helhet. Forskarna fann att den substantiella representationen verkade ha mindre inverkan än väntat på de olika kategoriernas samband. (Schwindt-Bayer & Mishler 2005 s. 419 och s.422-423) Olika undersökningar har dock kommit fram till varierande resultat när det gäller kvinnors deskriptiva representations inverkan på politikens innehåll.

7.3 Den kritiska massans inflytande på representationstänkandet

Det är en omdiskuterad fråga ifall kvinnor har gemensamma intressen och ifall dessa intressen bäst kan representeras av kvinnorna själva. Den kritiska massan har varit en populär förklaring på varför kvinnors närvaro är viktig i politiken. Traditionellt har den kritiska massan använts som förklaring för sambandet mellan den deskriptiva och den substantiva representationen (Childs & Krook 2008 s. 108). Man har ansett att en ökad närvaro av kvinnor i politiken också hämtar med sig mera frågor till politiken som är kvinnorelaterade och som har positiva följder för kvinnor. I följande stycke granskas teorin om den kritiska massan närmare.

Den första att använda sig av tanken om en kritisk massa, utan att använda själva uttrycket, var Rosabeth Moss Kanter (1977), som har undersökt kvinnors inverkan på Amerikanska företagsorganisationer. Mycket litteratur visar på en linjär effekt mellan deskriptiv representation och substantiell representation. Kanter utvecklade en hypotes gällande olika nivåer av sambandet mellan representation och kvinnors närvaro. Kanter menar i sin undersökning att det finns ett moderat samband mellan deskriptiv och substantiell representation när det endast finns få kvinnor representerade. Däremot menar Kanter att sambandet mellan deskriptiv och substantiell representation av kvinnor minskar när kvinnornas antal når över en viss nivå. Då kommer kvinnors intressen att börja sprida sig och bli mera diversifierade i sitt innehåll vilket leder till ett försvagat samband.

Kanter ser i sin undersökning att fördelningen av olika personer i grupper inom företag påverkar hur dynamiken fungerar i företag. Kanter har därför identifierat fyra olika minoritets/majoritets uppsättningar.

1. Grupper som är totalt homogena med förhållandet 100:0
2. En vriden grupp med sociala förhållandet mellan olika typer ca 85:15
3. Lutande grupper med mindre extrem fördelning av socialtyper ca 65:35
4. Balanserade grupper med en ganska jämn fördelning mellan sociala typer från 60:40 till 50:50 fördelning

(Grupperna är tagna ur Kanter 1977, s. 208-209)

När Kanter analyserar dynamiken i den vridna gruppen ser hon att den dominanta gruppen kontrollerar gruppen och dess dynamik. I de vridna grupperna har minoritetens närvaro närmast en symbolisk(tokens) betydelse. Hon fortsätter med att se att personers symboliska(token) situation lätt styr deras beteende enligt tre olika mönster. Ett av mönstren är trycket att prestera väl, vilket lätt kan leda till överpresterande eller till att personer begränsar kvinnors synlighet inom gruppen. I det andra mönstret kan den symboliska positionen leda till symbolisation, som tvingar personerna att förbli utomstående i gruppen eller till exempel att som kvinna tvingas bli en kvinna mot

kvinnor. Symbolerna kan också hamna i en rollfälla där de måste välja mellan stereotyper som är typiska för kvinnor. Dessa stereotyper kan vara till exempel mamma eller förförerska. Beteendemönstren kan enligt Kanter leda till att minoritetsrepresentanter har svårt att hitta varandra i gruppen och på detta sätt minskar minoritetens möjligheter att öka sin makt genom att samarbeta. (Kanter 1977 s. 210-212) Symbolställningen kan enligt Kanter också leda till att cementera kvinnors låga representation (Kanter 1977 s. 220). Symbolerna kan förstärka tron att flera kvinnor inte behövs som representanter eftersom kvinnor redan är representerade.

Kanter identifierar tre olika reaktioner i kvinnors handlande när en grupps uppsättning förändras från en vriden grupp till en lutande grupp. De potentiella förändringarna är att:

1. när antalet ökar har minoritetsgruppsmedlemmar potential att vara bundsförvanter och kan bilda koalitioner som möjligtvis kan leda till att förändra gruppens kultur
2. när antalet ökar kan minoritetgruppsmedlemmar bli individer som skiljer sig från varandra
3. fast antalet inte ökar kan en aktiv feminist eller kvinnovänlig individ ändra på problemen, som finns i en vriden grupp för kvinnor (Kanter 1977, s. 208-209)

Enligt Childs och Krook är det Kanters första punkt om den lutande gruppen som ofta används för att argumentera för den kritiska massan. Många forskare har i sina undersökningar glömt bort Kanters båda andra punkter. Kanters övriga punkter talar för kvinnors diversitet och olika upplevelser, den tredje punkten tar även i hänsyn till att den kritiska massan inte är alltid nödvändig utan att även enstaka aktiva personer kan få ändring till stånd i organisationer. (Childs&Krook 2008 s. 110)

Drude Dahlerup har utvecklat Kanters slutsatser. Enligt Childs och Krook är det Dahlerup som populariserade begreppet den kritiska massan i den politiska forskningen. Dahlerup lokaliserar i sin artikel från 1988 sex områden, där ett ökat deltagande av kvinnor kan ha en effekt. Dessa områden är:

1. förändringar i reaktionerna mot kvinnliga politiker, med en nedgång i sexuell behandling och trakasserier
2. förändringar i kvinnliga politikers effektivitet och prestationer, färre kvinnor som lämnar politiken
3. förändringar i det politiska klimatet, det uppkommer en mera konsensusökande stil och politiska ärenden blir mera familjeorienterade
4. förändringar i den politiska diskursen, med en ny definition av politiska ärenden
5. förändringar i agendan för policyärenden, med en feminisering av den politiska agendan
6. en ökning i kvinnors makt och inflytande över hela samhället

Dahlerup kommer dock själv i sin undersökning fram till att automatisk förändring kan man endast tala om i samband med förändring i det sociala klimatet. Därför framför Dahlerup tanken om kritiska handlingar, initiativ som ändrar minoritetens position och som leder till vidare förändringar i samhället.(Dahlerup 1988, s. 296) Dessa kritiska handlingar är enligt Dahlerup beroende av att minoriteten är villig att mobilisera organisationens eller institutionens resurser för att förbättra sin och hela minoritetens position. De kritiska handlingarna sker före den kritiska massan finns och kan möjligtvis leda till en kritisk massa. Childs och Krook ser att dessa argument har samband med Kanters tredje punkt om den lutande gruppen. (Childs&Krook 2008 s. 111)

I sin analys av Kanter och Dahlerup ser Childs och Krook att Dahlerup har utvecklat och förbättrat Kanters tankegångar på grund av att Dahlerup använder sig av en *gender* analys för att se hur kvinnors minoritetsposition i samhället hänger ihop med kvinnors minoritetsposition i politiken. På detta sätt visar Dahlerup att problemen i politiken hänger ihop med de samhällspositioner kvinnor har (Kanters problem i vriden grupp). Dahlerup konstaterar därför att män knappast skulle känna samma press till att utveckla samma saker som kvinnor har intresse av, fast männen skulle vara i minoritet. Detta är på grund av att män inte nödvändigt upplever samma motgångar som kvinnor när de är i minoritets- situation.(Dahlerup 1988 s. 279) Childs och Krook menar att Kanters stora problem ligger i att hon inte tar tillräckligt hänsyn till skillnaden mellan *sex* och *gender*.

Kanter tycker inte att det är femininiteten som fattas i beslutsfattandet/närvaron utan det handlar mer om bristen på kvinnor. Problemet märks sedan i kvinnornas symbolställning. Samtidigt menar Childs och Krook att Kanter ändå använder sig av *gender*-analyser för att förklara kvinnors symbolposition. Kanter missar också genom att inte analysera djupare sitt påstående om att en del män inte vet hur de skall handskas med kvinnor på arbetsplatsen. Bristen i Kanters analys är att hon inte använder tidigare teorier om patriarkala *gender*-förhållanden enligt Childs och Krook. Detta menar de att leder till att Kanter undervärderar möjligheten av ”tillbakaslag” (backlash) i yrken som är traditionellt manliga.(Childs&Krook 2008 s. 111)

Största begränsningen som Childs och Krook ser i teorin om den kritiska massan ligger i att teorin inte har tolkats tillräckligt bra. De forskare som använt teorin har inte reflekterat över Rosabeth Moss Kanters och Dude Dahlerups slutsatser i sin helhet (Childs &Krook 2008 s. 109). Många av studierna har ofta glömt att både Kanter och Dahlerup använder sig av flera förklaringsaspekter för att förklara kvinnors substantiella representation. Båda forskarna betonar att när kvinnor blir flertaliga ökar också diversiteten mellan dem. Kanter lade fram tre krav, inte ett krav om kvinnors proportionella inverkan, medan Dahlerup betonade kritiska handlingar i sin studie. Dessa drag har ofta försvunnit i tolkningen av deras arbeten.(Childs&Krook 2008 s. 109) Childs och Krook fortsätter med att diskutera svagheter i både Kanters och Dahlerups diskussion. De framhåller att Dahlerup har i sin tolkning av Kanter gjort det lätt för feltolkningar och att hon öppnat till diskussioner om ifall och hur antal påverkar.(Childs&Krook 2008 s. 112) Bland annat anser de att Dahlerup i sin artikel betonar för mycket kvinnors chans att förändra när de ökar i antal, detta leder till att Kanters punkter två och tre glöms bort. Dahlerup tolkar också om Kanters gruppdefinitioner, lutande grupper blir allt från 15 till 40% vilket inte motsvarar Kanters beskrivning. Dahlerup nämner också 30% som ett kritiskt värde för förändring. Enligt Kanter skulle 30% ännu höra till en vriden grupp.(Childs&Krook 2008 s. 112) I dessa tolkningar kan man enligt Childs och Krook tydligt se att Dahlerup gör klara tolkningar om och hur antal påverkar samhället/politiken. Dahlerup påstår att det ökade antalet kvinnor leder till att det blir svårare att utesluta kvinnor från politiken och att stereotypering av kvinnor borde minska på grund av en ökad diversitet bland kvinnor i politiken. Dahlerup kommer dock också ihåg att påminna läsaren om att man inte kan

garantera att en exakt procent skulle föra med sig dessa ändringar i politiken. Hon påminner om att även enstaka kvinnor i rätt position kan göra stora förändringar.(Dahlerup 1988 s. 285-287)

Childs och Krook påminner också om att Kanter forskning är gjord bland stora korporativa företag i USA och att Kanter forskat i om kvinnor kan uppfylla sin roll som arbetstagare. Därför menar Childs och Krook att man inte kan säga att hennes forskning skulle ha undersökt kvinnors vilja att handla för kvinnor. Childs och Krook upplever också att Kanter inte tar tillräcklig ställning i hur förändring sker mellan de olika grupperna.(Childs&Krook 2008 s. 110) Den kritiska massans teori har också varit svår att bevisa, delvis på grund av att det finns så få parlament där kvinnornas antal skulle vara tillräckligt för att ha nått den kritiska massan. (Schwindt-Bayer&Mishler 2005 s.413) Detta har i sin tur lett till att endast få undersökningar har varit möjliga.

Fast kritik riktats mot den kritiska massans teori finns det också flera forskare som märkt samband mellan deskriptiv och substantiell representation. Bland annat Schwindt-Bayer och Mishler fann i sin undersökning stöd för det mycket debatterade kritiska massans begrepp. De fann att det krävdes att kvinnorna nått ett visst antal för att riktigt ordentliga förändringar kunde märkas i de länder de undersökte.(Schwindt-Bayer&Mishler 2005 s.424) Undersökningen fann också att män reagerar lika positivt på en ökad närvaro av kvinnor i politiken som kvinnor.(Schwindt-Bayer&Mishler 2005 s.424) Männens positiva förhållningssätt har ibland ifrågasatts, man har tänkt att en ökad närvaro av kvinnor kunde föra med sig en mera negativ inställning bland män när det gäller kvinnors medverkan i politiken.

Jane Mansfield menar att en del grupper kanske behöver en kritisk massa för att deras representanter skall vilja framföra deras önskemål. Dessa grupper kanske behöver den kritiska massan för att övertyga majoritetens representanter om att deras egen ståndpunkt är legitim. (Mansbridge 1999 s.636) Mansbridge ser också att flera representanter från minoriteter också behövs för att kunna påverka i olika kommittéer och subkommittéer där flera ärenden förbereds för beslutsfattning. Dessutom tillåter ett

flertal representanter från minoriteter minoritetsgruppers mångfald att komma fram. (Mansbridge 1999 s.636)

Den kritiska massan teori har under de senaste åren fått allt mera kritik som en alldeles för enkel förklaring för sambandet mellan deskriptiv och substantiell representation. (Childs&Krook 2008 s. 108) Därför är också teorin inte tillräcklig för att motivera en ökad närvaro av kvinnor i politiken. I följande kapitel ser man närmare på ifall det finns kvinnliga intressen och hur diskussionen kring den substantiella representationen har utvecklats.

7.4 Finns det kvinnliga intressen och går det att identifiera dessa intressen?

Ett av argumenten för att kvinnor borde vara med i politiken i ökad grad har länge varit att kvinnor skulle ha gemensamma intressen. Dessa kvinnliga intressen är frågor som skulle ha mindre synlighet om inte kvinnor skulle vara med i politiken. Därför måste även kvinnor nå den kritiska massan för att ha möjlighet att få genomslagskraft för sina intressen. Bland annat Christina Bergqvist har försökt analysera kvinnors påverkan på politiken. Hon använder sig av Norden som exempel i sin bok "Kön och Politik" för att granska frågan. Enligt undersökningar som Bergqvist analyserat skulle socialdemokratin och arbetarklassen ha haft mest inflytande på att Norden och Sverige nått ett jämställt välfärdssamhälle. Bergqvist själv ifrågasätter detta och menar att bilden är förenklad. Hon menar att bilden marginaliserar kvinnorörelsens arbete och betydelsen av kvinnornas närvaro i politiken när det gällde uppbyggnaden av ett kvinnovänligt välfärdssamhälle.(Bergqvist 2008 s. 65–66) Som beskrivande exempel på kvinnovänlig policy i Sverige, där kvinnor haft en stor betydelse för genomförandet, tar Bergqvist upp tre olika frågor som behandlats under 1900-talet. Dessa frågor är kvinnors rätt till arbete, individuell beskattning, barnomsorg och föräldraförsäkring samt lagstiftningen mot kvinnovåld och sexköp.(Bergqvist 2008 s. 66–70)

Tanken, som Bergqvist för fram om att kvinnor har gemensamma intressen, har förts fram sedan slutet av 1970-talet. Diskussionerna har dock förts vidare och idag vill många forskare hellre tala om kritiska aktörer och om kvinnors diversifierade intressen. Man måste alltså komma ihåg att kvinnorna är en ytterst diversifierad grupp och att det att en kvinna väljs in i parlamentet inte är en garanti för att hon kommer att ha "rätt" inställning när det gäller kvinnofrågor eller att det är de frågorna hon kommer att arbeta för i parlamentet (Dolan 2004 s.17). Om denna argumentation kommer det att noggrannare diskuteras i sista delen av kapitlet.

Bergqvist använder sig av Anna Jónasdóttirs definition av intressen. Intressen kan definieras på två olika nivåer; objektivt och subjektivt intresse. Det objektiva intresset handlar om kvinnor som en grupp i samhället. Gruppen kvinnor har då ett gemensamt intresse i samhället, intresset av att bli representerade i olika samhällsliga institutioner. Man vill alltså finnas med och fatta beslut i samhället. Den andra nivån, det subjektiva intresset, är svårare att definiera. Tanken med kvinnors subjektiva intressen är att det finns intressen i samhället, som kvinnor har gemensamt i högre grad än män.(Bergqvist 1994, s.17–19) De subjektiva intressena handlar om politik med så kallade "mjuka" värden, såsom utbildning och vård. Dessa mjuka värden kan också knytas till "det privata 'is public' diskussionen"(Phillips 1991, s 28–31). Ett mål bland tidiga feminister var just att väcka intresse för dessa frågor, inte bara som kvinnofrågor, utan också att hos kvinnor väcka medvetenhet om att dess "mjuka" frågor de facto var politiska. För att en minoritetsgrupps mål skall uppmärksammas räcker det inte med att gruppen finns utan den måste också tydligt definiera sina intressen och mål.(Sapiro 1998, s.167–168 och Dolan 2004, s.30)

Helga Hernes använder tre argument för en ökad kvinnorepresentation. Första argumentet är ett rättviseargument som utgår från att alla grupper skall kunna delta i de beslut som görs i samhället. Det andra argumentet handlar om att samhället förlorar utan kvinnornas deltagande. Kvinnorna är en outnyttjad resurs med erfarenheter som kan vara till nytta för samhället. Den tredje argumentationen handlar om att kvinnor och män har intressen, som är i konflikt med varandra och att så länge kvinnor inte deltar förtrycks deras intressen.(Hernes 1987, s.22–23) Man kan säga att det inte räcker att alla

i en demokrati har formella möjligheter att delta utan att det måste finnas reella möjligheter för alla att delta i politiken. Detta argument används av många feminister som ett grundargument för kvinnors deltagande i politiken.(Bergqvist 2008 s. 21)

Anne Phillips var en av de första att föra vidare tanken om kvinnors intressen med sin bok ”Politics of Presence”, närvarans politik (2000). Närvarans politik innebär att kvinnor delar samma livserfarenheter och därför bäst representeras av andra kvinnor. Phillips menar att dessa erfarenheter inte nödvändigt kommer fram förrän tillräckligt många kvinnor kunnat diskutera om sina intressen.(bl.a. Wägnerud 2009 s.52–54, Bergqvist 2008 s.21) Enligt Phillips kan man argumentera för kvinnors närvaro utgående från fyra argument. Argumenten påminner en del om Helga Hernes argument för kvinnors deltagande. Det första argumentet är principen om rättvisa, ifall kvinnor inte finns närvarande i beslutsfattandet har de under 1900-talet mer och mer upplevts som orättvist. Det andra argumentet Phillips använder handlar om rollmodeller. Kvinnors närvaro i politiken kan få andra kvinnor att sträva efter ökad representation. Det tredje argumentet är att ifall det inte finns kvinnor med i beslutsfattande blir kvinnors intressen lätt förbisedda. Det fjärde argumentet påstår att kvinnor har ett annorlunda förhållande till politiken och att kvinnor kommer med nya värderingar och frågor till politiken med sitt deltagande.(Phillips 1995 s.42-46)

Phillips ser dock inte kvinnor som självklara aktörer när det gäller att föra fram kvinnors intressen. Phillips anser att kvinnor utgör en så heterogen grupp att de omöjligt kan ses som en gemensam grupp som delar samma intressen och mål. Phillips håller dock fast vid att frågor som hänger ihop med upplevelser som kvinnor har haft p.g.a. sitt kön inte uppmärksammas tillräckligt i parlament som består enbart av män. Hon argumenterar alltså för att kvinnor skall finnas med i politiken på grund av att det är mera sannolikt att de handlar för kvinnor. Men Phillips påminner att detta inte heller finns en garanti för att kvinnor skulle göra det. (Phillips 1995, s.53-55)

Det finns också enligt Sarah Childs argument för att grupper som har det svårare att verka i samhället behöver aggressivare försvarare av sina intressen. Enligt Phillips

betyder det inte att dessa försvarare skulle vara de enda som kan försvara gruppen. Orsaken till att till exempel kvinnors närvaro ändå behövs är för att försäkra att en övertygande diskussion om gruppens behov existerar.(Phillips 1995, s. 43) Om man som Karen Celis jämför Hanna Pitkins argument om att det viktigaste med representanter är vad de gör, inte vad de är, med Anne Phillips argument om att kön på representanter har betydelse på hur de handlar fastän det inte är allt eller det enda som inverkar, tenderar feministiska forskare att hålla med Phillips(Celis& mfl. 2008, s. 102). När man undersöker kvinnliga politikers handlande brukar handlandet mest skilja sig från mäns när det gäller att sätta den lagstiftande agendan och i att göra lagförslag som handlar om ärenden som har med kvinnor att göra. (Celis& mfl. 2008, s. 102)

Den feministiska filosofen som är mest känd för sina inlägg i demokratiteori Iris Marion Young använder sig av ett socialt perspektiv istället för upplevelser när hon debatterar för kvinnors närvaro i politiken. Det sociala perspektivet liknar Phillips argument om gemensamma erfarenheter. Två personer kan dela socialt perspektiv men uppleva det på olika sätt. Det perspektivet dock ger är en naturlig fallenhet att betrakta frågan. Det sociala perspektivet kommer från gruppmedlemmar som har liknande positioner och är mottagliga för viss sorts social mening. Det sociala perspektivet utesluter dock inte att någon annan också kunde arbeta för gruppens intressen.(Childs 2008 s.105 och Young 2000 s.123, 125-128) Young för alltså vidare Phillips argument genom att konstatera att samma upplevelser inte nödvändigtvis leder till samma åsikter hos personer men att det istället får personerna att lättare diskutera vissa frågor.

Young fortsätter sin tankegång genom att uppmärksamma interna skillnader i en grupp genom att konstatera att en enda representant inte kan tala för en grupp. Representanten talar alltså för den representerade men inte som den representerade skulle tala. Bra representation ligger alltså enligt Young i förhållandet mellan den representerade och representanten. Representativa system är ibland enligt Young inte tillräckligt demokratiska vilket beror på att de som representerar mist kontakten med dem de representerar, inte på grund av representanterna inte skulle representera väljarnas vilja.(Young 2000 s.125-128)

Suzanne Dovi som också diskuterat kring hur kvinnor kan representeras, finner att inte vilken som helst kvinna duger för att representera kvinnor. Hon menar att det är viktigt att både representanten och den representerade gruppen är medvetna om varandra och identifierar varandra. Dovi konstaterar att de bästa är "preferable descriptive" representanter. Dessa representanter känner en tillhörighet till andra kvinnor genom gemensamma mål och förhållanden. De känner att deras framtid är sammanlänkad med andra kvinnors. Dessa representanter är också beredda att se kvinnors olika syn på vad som är viktigt och att det finns kvinnor som inte delar deras mål. (Dovi 2002 s. 735-737) Hon är alltså på samma linjer med Young om att representanter bäst representerar genom goda kontakter med dem de vill representera.

När man medger i diskussioner att kvinnor är en diversifierad grupp kan man ifrågasätta om kvinnor överhuvudtaget kan kräva representation som grupp. Laurel Weldon menar att kvinnors samverkan är viktig för att få olika infallsvinklar på kvinnors upplevelser och på detta sätt definiera prioriteter för agendan. Weldon menar att kvinnor aktivt måste delta i gruppaktiviteter för att kunna få en djupare syn i frågor inom sin grupp. Weldon ser att grupperspektivet mera handlar om att definiera frågor som borde diskuteras eller att finna en lista på problem än att det handlar om direkta gemensamma intressen. Ett bra exempel på en fråga där åsikterna kan vara delade är barndagvård och hur den borde organiseras. (Weldon 2002, s.1156-1157)

7.5 Sambandet mellan deskriptiv och substantiell representation

Enligt Sara Childs är det klassiska representationsbegreppets problem att det fattas ett könsperspektiv. Ett ökat antal kvinnor i parlamenten betyder inte att kvinnor kommer att bli representerade från en feministisk synvinkel. Förhållandet mellan deskriptiv och substantiell representation är enligt Childs så invecklad att man inte kan garantera att kvinnors närvaro garanterar en substantiell skillnad i politiken. (Childs 2008 s. 107) Den feministiska politikforskningen har betonat att underrepresentationen av kvinnor inte är naturlig eller rättvis. Den har också argumenterat att kvinnors representation är viktig ur ett rättviseperspektiv, ur en symbolisk och speciellt ur en innehållsmässigt

ståndpunkt.(Childs 2008 s. 93) I denna del kommer man att närmare granska förhållandet mellan deskriptiv och substantiell representation.

Enligt grupprepresentationsteoretiker är deskriptiv och substantiell representation sammanlänkade. Den först nämnda är ett villkor för att den senare skall uppfyllas.(Celis 2008 s. 71) Den största delen av feministisk forskning, gällande representation, har handlat om deskriptiv och substantiell representation och förhållandet mellan dem.(Celis& mfl. 2008, s. 99) Jane Mansbridge har forskat i förhållandet mellan Pitkins deskriptiva och substantiella representation och en av hennes slutsatser i sin artikel från 1999 är att den deliberativa delen av demokratin behöver deskriptiv representation mycket mera än den aggregerande/sammanlänkande delen av demokratin. Deskriptivitet bland representanterna är ytterst viktig när man försöker förbättra deliberationen/diskussionen både vertikalt, mellan representanterna och deras väljare, och horisontellt, mellan de olika representanterna. (Mansbridge 1999 s.629)

Deskriptiv representation kan som tidigare i texten konstateras betyda fysiska likheter mellan de representerade och representanterna. Men deskriptiv representation kan också utgå från gemensamma erfarenheter mellan dem. Den senare utgångspunkten glöms ofta bort när deskriptiv representation diskuteras.(Mansbridge 1999 s.629) Deskriptiv representation har ofta lätt avfärdats av normativa teoretiker genom att de konstatera att ”ingen skulle argumentera för att idioter skall bli representerade av idioter”. Dessutom anses spegellik representation vara omöjlig. Iris Young har också konstaterat att spegellik representation inte garanterar något om hur representanten kommer att handla.(Mansbridge 1999 s.629-630) Mansbridge menar därför att deskriptiv representation skall bedömas enligt den förmåga den har att förbättra den innehållsmässiga representationen genom deliberation och aggregation i politiken.(Mansbridge 1999 s.630) Mansbridge förstår det kommunikativa förhållandet mellan deskriptiv och innehållsmässig representation. Aggregation behöver inte deskriptiv representation medan deliberation blir bättre av representationen. (Mansbridge 1999 s.635-636 och Childs 2008 s. 103)

Ett vanligt argument mot deskriptiv representation är att deskriptiva representanter skulle vara mindre kunniga att utföra innehållsmässig representation av intressen. Mansbridge ser att detta argument förkommer mest på grund av att man blandar ihop två olika begrepp av deskriptiv representation. Mansbridge delar alltså in deskriptiv representation i två begrepp, i en "mikrokosmisk" och en "sektiv" form av representation. Mikrokosmisk representation kan man förverkliga med lotteri eller annan form av val av representanter som är slumpmässig. Den selektiva formen igen förverkligas så att valda grupper får större representation än vad de skulle få med det valda valsystemet för att få deras representation att stiga till en procent som bättre motsvarar procentantalet de representerar i samhället. Mansbridge menar därför att selektiv representation skall ses som en metod som kompenserar för processer som stör den förväntade proportionaliteten i samhället. (Mansbridge 1999 s.631-633) Ett exempel på selektiv representation som redan länge har använts är till exempel de geografiska valområdena som används i val (Mansbridge 1999 s.633 & Childs 2008 s. 93). Childs påminner dock om att de kvinnor som blir valda ofta representerar de utbildade, medelklassen och den dominanta etniciteten och att detta även gäller representanter som kommer ur andra grupper. (Childs 2008 s. 98-99)

Deliberationen i en representativ demokrati söker efter att förstå vilka policys som är bäst för hela allmänheten. Därför borde t.ex. ett representativt parlament idealiskt ha en medlem från varje grupp som i en fråga kunde ha något relevant att säga. Detta så att dessa personer kan föra fram nya perspektiv och information för att alla beslutare skall kunna skapa sig en bättre förståelse av ämnet. Detta antas sedan föra med sig bättre beslut för medborgarna. (Mansbridge 1999 s.634) I aggregation är inte deskriptiv representation lika viktig. Däremot är det svårare i den deliberativa demokratin att representeras av icke-deskriptiva representanter. I situationer där det endast gäller att rösta är inte deskriptiviteten så viktig (aggregation), däremot klarar icke-deskriptiva representanter oftast inte av att lika effektivt förklara/framföra trovärdigt en viss ståndpunkt och de är inte heller lika intresserade av ta reda på och arbeta med nya synvinklar som kunde övertyga andra (deliberation). (Mansbridge 1999 s.635-637)

Mansbridge varnar dock att det finns en fara för essentialism när man talar om selektiv, deskriptiv representation. Risken är att man får det att låta så att ingen annan kan någonsin t.ex. representera kvinnor, annat än kvinnor. Därför menar hon att det är viktigt att noga förklara de icke-essentialistiska och möjlighetsgivande orsakerna för att en grupp valts för selektiv deskriptiv representation. Man skall alltså enligt Mansbridge fråga sig ifall den existerande valmetoden har gjort att någon grupp är mindre representerad än vad den är proportionellt av befolkningen. Efter det kan man fråga sig ifall denna grupp känner sig representerad och till sist kan man fråga sig om historien har behandlat denna grupp orättvist. Om svaren på frågorna är ja, är gruppen potentiell för selektiv, deskriptiv representation enligt Mansbridge (Mansbridge 1999 s.638-639.) Mansbridge menar att ju större skillnaden mellan majoriteten och subgrupperna är, desto viktigare blir deskriptiv representation för att kunna sammanlänka diskussionen mellan grupperna. (Mansbridge 1999 s.643)

Mansbridge poängterar att politiska åsikter inte alltid är utkristalliserade bland väljarna. Det kan t.ex. finnas frågor som blir aktuella först efter valen. När situationen är denna, lönar det sig oftast för väljare att välja någon som deskriptivt har samma erfarenheter som de själva har. Val av en sådan person kan vara speciellt viktig när det gäller den horisontella kommunikationen mellan parlamentsledamöter. (Mansbridge 1999 s.643-644) Många representanter använder sig av introspektiv representation. Detta gör att deskriptiva ”tendenser” blir viktiga för väljarna för att kunna påverka introspektiv representation. (Mansbridge 1999 s. 644) Väljare kan också välja en representant på grund av pseudo-deskriptivitet, vilket kan leda till en fel bedömning. Som exempel kan tas när ätandet av tacos kan få en kandidat att verka representativ för latinamerikaner fast representanten i fråga skulle vara vit.(Mansbridge 1999 s. 645) När det gäller introspektiv representation kommer deskriptiv representation att ha störst inverkan när intressen är relativt okristalliserade. Mansbridge nämner ras/svarta som ett exempel bland vilka detta fungerar relativt bra i USA.(Mansbridge 1999 s. 646) Ett annat exempel är frågor som våld mot kvinnor och sexuella trakasserier som partierna i USA ofta har ganska okristalliserade åsikter om. Det är oftast kvinnor som lyfter upp dessa frågor till debatt. Detta gör att om man har flera kvinnor i beslutsfattande organ blir också regeringens policy mera kvinnovänlig. Flera kvinnor i politiken skulle enligt Mansbridge göra frågorna mera nyanserade vilket skulle lyfta upp mångfalden även i

kvinnors åsikter.(Mansbridge 1999 s. 647-648) Speciellt när en fråga är okristalliserad kan tillhörigheten i en speciell grupp ge moralisk rätt för en beslutsfattare att argumentera för eller be om en positiv omröstning gällande en fråga som är viktig för gruppen beslutsfattaren hör till.(Mansbridge 1999 s. 648)

Den substantiella representationen tvingar beslutsfattare att vara mottagliga för den representerade och inte andra vägen. Detta betyder i de flesta fallen att den representerades önskemål och representantens handlingar kommer att sammanfalla. Detta kan dock ske på två olika sätt. Enligt Celis har koncepten som Hanna Pitkin utvecklat för representanter, delegater och förvaltare, blivit kritiserad som otillräckliga. Speciellt vid tillfällena, när åsikter är okristalliserade räcker inte begreppen till. I stället borde förhållandet mellan den representerade och den som representerar enligt Celis vara mera kreativt och utgå från interaktion över tid. Jane Mansbridge har försökt utveckla förhållandet med nya termer. Nya koncept för representanter är ”gyroscopic” vilket betyder att de som representerar ser från inuti sin grupp tillhörighet intressen eller allmänna principer. Ett annat koncept ”surrogate” vilket är att representanten representerar personer som inte finns i deras region men delar deras värden och identitet. ”Anticipatory” konceptet igen innebär att representanten gör beslut enligt vad han/hon tror deras att väljare kommer att godkänna vid nästa val.(Celis& mfl. 2008, s. 101) Koncepten hjälper oss att se förhållandet mellan de representerade och den som representerar från ett bredare perspektiv.

Till slut lyfter Mansbridge i sin artikel fram fyra situationer som kan vara orsaker för att använda deskriptiv representation;

1. Kommunikationen fungerar inte, ofta på grund av brist på tillit mellan de ledande grupperna
2. Intressen är relativt okristalliserade och inte heller artikulera
3. En grupp har vid något skede ansetts oförmögen att styra
4. De facto legitimitet är låg inom gruppen och det finns historisk diskrimination av förfördelade grupper. (Mansbridge 1999 s. 652 & Childs 2008 s. 102-103)

Enligt Sarah Childs är det bara i de två första fallen som innehållsmässig representation behövs. Viktigt när man försöker förändra på politiken är inte att en person känner sig inkluderad utan hur den ledande gruppens psykologi förändras i förhållande till frågor som har med den förfördelade gruppen att göra.(Childs 2008 s. 102-103) Mansbridge motsätter sig permanenta kvoter på grund av att de inte är flytande och har en tendens att glömma bort väljarnas mångsidighet och intressen som går tvärsöver gruppgränser.(Mansbridge 1999 s. 652) Mansbridge menar också att den deskriptiva representationens positiva inverkan beror på kontexten i vilken den används. Därför måste deskriptiv representation vara flytande, dynamisk och lätt påverkingsbar.(Mansbridge 1999 s. 652) Det största argumentet mot deskriptiv representation enligt Childs är ändå Hanna Pitkins argument om att det inte finns garantier för sambandet mellan vissa karaktärsdrag och handlingar. Därför måste det enligt Childs finnas andra argument för kvinnors politiska närvaro än de som är länkade till substantiell representation.(Childs 2008 s. 98-99)

7.6 Diskussion kring kritiska handlingar och ett krav på att få in könsperspektiv i mainstreamforskningen om representation

Vanliga frågor för att granska kvinnors närvaro i politiken har varit "Representerar kvinnor, kvinnor?" och "Gör kvinnliga politiker en skillnad?". Idag har en del forskare kommit fram till att dessa frågor borde bytas ut mot frågor som "Vem påstår sig handla för kvinnor?" och "Var, varför, och hur sker innehållsmässig representation av kvinnor?". Om man byter ut frågorna öppnas en möjlighet att fråga sig vem som egentligen handlar för kvinnliga frågor, när substantiell representation sker och vad denna representation kan innehålla. Dessa forskare antar inte heller att en kritisk massa nödvändigtvis behövs utan att det i flera fall mera handlar om kritiska aktörer och om vad dessa kritiska aktörer gör. (Celis& mfl. 2008, s. 99-100) I följande del granskas noggrannare tankar kring den kritiska aktören och hur man genom nytänkande i forskning kan få svar på nya frågor. Tankarna har öppnat också möjlighet och forskning för flera olika aktörer.

Många forskare har kommit fram till att fast skillnader finns så är det inte alltid den kritiska massan som behövs för att göra ändringar eller att massan alltid skulle föra med sig förändringar. Flera andra variabler påverkar också förändringarna. Några av dessa är beslutsfattarnas partitillhörighet, institutionella normer, erfarenhet av lagstiftning och den externa politiska miljön. I många fall är det kritiska aktörer, som klarar av att använda de olika variablerna, som leder till förändringar. I kvinnors fall kan detta betyda att den kritiska aktören inte ens behöver vara en kvinna.(Celis& mfl. 2008, s. 102) När forskare har forskat från den kritiska massans perspektiv har de sökt efter köns olikheter. Detta har oftast gjorts via frågeformulär och intervjuer för att kunna fastslå politikernas åsikter. Ofta har en tendens varit att bara intervjua kvinnliga politiker och deras åsikter. Man har också forskat i röstningsbeteende hos politiker. Politikernas beteende är mycket bundet till den arena där politiken görs. Själva röstningsbeteendet kan bland annat vara begränsat på grund av beslutsfattarens tillhörighet till ett visst parti, vilket styr röstningen mot beslutsfattarens egen övertygelse.(Childs&Krook 2008 s. 117) Tendensen att endast koncentrera sig på kvinnliga representanter ignorerar de skillnader som finns mellan kvinnor, samtidigt som den inte ser män som potentiella kämpar för kvinnliga grupperns intressen, medan tendensen att koncentrera sig på policybeslut gjorda av parlamentariker begränsar substantiell representation till endast ett fåtal representanter och till en enda arena att handla inom.(Celis& mfl. 2008, s. 99)

Sarah Childs och Mona Krook har gjort en sammanfattning av innehållsmässig representation av kvinnor och motsättningar som har uppdragats i forskning:

1. Väntad effekt av ökat antal kvinnor

- *Kvinnor idkar strategiskt samarbete med andra kvinnor*
- *Kvinnor kommer att påverka mäns beteende mot en feministisk eller kvinnovänlig agendasättning*
- *Kvinnor kommer att framkalla en tillbakagång bland manliga lagstiftare*
- *Kvinnor kommer att vara mindre effektiva än ett mindre antal kvinnliga lagstiftare*
- *Kvinnor kommer att bli mera diversifierade som grupp, vilket gör att en del driver agenda positivt för kvinnor medan en del kommer att driva andra agenda intressen*

2. *Begränsande och möjliggörande karakteristiska drag i en lagstiftande kontext*
 - *Institutionella standarder, speciellt i den lagstiftande praktiken*
 - *Åsiktsmakt, speciellt i lagstiftande kommittéer*
 - *Politiska partier, speciellt när det gäller parti ideologi*
 - *Politiska klimatet, speciellt när det gäller förhållandet till kvinnors bemyndigande*
 - *Lagstiftande arenor, speciellt när det gäller fördelningen mellan män och kvinnor i särskilda lagstiftande områden*
 3. *Identitet och intressen hos kvinnliga och manliga lagstiftare*
 - *likheter och olikheter mellan kvinnor speciellt när det gäller ras, ålder, parti ideologi och feministisk identitet*
 - *likheter och olikheter mellan kvinnor och män, speciellt när det gäller olika uppfattningar i likheter och skillnader som ett mått på kvinnors påverkan*
 4. *Feministiska och ickefeministiska definitioner av kvinnointressen/ärenden*
 - *Feministiska definitioner som är fokuserade på ändring av kvinnors uppgifter, ofta genom ökad autonomi och utrymme för egna val*
 - *Ickefeministiska definitioner som koncentrerar sig på kvinnors traditionella roll i familjen och samhället*
 - *Kontext och tidsbundna drag på dessa definitioner*
 5. *Konstanta eller moderata drag i policyprocesser/agendasättningsprocesser*
 - *Stadier i agendasättningsprocesser*
 - *Lagstiftande policycykler och bevisande effekter*
 - *Påverkan inom och utanför agendabyggande processer*
- (lånat ur Childs och Krook 2008 s.113, s. 113-116 för mera detaljer)

Ovanstående sammanställning ger en bra bild över vilka förändringar man kan förvänta sig när kvinnor får en substantiell representation. Childs och Krook vill själva föra vidare tänkandet kring innehållsmässig representation. Detta gör de genom att hämta två nya sätt att tänka på innehållsmässig representation. För det första vill de byta ut frågan från när antalet kvinnor gör skillnad till hur den substantiella representationen sker. Det andra sättet är att flytta sig från makronivå (vad gör kvinnor) till en mikronivå (vad gör speciella aktörer i frågan).(Childs&Krook 2008 s.116) Childs och Krooks centrala

koncept är kritiska aktörer, samma koncept som delvis kan hittas i både Kanters och Dahlerups frågeställningar. Kritiska aktörer är de som påverkar policyn till mera kvinnovänlig, gör kvinnovänliga kampanjer och tar initiativ till lagförslag. Kritiska aktörer behöver inte vara kvinnor, utan det de kritiska aktörerna har gemensamt är att det har en låg tröskel för att handla. Fast de kritiska aktörerna handlar ensamma får de andra att handla med dem för mål de anser vara viktiga. De kritiska aktörerna kan få med sig små grupper som når stora mål och förändringar. Alternativt kan resultatet också mobilisera större grupperns stöd, som möjligtvis kan leda till en ”backlash” bland till exempel män. (Childs&Krook 2008 s. 116)

Viktiga nya frågor för att bättre kunna undersöka den substantiella representation är:

- *Vem är det som handlar för substantiell representation av kvinnor?*

Här är det viktigt att söka efter kritiska aktörer. Man skall inte begränsa sig endast till kvinnliga parlamentsledamöter, utan också se på andra institutioner och aktörer. Aktörerna behöver alltså inte endast vara politiska utan kan hittas i till exempel medborgarsamhället. En hypotes är att kritiska aktörer har mera potential att förändra saker när de har starka politiska positioner, arbetar i samarbete med aktörer i andra positioner i olika strategiska allianser och när aktören är politiskt i linje med regeringen. Bra för att representation skall ske kan vara tävling och konflikt, vilket leder till flera idéer om vad den substantiella representationen är. (Celis& mfl. 2008, s. 104)

- *Var sker den substantiella representation av kvinnor?*

Representation kan ske på flera olika platser i samhället. I tidigare forskning har det klassiska organet varit de nationella parlamenten. Därför är det viktigt att utvidga forskningsområdet till olika platser i samhället och vilka restriktioner detta för med sig under olika tider i olika länder. Platserna i samhället utgör olika plattformar, där substantiell representation sker. Själva plattformen kan redan forma aktörens handlande. (Celis& mfl. 2008, s. 105)

- *Varför försöker man uppfylla substantiell representation av kvinnor?*

I dagens läge finns redan flera undersökningar vilka färdigt definierat kvinnors intressen och frågor. Detta kan ha effekten att frågorna blir extentiella och att

frågorna ofta får en feministisk inriktning. När det gäller kvinnors substantiella representation är de feministiska intressena endast en del av möjliga frågor och inriktningar. Därför måste man hålla dörren öppen för praktiska intressen eller frågor, som kan uppkomma under forskningens gång. Mycket av detta kan man se att hänger ihop med att representation åtminstone delvis är performativ. Den *substantiella* representationen av kvinnor kan alltså ha olika mål och olika aktörer kan arbeta för representationen. (Celis& mfl. 2008, s. 106)

- *Hur ges substantiell representation uttryckt?*

I tidigare undersökningar har undersökningen av substantiell representation av kvinnor koncentrerat sig på policyprioriteringar och hur parlamentsledamöter röstar. Detta ger inte en tillräckligt bred bild av hur substantiell representation av kvinnor fungerar. I röstningsbeteende är det lätt för ledamöter att endast välja det bättre alternativet. Beslutet om vad de röstar på säger inget om ledamöternas egna prioriteringar eller om det arbete de gör för substantiell representation av kvinnor. Därför är det också viktigt att undersöka andra processer i samhället såsom skrivandet av motioner, parlamentsdebatter, lobbying och beredskap i att investera sin tid och pengar för substantiell representation av kvinnor.(Celis& mfl. 2008 s. 106-107 och Childs&Krook 2008 s. 117)

Frågorna försöker visa hur viktigt det är att forska i olika delar av den politiska processen för att kunna hitta de olika argumenten för substantiell representation av kvinnor och hur bra representationen har fungerat.(Childs&Krook 2008 s. 117) Att ställa dessa frågor tillåter oss enligt Childs och Krook att ställa tillägsfrågan *Vad är innehållslig representation av kvinnor?* Frågan hjälper oss att bli av med tendensen att i första hand analysera kvinnors beteende i politiska institutioner. Det hjälper oss att se på frågan utgående från feministiska aktörers koalitioner eller en strategiskallians syn. Forskare har funnit att allianser av detta slag är nyckeln till feministisk substantiell representation av kvinnor.(Childs&Krook 2008 s. 117) Laurel Weldon konstaterar att kvinnors jämställdhetsorgan kan vara alternativa fält att forska i stället för den traditionella representationen av parlamentsledamöter. Men Weldon ser att samverkan mellan dessa två aktörer ger bästa förutsättningar för substantiell representation av kvinnor. Tillsammans med kritiska aktörer hämtar dessa aktörer nya möjligheter för

analys av substantiell representation av kvinnor som en grupp.(Celis& mfl. 2008, s. 103)

Childs och Krook menar att det är viktigt att låta kvinnors substantiella representation vara ”tom” när man utför sin undersökning för att undvika essentialisering av kvinnor och deras intressen. De menar att man skall låta själva materialet styra vad som blir substantiell representation av kvinnor. Forskarna tycker också att det är viktigt att betona både feminiseringen av den politiska agendan och feminiseringen av lagstiftning eller policy. Genom att skilja på dessa två moment menar de att man får en bättre bild av vilken effekt den substantiella representationen av kvinnor har. Childs och Krook sammanfattar sin kritik med att fast forskningsfrågorna ändrats och det är dags att gå vidare från den kritiska massan, betyder det inte att de lagstiftande organen inte kan vara en av platserna som undersöks när man vill forska i den substantiella representationen av kvinnor.(Childs&Krook 2008 s. 123)

Childs och Krook påminner också att fast det finns brist på bevis för kvinnors substantiella representation betyder detta inte nödvändigtvis att substantiell representation inte skulle ske. En brist på skillnader mellan könen kan ha många olika orsaker, till exempel kan könsskillnader ha minskat i och med att flera kvinnor är med i politiken, möjligtvis kan det vara svårt för kvinnor att i våra institutioner handla för kvinnor. Kvinnors medverkan kan också ha påverkat män så att de blivit mera medvetna om frågor som berör kvinnor eller så kan undersökningen ha undersökt en nivå som döljer de befintliga skillnader.(Childs&Krook 2008 s. 118) Celis m.fl. påminner också att det är viktigt att öppna och behålla en mer holistisk syn på hur kvinnors substantiella representation fungerar, speciellt där parlamentariska strategier är viktiga men inte de enda politiska medlen för att förbättra kvinnors liv som en grupp. (Celis& m.fl. 2008, s. 107) För att kunna argumentera för substantiell representation för kvinnor är det alltså viktigt att undersöka denna representation från ett bredare perspektiv. Ett bredare perspektiv kan ge oss de argument som behövs för att förstärka kvinnors deltagande och närvaro i politiken och samhället.

7.7. Teoretiska diskussionens samband till forskningsfrågorna

Diskussionen i kapitel 7 har byggt upp hur diskussionen kring kvinnors representation har utvecklats. I dag har man börjat fråga sig vilka som är de rätta frågorna att ställa när man undersöker kvinnors representation i samhället och med vilka frågor man bäst kan identifiera representationen. Frågorna som Celis m.fl. tagit fram och som frågar i stort sätt vem, var, varför och hur kvinnorepresentation sker. Frågorna ger en bas för hur man kan operationalisera forskning i kvinnors representation. Denna pro gradu-uppsats frågeställning är byggd kring dessa frågor.

Den finska riksdagen är en plats var politiks representation utspelas. Därför är det intressant att närmare se på hur representation sker i riksdagen. Motionerna kan man igen se som en indikation om hur riksdagsledamöterna prioriterar politikfrågor vilket kan ses som innehållsmässig representation av väljare. I riksdagen finns både manliga och kvinnliga riksdagsledamöter som har en möjlighet att representera kvinnor genom sitt motions agerande. För att sedan kunna analysera motions agerande behövs diskussion om representation och hur den möjligtvis inverkar på kvinnors representation i samhället och om representationen som händer är fungerande. I kapitel 9 återkommer man konkret till hur diskussionen kring representation av kvinnor konkretiseras i uppsatsens forskningsfrågor.

8. Motioner i sin institutionella kontext

Hur beslutas det i vårt samhälle vilka frågor som är viktiga? Frågor som anses vara viktiga får sedan ofta mycket utrymme i medier och vår vardag. Hur byggs den politiska agendan alltså upp? I detta kapitel kommer jag kort att se på själva agendasättningen och vilken roll parlamentet och specifikt parlamentets motionsbeteende spelar för roll i agendasättningen. I andra delen av kapitlet kommer jag att närmare bekanta mig med vilken typs motioner det finns i Finland och hur motionsbeteendet fungerar i riksdagen. Kapitlets syfte är att ge en institutionell kontext för själva uppsatsen.

8.1. Hur byggs den officiella agendan upp och var kommer motionerna in i agendasättningen

Regeringen är de instans i parlamentariska demokratier, som har en nyckelposition när det gäller utformningen av policy. Man kan se att policy byggs på den agenda som finns i samhället och i parlamentet. Speciellt i parlament, där regeringen har majoritet är det lätt för den att framlägga propositioner till parlamentet och förvänta sig att dessa propositioner kommer att godkännas utan större svårigheter. Man måste förstås komma ihåg att även minoritets- och koalitions regeringar är vanliga i demokratier. Detta sätter sina egna begränsningar på regeringsarbetet. Koalitionsregeringar måste till exempel söka ett större stöd i parlamentet med propositioner som är beredda på en bredare grund på grund av en större osäkerhet i parlamentet.(Bräuninger&Debus 2009, s. 804)

Byggandet av agendasättning definieras enligt Sinkkonen och Haavio-Mannila som den process med vilken olika gruppers krav i samhället blir överförda till olika sorts frågor som tävlar om beslutsfattarnas och tjänstemännens verkliga uppmärksamhet. (Sinkkonen&Haavio-Mannila 1981, s195) När det gäller agendasättningen verkar det finnas två olika inriktningar i vad man forskar i. Thomas Bräuninger och Marc Debus delar upp agendasättningslitteraturen i två olika grenar. Den ena grenen handlar om vilka utfall beslutsfattarnas agendasättningen har (den institutionella grenen). Denna grens forskning och teori koncentrerar sig på institutioner och deras mekanismer, till exempel möjligheterna regeringen har att kontrollera agendasättningen i beslutsfattningen. Den andra grenen inom agendasättningslitteraturen har koncentrerat sig mera på hur nya idéer och förståelse av problem sprids i det politiska systemet. Denna grens styrka finns i att visa att stora policy förändringar närmast kan associeras med korta tidsperioder när en fråga varit speciellt aktuell och när nya sätt i att förstå frågan har framförts. Inom denna gren ser man att styrkan hos den som formar agendan ligger i att denna redan kan forma vilka alternativ som överhuvudtaget räknas som alternativ när en fråga diskuteras i samhället.(Bräuninger&Debus 2009, s. 806-807)

Cobb och Elder identifierar också två typer av agendasättning, den offentliga och den institutionella. Sinkkonen och Haavio-Mannila diskuterar också kvinnorörelsens

möjlighet att påverka utgående från dessa agendadefinitioner. De menar att om kvinnorörelsen vill ha en möjlighet att påverka agendan kommer detta att ske inom den offentliga agendan. För att kvinnorörelsen skall ha genomslagskraft betyder det att den måste kunna framföra krav i agendasättningsdiskussionen. Detta betyder att kvinnorörelsen skall kunna tolka och framföra kvinnors problem som krav. Det blir sedan parlamentarikernas roll att framföra dessa krav till policyprocessen genom att föra in dem i parlamentets institutionella agenda.(Sinkkonen&Haavio-Mannila 1981, s195)

Leslie Schwindt-Bayer visar i sin definition av attityder och beteende hur tydlig skillnaden mellan de två begreppen är. Hon definierar attityder som något som får beslutsfattare att koncentrera sig på en fråga medan beteendet hos en parlamentariker är hur attityder förvandlas till handling. Fast attityder och beteende kan vara lika kan de också skilja sig stort hos en beslutsfattare. (Schwindt-Bayer 2006, s. 571) Ett exempel, där Schwindt-Bayer ser att skillnaden kommer fram är när kvinnor pressas av män att verka inom traditionellt kvinnliga områden, vilket lämnar en del ärenden endast för männens agerande(Schwindt-Bayer 2006, s. 570). Här kommer en viktig fråga in som motioner möjligtvis kan hjälpa oss med. Frågan är: Vilka frågor får parlamentsledamöterna att handla? Enligt Sinkkonen och Haavio-Mannila har institutionell agendasättning blivit operationaliserad genom avläggandet av motioner. Författarna påminner om att parlamentarikernas motionsbeteende sker inom första stadiet av policyprocesser, vilket betyder att motionsbeteendet landar inom agendasättningen. När man undersöker motioner skall man komma ihåg att man endast undersöker en mycket liten del av agendasättningsprocessen. (Sinkkonen&Haavio-Mannila 1981, s195-196 och 199)

I Finland ses riksdagsledamöternas privata motioner som extra agendasättning. Den huvudsakliga agendan byggs i Finland av regeringen, på den högsta nivån av administrationen och i fackföreningar.(Sinkkonen& Haavio-Mannila 1981 s.210) Motioner hör ändå till de viktigaste verktygen för en riksdagsledamot att lyfta fram sina åsikter i riksdagen, utöver talturerna i plenum och utskott. Andra sätt för ledamöterna att lyfta fram sin åsikt är skriftliga frågor och frågor under frågetimmen. Motioner leder sällan till själva lagstiftningsprocessen. Motionerna används främst av ledamöterna för

att väcka diskussion i plenum och för att marknadsföra sitt arbete till sin valregions press, befolkning och organisationer.(Aula 2003 s. 116) Bräuninger och Debus ställer sig frågan vad det är som får ledamöter att göra motioner, när så få motioner gjorda av parlamentsledamöter leder till policybeslut. Frågan är speciellt viktig eftersom man traditionellt har sett att ledamöter endast bryr sig om utfallet av beslutsfattandet. Forskarnas svar på detta är att det ändå finns mycket, som visar på att även andra motiv driver beslutsfattarnas beteende. Ledamöterna intresserar sig även för policy, sin tjänsteförrättning och det politiska spelets valvinst (electoral gains of the political game). Också hur mycket värde beslutsfattarna lägger på de olika målen varierar, Beslutsfattarnas egna roller påverkar mycket prioriteringarna. (Bräuninger&Debus 2009, s. 808)

Vad är då den konkreta fördelen med att framföra motioner? Vad kan riksdagsledamöterna använda motioner till förutom förändring av policy? Schwindt-Bayer konstaterar att motioner kan användas av beslutsfattare av många olika orsaker men en av de viktigaste orsakerna för beslutsfattare har varit att genom motioner samla hem poäng med sin politik. En viktig poäng är just att få mera synlighet för att till exempel föra fram förmånliga idéer för den valkrets man blivit invald från och dess väljare.(Schwindt-Bayer 2006, s. 576-578) Bräuninger och Debus påpekar också vikten av att parlamentsledamöternas handlande påverkas av deras förväntningar gällande väljare, val och kommande regeringsbildningar. Dessa påverkar hur aktiv man är och hurdana motioner man kommer att göra.(Bräuninger&Debus 2009, s. 806) Speciellt oppositionen i ett parlament använder sig av motioner för att framföra sin politik, som inte är i linje med regeringens politik. Det är också viktigt för oppositionen att få igenom sina egna frågor i media för att deras aktivitet skall märkas bland väljarna och speciellt i detta kan motioner vara ett tillvägagångssätt för mera synlighet. (Aula 2003 s.113 och s. 116)

Motioner kan också användas för samarbete över parti- och oppositions/regeringsgränser. I det Amerikanska systemet, där partierna inte har en lika klar linje är det vanligt för kongressledamöter att jobba över partigränserna för att framföra olika policyn. Speciellt i system där parti och ideologi inte möter varandra

perfekt blir samarbete över gränserna vanligare.(Bräuninger&Debus 2009, s. 805) Motioner kan också användas för att sammanföra ledamöter med gemensamma nämnare så som ras och kön. I tidigare undersökningar i USA och Västeuropa har könsskillnader mest identifieras mellan könen inom partier än mellan partier. Detta betyder att partiers ideologiska skillnader verkar vara mera betydande än könsskillnader när det gäller beslutsfattares prioriteringar. Motsatta uppgifter har dock kunnats ses i Latinamerika, där kvinnor verkar arbeta mera tillsammans över partigränserna.(Schwindt-Bayer 2006, s. 576-577) Bräuninger och Debus finner dock att det verkar finnas mindre utrymme för samarbete över regerings/oppositions gränserna i parlamentariska system. Koalitionsregeringar verkar också vara noggrannare med hur ledamöter kan samarbeta över gränserna, ledamöterna vill inte riskera att mista ny nominering i nästa val och därför minskar chanserna för samarbete mellan regerings- och oppositionsledamöter.(Bräuninger&Debus 2009, s. 805)

Det är inte enbart oppositions ledamöter som kan ha initiativ för att göra motioner. Även parlamentariker från regeringspartierna, som kanske inte har en så synlig roll inom sitt parti kan använda sig av motioner för att få en mera synlighet inför sina väljare. En annan orsak för ledamöten för att göra en motion kan vara för att få mera inflytande och för att styrka sin roll inom sitt eget parti.(Bräuninger&Debus 2009, s. 805) Bräuninger och Debus såg i sin undersökning att användning av beslutsfattarprocesser hos både regeringen och oppositionen är omfattande och att denna beslutfattnings- och agendasättning hör ihop med ett större politiskt spel.(Bräuninger&Debus 2009, s. 806) Därför menar också Bräuninger och Debus att fast det finns en tydlig skillnad mellan regering och opposition finns det utrymme för oppositionens agendasättning, lagstiftande aktivitet (motions) hos parlamentsledamöter från regeringspartierna och samarbete över regeringsgränsen. De förklaras tydligt med som tidigare nämnts att motioner inte enbart görs för att de skall bli verklighet utan att de också framförs för att visa väljare att det finns alternativa agendasättningar.(Bräuninger&Debus 2009, s. 805)

8.2 Motionsbeteende i den Finska riksdagen

Finland leds av en riksdag med en kammare bestående av 200 riksdagsledamöter. Riksdagsledamöterna väljs för fyra år i taget genom direkta val. Riksdagsledamöterna väljs till parlamentet från 15 olika geografiska valkretsar. Varje ledamot hör till en riksdagsgrupp, som normalt består av ledamöter från samma parti. Riksdagsledamöternas uppgifter är ofta beroende av om de tillhör ett regerings- eller ett oppositionsparti. Enligt riksdagens hemsidor är varje riksdagsledamot skyldig att i sitt uppdrag handla som rätt och sanning bjuder och att han eller hon då ska iaktta grundlagen.(eduskunta.fi)

Riksdagens uppgifter i Finland är att bilda och upprätthålla en majoritetsregering som är handlingsförmögen, stifta lagar och att besluta om hur statens pengar används genom statsbudgeten. Riksdagen skall även handleda och övervaka den exekutiva makten. Riksdagens roll när det gäller internationella relationer har under de senaste åren ökat. Riksdagens årliga arbetsperiod, riksmötet, börjar i februari. Vårsessionen pågår från februari till midsommar och höstsessionen från början på september till jul. (eduskunta.fi och Aula 2003 s. 102-103)

Ett alternativ för riksdagsledamöterna att verka i den finska riksdagen är, som i föregående kapitel nämnts, motioner. Väckande av en motion i ett ärende leder till att detta ärende tas upp i riksdagen. I Finland kan riksdagsledamöterna enligt grundlagen väcka tre olika sorter av motioner. Dessa motioner är:

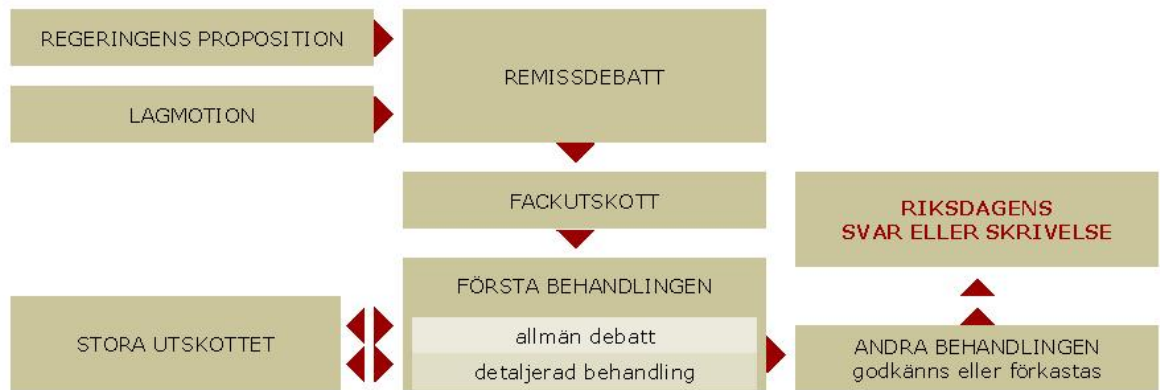
- 1) lagmotioner, som innehåller förslag om stiftande av lag
- 2) budgetmotioner, som innehåller förslag till anslag eller något annat beslut som skall tas upp i budgeten eller i en tilläggsbudget
- 3) åtgärdsmotioner, som innehåller förslag om att lagberedning skall inledas eller någon annan åtgärd vidtas. (Finlands grundlag 11.6.1999/731 §39)

En motions som görs av en riksdagsledamot skall lämnas in skriftligen till riksdagens centralkansli. Motionen skall skriftligt motiveras möjligast kort. Riksdagsledamoten får ej heller beröra två olika frågor i samma motion. En motion kan väckas av riksdagsledamöter medan riksdagen är sammankallad för session.(Riksdagens arbetsordning 17.12.1999/40 år 2000, §20)

Motioner kan undertecknas av flera än en riksdagsledamot. Riksdagsledamöter kan också försöka stärka motionens värde genom att samla flera underskrifter på motionen. Med hjälp av tillräckligt många underskrifter kan man få någon av riksdagens utskott att förutsätta regeringen att komma med ett lagförslag i ärendet.(Aula 2003 s. 116) Om man vill återta motionen är det den första undertecknaren av motionen som skriftligen kan återta motionen om han eller hon så önskar. Talmannen meddelar också om en proposition eller motion har återtagits. Om en proposition eller motion återtas, upphör behandlingen av den. (Riksdagens arbetsordning 17.12.1999/40 år 2000, §19 och §20)

Regeringspropositioner och motioner ska remitteras till utskott för beredning innan de tas upp till beslut i plenum. När propositioner och motioner remitteras till utskott förs en debatt (*remissdebatt*) i plenum. Den första undertecknaren av en motion ges ordet för ett föredragningsanförande i remissdebatten om motionen före andra som begärt ordet i ärendet. Efter remissdebatten beslutar riksdagen på förslag av talmanskonferensen till vilket utskott ärendet skall remitteras. Talmanskonferensen kan besluta att en regeringsproposition som kompletterar en annan proposition skall remitteras till ett utskott utan remissdebatt. Detta skall meddelas i plenum åt riksdagen. Riksdagen kan samtidigt besluta att ett eller flera andra utskott skall lämna utlåtande om ärendet till det utskott som bereder det. Ett utskott skall utan obefogat dröjsmål behandla de ärenden som remitterats till det och, beroende på ärendet, lämna betänkande om dem till plenum eller utlåtande till ett annat utskott. Regeringspropositioner och motioner som gäller ett och samma ärende skall behandlas i ett sammanhang och ett gemensamt betänkande skall lämnas om dem om inte särskilda skäl kräver ett annat förfarande. Utskottet skall dock se till att ett betänkande om en proposition inte fördröjs av att ärendena behandlas i ett sammanhang. Talmanskonferensen kan utfärda närmare anvisningar om i vilken ordning ärendena tas upp till behandling i utskotten. (Riksdagens arbetsordning 17.12.1999/40 år 2000, §32 och §34) I grafen nedan kan man lätt se hur ärenden framskrider i riksdagen.

BEHANDLINGSGÅNGEN I RIKSDAGEN

Bilden är tagen från riksdagens hemsidor

8.2.1 Lagmotioner

Riksdagens viktigaste uppgift är att stifta lagar och lagar stiftas i plenum. (Se grafen ovan) Enligt grundlagen kan alltså lagar väckas i riksdagen genom en regeringsproposition eller genom en riksdagsledamots lagmotion. Lagmotioner skall väckas av riksdagsledamöterna medan riksdagen är sammankallad. I dagens läge sker största delen av lagförändringarna och de nya lagarna genom regeringens propositioner. Endast få ändringar sker på grund av riksdagsledamöternas lagmotioner. Under de senaste åren har, enligt riksdagens hemsidor, ca 150-200 lagmotioner gjorts per år.(eduskunta.fi, Aula 2003 s. 104 och Finlands grundlag 11.6.1999/731, § 70)

8.2.3 Budgetmotioner

Riksdagen beslutar för ett finansår i sänder om statsbudgeten. Regeringens proposition till statsbudget och övriga propositioner som har samband med budgeten skall överlämnas till riksdagen i god tid före finansårets början. Från och med den dag då budgetpropositionen har lämnats till riksdagen har riksdagsledamöterna tio dagar på sig att väcka budgetmotioner. Varje riksdagsledamot kan med anledning av budgetpropositionen genom en budgetmotion väcka förslag om att ett anslag eller om att något annat beslut skall tas in i statsbudgeten. För att riksdagen i sin helhet ska kunna ta ställning till ändringsförslagen bör de läggas fram på nytt när

budgetbehandlingen i plenum börjar i december. Under de senaste åren har det väckts gott om budgetmotioner enligt riksdagens hemsidor, mellan 900 och 1500 per år. Men Maria Aula konstaterar att budgetmotioner har minskat sedan 1980-talet (Aula 2003 s. 116). Statsbudgeten godkänns i plenum i en enda behandling sedan riksdagens finansutskott har lämnat sitt betänkande. I fall en tillägsbudgetspropotion görs kan riksdagsledamöter väcka en budgetmotion angående en sådan ändring av statsbudgeten som har direkt samband med en tillägsbudgetproposition. Det är ändå få anslagsförslag baserade på budgetmotioner, som godkänns (Aula 2003 s. 104). (eduskunta.fi och Finlands grundlag 11.6.1999/731, §83 §86)

8.2.3 Åtgärdsmotioner

Med en åtgärdsmotion kan en riksdagsledamot ta initiativ till att en lag bereds eller att en åtgärd vidtas. Åtgärdsmotionernas remittering skiljer sig från de övriga motionernas remittering. Det är Talmanskonferensen som beslutar om remittering av åtgärdsmotioner till utskott. I plenum meddelas om remittering av en åtgärdsmotion till olika utskott. Remitteringen av åtgärdsmotioner till de olika utskotten kan av talmanskonferensen överföras på riksdagen vilket leder till att remissdebatt förs om ärendet i plenum. (Riksdagens arbetsordning 17.12.1999/40 år 2000, §33)

9. Metod

I detta kapitel granskas noggrannare metoden som har valts för att operationalisera frågan om kvinnors representation. I uppsatsen används teorin kring kvinnor och representation för att se om kvinnor representeras och vem det är som representerar kvinnor substantiellt i samhället. Som tidigare nämnts görs detta genom att undersöka motionsbeteendet i den finska riksdagen. I kapitel 8 diskuterades motioner och deras funktion i agendasättningen i den finska riksdagen. Ovan framkom att motioner kan användas av riksdagsledamöter både från opposition och från regering för att föra fram sina prioriteringar i politiken. Frågor som kan vara viktiga att besvara när man undersöker substantiell representation framkom i kapitel 7.6 och de är:

1. *Vem är det som handlar för substantiell representation av kvinnor?*

2. *Var sker den substantiella representationen av kvinnor?*
3. *Varför försöker man uppfylla substantiell representation av kvinnor?*
4. *Hur ges substantiell representation uttryck?* (Celis& mfl. 2008, s. 106-107 och Childs&Krook 2008 s. 117)

Denna uppsats försöker delvis ge svar på dessa frågor. Svaret på fråga nummer två har valts på förhand. Som arena att undersöka representation har den finska riksdagens och speciellt motioner valts. Detta betyder inte att man inte är medveten om att representation av kvinnor även sker på andra ställen i samhället, men begränsningar måste göras för att kunna utföra undersökningen. Fråga tre besvaras delvis via teoridiskussionen i pro gradu-uppsatsen och i själva uppsatsens slutdiskussion. Frågorna ett och fyra försöker man söka svar på genom den kvantitativa undersökningen av motioner i riksdagen där de fyra forskningsfrågorna som ställs i början av uppsatsen är viktiga för analysen av materialet. Forskningsfrågorna var: Vem och om vad gör man motioner i den finska riksdagen? Finns det skillnader mellan kvinnors och mäns motioner? Kan man identifiera motioner som kan anses representera kvinnor? Är det kritiska aktörer som gör den största insatsen för den substantiella representationen av kvinnor?

För att besvara frågorna ett och fyra, som ställdes i början av uppsatsen har jag valt att använda mig av kvantitativa metoder. Kvantitativa metoder ger en möjlighet att se på ett större material än en kvalitativmetod skulle göra vilket ger en bättre chans att undersöka helheter. Detta är viktigt på grund av att jag är intresserad av hela riksdagens prioriteringar i motionsfrågor, både män och kvinnors. Analysen kommer dock inte, på grund av sin kvantitativa natur att kunna ta stark ställning till själva innehållet i motionerna utöver till vilket politikområde motionen hör. Men undersökningens syfte är att utgå från hur riksdagsledamöterna själva motiverar sina motioner inte för författaren att göra bedömningen.

Kvantitativ analys har dock kritiserats som analysmetod när det gäller att identifiera substantiell representation av kvinnor på grund av att den inte ger samma möjligheter

till tolkning av innehåll som kvalitativ analys skulle ge. Men för att analysera större mängder motioner är det enda sättet att använda sig av statistiska metoder. De statistiska metoderna hjälper att analysera ett större material och kan hoppeligen hjälpa forskare att komma vidare när det gäller att identifiera substantiell representation av kvinnor. En kvantitativ analys av motioner kan också hoppeligen hjälpa till med att hitta bra analysenheter för en mera kvalitativ studie av motioner.

Den statistiska analysen hjälper forskaren att analysera ett stort material genom sammanfattning och beskrivningar av data. Materialet man använder måste vara insamlat på ett systematiskt sätt och vara ett tillräckligt stort urval för att man skall kunna använda det på ett meningsfullt sätt. I kapitel 10 diskuteras närmare val av variabler och själva utförandet av undersökningen. Exempel på sammanfattningar som kan användas för analys är procent, medelvärde och sambandsmått. (Esaiasson m.fl. 2005 s.369) På grund av att nästan alla variabler i forskningen är kvalitativa till sin natur och inte kan rangordnas som till exempel kön ligger variablerna på nominal nivå. Nominal nivå betyder att variablerna har flera kategorier som inte går att rangordna sinsemellan.

På grund av att variablerna är på nominal nivå åstadkommer detta utmaningar för forskningen. Nominalnivån innebär att det endast är möjligt att ge variablerna ett typsnitt. Detta gör även att mängden statistiska metoder som kan användas för analysen är ytterst begränsad.(Lantz 2009, s.14) I undersökningen kommer man att använda sig av frekvensfördelningar och procentfördelningar för att beskriva materialet och fördelningen mellan de olika variablerna. Detta kan göras genom att se på deskriptiva tabeller, där man kan granska fördelningen bland variablerna och genom korstabeller som även de ger procentuella fördelningar på mitt material. I samband med korstabeller kan även Chi-kvadrat test göras vilka ger ett p-värde som berättar om stickprovets skillnader även kunde förkomma i hela populationen.

För att noggrannare kunna mäta samband och jämföra vilka variabler har samband med politikområde i motionerna kan log-linjära modeller användas. Log-linjära modeller

lämpar sig för kvalitativa variabler på nominalnivå. En log-linjär analys hjälper att se vilka samband det finns mellan de olika variablerna. Viktigt när man använder sig av log-linjär analys är att det finns tillräckligt många mätta värden i varje cell, under 20% av cellerna får ha ett värde som ligger under fem. Detta kan kontrolleras genom att göra en korstabell med variablerna. (Field 2005, s. 695-718) Loglinjära analysen bygger upp en idealmodell som man kan förvänta sig få med de variablerna som finns ifall dessa inte är beroende av varandra. Sedan jämförs materialets resultat med idealmodellen för att hitta existerande samband mellan variablerna.(Starck 2008, s. 207-213)

Materialet som undersöks i studien är ett stort stickprov, 50 % av hela populationen. Detta betyder att sannolikheten för att resultaten man får i undersökningen även motsvarar den verkliga situationen är hög. I följande stycke presenteras noggrannare valet av variabler för undersökningen. I kapitlet diskuteras även utförande av själva kodningen av materialet och det mekaniska utförandet av själva analysen. På grund av att man använt en loglinjär analys var man tvungen att omkoda en del variabler.

10. Empiri – undersökning och utförande

I detta stycke kommer man att beskriva närmare hur själva undersökningen är utförd. Först kommer man att granskas vilka variabler som har använts för att på bästa sätt mäta de frågor som ställts i avhandlingen. Sedan kommer själva kodningsprocessen att beskrivas noggrannare. Tillslut diskuteras ändringar som gjorts i variablerna för den statistiska analysen.

10.1 Insamling av material

För att kunna analysera materialet är det viktigt att variablerna mäter rätt saker och att det finns tillräckligt många bakgrundsvariabler för att kunna granska undersökningens resultaten. Själva motionerna är lättillgängliga medan information om en del bakgrundsvariabler kan vara svårare att få tag på. I detta stycke diskuteras valet av variabler och hur man skall gå tillväga för att koda valda variabler.

10.1.1 Den beroende variabeln

Som redan tidigare nämnts är den beroende variabel typen av motion och till vilket politikområde motionen hör. Motionernas klassificering baserar jag på klasser som kan hittas i andra liknande studier. I tabell 1 kan man jämföra och se vilka kategorier av motioner, som har använts i tidigare forskningar. Tabellen visar även vilka kategorier, som kommer att användas i denna undersökning.

Tabell 1, Kategorier av motioner

Papavero	Leslie Schwindt-Bayer	Sinkkonen och Haavio-Mannila	Beroende variabeln
Välfärd	välstånd/health	Socialpolitik	Socialpolitik och hälsovård
Kvinnors rättigheter	Kvinnofrågor		
Barn/familjefrågor	Barn/familjefrågor		Barn/familjefrågor
Utbildning	Utbildning	Utbildnings och kulturpolitik	Kulturpolitik
Allmän hälsovård			
Miljö		Miljö och konsumentärenden	Miljö och konsumentärenden
		Energi	Energi
	Ekonomi	Ekonomi	Ekonomi
			Sysselsättningspolitik
	Skatteärenden	Skattepolitik	Skattepolitik
	Jordbrukspolitik		Jordbrukspolitik och skogsbruk
		Rättsfrågor	Rättsfrågor och säkerhetsfrågor
		Transport och allmänna utrymmen	Transport och allmänna utrymmen
		internationella ärenden och försvarspolitik	internationella ärenden och försvarspolitik
		Understöd för intressegrupper och minoriteter	
		Utveckling av administration och det politiska systemet	Utveckling av administration och det politiska systemet
		Regional agenda	Regional agenda
			Utbildningspolitik
Övriga motioner	Övriga motioner		Övriga motioner

Licia Claudia Papavero använde sig i sin undersökning om motionsbeteendet i det Italienska parlamentet av motionsklassificeringarna: kvinnors rättigheter, välfärd(welfare), barn/familjefrågor, utbildning, allmän hälsovård (Public health), miljö och gruppen övriga motioner.(Papavero 2010, s. 6) Papavero är dock endast intresserad av områden som traditionellt setts som områden, där kvinnor har ett speciellt intresse och valde därför att använda en mycket begränsad mängd kategorier för motioner. Denna undersökning är intresserad av hela spektrumet av motioner, därför behövs en

klassificering som inte enbart består av frågor som traditionellt setts representera kvinnointressen.

Leslie Schwindt-Bayer har i sin undersökning från 2006 valt att undersöka både traditionellt manliga och kvinnliga områden i politiken på grund av att det tillåter forskaren att dra slutsatser, som är bredare och exaktare av sin natur. (Schwindt-Bayer 2006, s. 571) Därför har hon i sin undersökning valt att klassificera motioner även i traditionella manliga områden. Schwindt-Bayer använder sig av klassificeringarna: kvinnofrågor, barn/familjefrågor, utbildning, välmående(health), ekonomi, jordbruk, skatteärenden och övriga motioner. Till övriga motioner hör områden som till exempel administrativa och internationella frågor. (Schwindt-Bayer 2006, s. 578)

I Finland har Sinkkonen och Haavio-Mannila undersökt motioner ur ett könsperspektiv i den finska riksdagen och valt att klassificera dem enligt följande: social politik, utbildnings- och kulturpolitik, säkerhets och rättvise/rätts politik/ Public safety and justice), understöd för intressegrupper och minoriteter, miljö- och konsument ärenden, utveckling av administration och det politiska systemet, skatter, transport och allmänna utrymmen (public utilities), ekonomi, energi och regional agenda och som en sista kategori internationella ärenden och försvarspolitik. (Sinkkonen&Haavio-Mannila 1981, s.206)

Denna undersöknings motionsklassificeringar tillämpar ovannämnda tre undersökningar. I första hand utgår klasserna från Sinkkonens och Haavio-Mannilas klassificeringar så att man i analysen kan försöka se på motionsutvecklingen i Finland. Motionsklasserna, som kommer att användas i undersökningen sammanfaller även med viktiga politikområden. Klasserna kommer att vara följande. social politik, barn- och familjepolitik utbildnings- och kulturpolitik, miljö- och konsumtionspolitik, energipolitik, ekonomi, skattepolitik, jordbrukspolitik, public safety and justice, transport och allmänna utrymmen, utveckling av administration och det politiska systemet, regional agenda och övriga motioner. (Se även tabell 10.1.1) Socialpolitiken kommer att delas i två politikområden på grund av att barn- och familjepolitik ofta ses som ett

politikområde, där kvinnor är speciellt aktiva och det därför är viktigt att noggrannare bekanta sig med området.

10.1.2 Den mellankommande variabel

Som en mellankommande variabel kommer man att se på om riksdagsledamöterna motiverar motionen med kvinnors intresse. Varje motion kommer få ett antingen värdet inget intresse, litet intresse eller stort intresse. Man kommer att bedöma detta genom att låta riksdagsledamöternas motiveringar till motionerna visa ifall motionen kan anses kvinnovänlig. I kodningen av denna variabel följs Childs och Krooks och Celis argumentation om att låta materialet och aktörerna själva definiera om de är ”kvinnovänliga”, istället för att följa på förhand uppsatta kriterier för vad som är kvinnofrågor.

10.1.3 Den oberoende variabeln

Den oberoende variabeln i uppsatsen är kön. Kön är den centrala variabeln när det gäller pro gradu-uppsatsens frågeställningar. En central fråga är könets inverkan på den politik som är viktig för representationen av kvinnor i samhället. I undersökningen kodades kön som man/kvinna (0/1) för varje motion på basen av ifall den första underskrivaren av en motion är en man eller en kvinna.

10.1.4 Bakgrundsvariabler

För att bättre analysera materialet används flera bakgrundsvariabler. Variablerna är viktiga för att beskriva materialet och för att kunna se om det finns samband mellan olika faktorer och vilka politikområden motioner hör till. Bakgrundsvariablerna är valda så att de kan belysa riksdagsledamöternas personliga karaktäristika, som kan påverka deras åsikter. (Schwindt-Bayer 2006, s. 574) Många av bakgrundsvariablerna, som valts liknar variabler som använts i andra liknande undersökningar, bland annat Swers 1998, Schwindt-Bayer 2006 och Wägnerud 2000.

Till att börja med kodades varje motion med en huvudaktör, aktören var den första underskrivaren av en motion. Detta hjälper till att i den senare analysen kunna hitta speciellt aktiva riksdagsledamöter. Detta kan hjälpa att identifiera så kallade kritiska aktörer när det gäller kvinnors intresse. Även positionen av riksdagsledamöten, till exempel ordförande i oppositionspartiet eller i riksdagens kvinno nätverk kan påverka mängden motioner positivt (Schwindt-Bayer 2006, s. 579). Olika viktiga positioner som riksdagsledamöterna kunde inneha kodades ej. Det är dock lätt att granska dem i efterhand i fall behov uppkommer under analysen.

Som bakgrundsvariabler används: motionärens partitillhörighet, senioritet i riksdagen, ålder, utbildningsgrad/yrke, valkrets och koppling till kvinnoorganisationer. Man ger även motionerna ett värde beroende på ifall de, som skrivit under motionen hör till oppositionen, regeringen eller om underskrivarna går över oppositions-/regeringsgränserna i en koalition.

En av de viktigaste bakgrundsvariablerna är partitillhörigheten. Partitillhörigheten är en variabel som till stor del kan ses förklara valet av motionsteman. Partitillhörigheten kodas enligt det parti den första underskrivaren har. I många undersökningar har det kommit fram att skillnaderna mellan partierna är större än mellan könen. Det finns dock könsskillnader inom partier gällande prioriteringar av frågor.(Swers 1998 s. 436) Partitillhörighet ses även som en indikator på vilken ideologisk bas motionsundertecknaren står för. Man har i tidigare studier funnit att en vänsterorientering hos partiernas ofta betyder en positivare inställning till jämställdhets- och könsfrågor.(Holli 2006, s.133, 137 och 141)

Att undersöka senioriteten av riksdagsledamöterna är viktigt på grund av att en ledamot som suttit flera perioder i riksdagen har ett bättre grepp om hur parlamentet fungerar och kan därför bättre använda sig av de redskap som finns(Schwindt-Bayer 2006, s.578). Senioriteten i riksdagen kodas enligt om det är ledamöternas första period i riksdagen eller inte. (0=första period 1=flera perioder).

Riksdagsledamotens ålder kodas enligt födelseår. Man kommer även att koda riksdagsledamöternas socioekonomiska ställning. För att klassificera riksdagsledamöternas socioekonomiska ställning använder jag mig av statistikcentralens klassificering som långt följer vilken sysselsättning personen har haft när han/hon blivit invald i riksdagen. Klasserna är företagare, högre tjänsteman, lägre tjänsteman, arbetare, studerande, pensionär, övriga.(Statistikcentralen 2011) Riksdagsledamöternas valkrets kodas enligt den valkrets som de blev invalda från under riksdagsvalet 2007. Den geografiska regionen kan influera resultaten genom att kvinnor har en tendens att bli invalda från mera urbana områden. Förutom könsaspekten kan landsbygd/stad faktorn inverka på riksdagsledamotens åsikter.(Swers 1998, s. 436).

Jag granskar även kopplingen till kvinnoorganisationer som olika parlamentsledamöter har. Detta är viktigt när man vill se enskilda aktörers kopplingar. Anne Maria Holli (2006) har undersökt hur framgångsrika kvinnoorganisationer har varit med att påverka debatten och policybeslut i ärenden som barndagvård och prostitution i Finland. I dessa undersökningar har kvinnoorganisationernas betydelse kommit fram. I Finland har kvinnorna långt organiserat sig i partiernas kvinnoorganisationer. I dag har NYTKIS och nätverket för riksdagens kvinnor en viktig plats i att föra frågor, som gäller kvinnor vidare till den politiska agendan.(Holli 2006, s.137-138 och 147) Enligt teorin om de kritiska aktörerna är det just kritiska aktörer som har den största betydelsen när det gäller politikens innehåll. Genom att se på riksdagsledamöternas kopplingar till kvinnoorganisationer kan man kanske se vilket inflytande organisationerna har på riksdagsledamotens handlande. Kopplingen kommer jag att granska genom att se ifall motionsunderskrivaren har suttit på någon viktig post inom en kvinnoorganisation. Information baserar jag på vad riksdagsledamoten själv valt att berätta om sina förtroende uppdrag på riksdagens webbplats.(Wängnerud 2000, s.142-143)

Som tidigare nämnt är motioner speciellt för oppositionen ett viktigt redskap för att visa en alternativ agendasättning(Aula 2003 s.113). Men det är inte bara oppositionen som använder sig av motioner. Också samarbetet över gränserna kan visa ett speciellt

intresse för vissa frågor bland kvinnor och män. Därför har jag en variable som kommer att visa ifall motionen görs av en ledamot ur oppositionen, en regerings ledamot eller i samarbete över regeringsgränsen. Värden kommer att vara 1,2,3. Utöver detta kodas även hur många underskrivare en motion har. Dessutom granskas ifall undertecknarna på en motion är kvinnor, män eller båda två. I följande stycke diskuteras själva utförandet av undersökningen.

10.2 Utförandet av kodningen

Själva kodningen utfördes under några veckor i januari och februari 2011. Materialet fanns som tidigare konstateras tillgängligt på riksdagens hemsidor. Endast varannan motion kodades. Motionerna med ojämna arkiveringskoder var de motioner som kodades. För att först pröva variablerna och deras värden på materialet börjades kodningsarbete från åtgärdsmotionerna, vars antal är mindre än de övriga motionernas. Under denna process utvidgades de oberoende variablerna med en variabel som säger ifall motionen har en eller fler underskrivare (Koderna 1-200). Under genomgången av materialet visade sig att en lagmotion (LA139) fattades i riksdagens elektroniska material. När en förfrågning gjordes till riksdagens informationstjänst visade sig att motionen inte existerar. Ingen motion kodades heller istället för den lagmotion som fattades.

För att senare lätt hitta motionerna från ursprungsmaterialet kodades även alla motionernas kod från riksdagens arkiverings system, till exempel har första budgetmotionen från 2007 koden, TAA 1/2007. Utöver detta kodades också varje motionsrubrik tillsammans med resten av variablerna så man på ett lätt sätt kunde söka i materialet efter liknande motioner. Detta var till stor hjälp i kodningen, där motionernas rubriker hjälpte kodaren att hitta liknande motioner, vars kodning varit osäker och på detta sätt garanterades en konsekvent kodning. Genom att granska SPSS frekvenstabeller ser man att det inte fattas värden för de kodade motionerna och tydliga fel i till exempel ålder kunde ändras i materialet.

För att kontrollera reliabiliteten kodades även ett urval på 30 motioner av en annan person. En del meningsskiljaktigheter fanns mellan kodarna. De flesta fall handlade om val mellan regionalpolitik eller trafikpolitik. Dessa skillnader mellan kodarna försvinner helt när regionalpolitiken kodas om. På grund av att provkodningen skedde i ett tidigt skede ledde detta till att huvudkodaren kunde ta hänsyn till de problem med provkodningen, som uppdagades. Detta förbättrade reliabiliteten i studien. Reliabiliteten blev även bättre på grund av att man märkte osäkra fall under kodningsprocessen. Dessa motioner återkom man till efter att hela kodningen gjorts, för att granska att de kodats rätt under första kodningen. Korrigeringar gjordes vid behov i dessa motioners kodningar före själva analysen utfördes.

När det gällde kodningen av de oberoende variablerna fanns det inga större problem. De flesta variablerna hade entydiga svar vilket också gjorde det lätt för kodaren att avgöra värdet på variablerna. Av de oberoende variablerna var kön, parti, ålder, första underskrivaren av motionen, antalet riksdagsledamöter som skrivit under och opposition/regering/båda rätt så självklara i processen. Den oberoende variabeln med största tolkningsutrymme var den socioekonomiska ställningen. Här var det ibland svårt att definiera vilken grupp riksdagsledamöten kan ha ansetts höra till på basen av utbildning och vilken position de innehaft på arbetsmarknaden. Man lät alltid den faktor, som indikerade en högre socioekonomisk ställning vara den som bestämde i vilken kategori riksdagsledamöten placerades. Även pensionärer var ibland svåra att identifiera på grund av att riksdagsledamöterna inte skrev rakt ut om de var pensioner eller inte. Kort kan man dock konstatera att största delen av riksdagsledamöterna kan ses höra till högre tjänstemän och även många av dem som före sin riksdagstid kan ses haft en annan socioekonomisk ställning hör efter flera mandatperioder till höginkomsttagare. Därför är inte den socioekonomiska ställningen en så intressant variabel sist och slutligen för denna undersökning och därför granskas inte den socioekonomiska ställningen noggrannare.

Kontakt till kvinnoorganisationer kodades enligt om riksdagsledamöten själv nämnde en kvinnoorganisation bland sina förtroendeuppdrag i presentationen på riksdagens hemsidor. Fast det är en indikation på hur riksdagsledamöter vill profilera sig visade

det sig under kodningen att även riksdagsledamöter som tydligt profilerat sig i frågor, som gäller kvinnors ställning inte alltid nämnde sina förtroendeuppdrag i kvinnoorganisationer på riksdagens hemsidor. Detta gör också att flera riksdagsledamöter som faktiskt har en stark koppling till kvinnoorganisationer inte identifieras ha denna koppling på grund av att endast de med kopplingen utskrivna på riksdagens hemsidor kodades som positiva när det kom till koppling till kvinnoorganisationer.

När man skulle bedöma ifall en motion hade ett uttalat kvinnointresse kodades dessa enligt hur riksdagsledamöten framställt motionen. Som kvinnointresse kodades motioner som tydligt nämnde kvinnor som en av grupperna som skulle få en bättre position i samhället. Även motioner, där man starkt tog ställning för familjers och föräldrarnas ställning kodades som motioner med svagt kvinnointresse. Familjemotioner togs med under kvinnointresset när det var tydligt att man ville förbättra mödrars situation. Om mödrars situation förbättras är detta i fördel för kvinnor.

I kodandet av den beroende variabeln uppkom flera situationer, där man kunde identifiera två eller flera olika politikområden i motionen. I dessa fall måste man försöka identifiera vilken argumentation var starkast i motionen. De motioner, där det var svårast att identifiera inom vilket politikområde de hörde, var oftast motioner gällande vägar, som antingen hörde under transport och allmänna utrymmen eller regionalpolitik. Många av dessa föll inom regionalpolitik på grund av att de motiverades delvis med regionala orsaker, så som till exempel förbättring av lokala förbindelser, som lades fram av en gruppnyländska riksdagsledamöter. Motionerna som gäller regionalpolitik har dock till stor del en alternativ kodning som kan användas om man noggrannare vill titta på politikens innehåll.

En annan kategori, där det var svårare att besluta om till vilket politikområde motionen hörde var motioner gällande skattepolitik. Många skattefrågor handlar om olika politikområden, till exempel ansågs tobaksskattepolitiken höra under socialpolitik på grund av att de motionerna motiverades med folkhälsan, inte förnyandet av

skattepolitiken. En annan motionsfråga, som kodades under ekonomi var en frågan om tipspengar (Veikkaus). Fast man i motionerna ville ha mera budgeterade medel att dela ut åt vetenskap, ungdomsarbete och kultur handlade motionerna om principen om hur tipspengar får användas och om att regeringen använt dessa pengar fel.

10.3 Materialet i förhållandet till SPSS analysen

För att kunna analysera materialet började man med att använda sig av rent deskriptiva siffror som SPSS programmet lätt ger en tillgång till. På grund av att stickprovet är 50 % av hela materialet kan man anta att stickprovet ganska långt beskriver hela populationen av motioner. I en del fall omkodades variabler för att göra variablerna mera lättåskådliga. Bland annat åldern kodades om från att ha varit födelseår till grupper enligt födelseår.

Mest omkodningar krävde granskandet av sambanden mellan de olika variablerna. För att kunna granska sambanden mellan de olika variablerna har loglinjär analys använts. För att detta skall var möjligt måste en del variabler slås ihop så att det förväntade värdet stiger till över 5 i mera än 20 % av cellerna som analyseras. I undersökningen slogs variabler samman enligt följande.

1. Åldern kodades om från födelseår till att bestå av 4 olika ålderskategorier.
2. Partierna kodades enligt regering eller oppositions.
3. Politikområden kodades om till 4 olika områden, detta enligt statistikcentralens BEIS kategorier som grundar sig på olika ministerier och deras indelning.
4. Valkretsarna kodades om till att visa tillväxtcenter och områden som ligger mera i periferin. Valet gjordes enligt de 6 största städerna i Finland. Om någon av dessa städer fanns i valkretsen kodades denna som en valkrets som är ett tillväxtcenter.

Efter den loglinjära analysen gjordes korstabeller för att närmare bekanta sig med förhållandet mellan de olika variablerna när det gäller kön och politikområde.

11. Resultat från analysen av motionerna

Under analysen kommer man först att kort bekanta sig närmare med den invalda riksdagen 2007. Från riksdagen förflyttar underökningen sig till att granska vem som gjort motioner i riksdagen 2007 och om vilka politikområden dessa motioner gjordes. Efter att ha sett på motionernas och motionsskrivarna i allmänna drag kommer vi att förflytta oss att se på ifall könsskillnader kan hittas i hur motioner gjordes i den finska riksdagen under 2007. Till slut kommer man kort att se på ifall substantiell representation av kvinnor går att hitta bland motionerna som undersökts.

11.1 Finska riksdagens uppbyggnad under 2007

Som hjälp i den kommande analysen av motionerna är det viktigt att även se på hur den finska riksdagen såg ut efter valet våren 2007. Som vinnare i valet, som det största partiet, och regeringsbildare blev Centerpartiet som hade ett understöd på 23.1 %. (Tabell 10.1.1) Regeringen bildades mellan Centern, Samlingspartiet (Saml), De gröna och Svenska folkpartiet(SFP). Det största oppositionspartiet blev Socialdemokraterna (SDP). Av 200 riksdagsledamöter var 68 nya för riksdagsarbete. Av de invalda var endast två ledamöter under 30 år och hela 31 stycken var över 60 år, vilket var mera än någonsin tidigare.(Borg & Paloheimo 2009 s. 22) Sammanlagt valdes 200 ledamöter till den finska riksdagen.

Till den nya riksdagen valdes in 84 kvinnor och 116 män. Antalet kvinnor utgör 42 %, och är det högsta antalet kvinnor i den finska riksdagen någonsin. Det stora antalet kvinnor i riksdagen behöver inte nödvändigtvis betyda att kvinnors substantiella representation är starkare än tidigare. Hoppeligen kan denna undersökning ge en bild av vilken situationen var 2007. Fast motionerna som undersökts endast täcker ett år kan förhoppningsvis en jämförelse med Sinkkonen och Haavio-Mannilas undersökning från 1981 säga något om utvecklingen i den finska riksdagen när det gäller motioner och den substantiella representationen av kvinnor.

Tabell 11.1.1 Resultat från riksdagsvalet 2007

	% av rösterna	Antal ledamöter	Ändring från gamla riksdagen
Centern i Finland	23.1	51	-4
Finlands Socialdemokratiska Parti	21.4	45	-8
Samlingspartiet	22.3	50	10
Vänsterförbundet	8.8	17	-2
Gröna förbundet	8.5	15	1
Kristdemokraterna i Finland (KD)	4.9	7	0
Svenska folkpartiet i Finland	4.6	9	1
Sannfinländarna	4.1	5	2
Övriga	0.5	1	0

Tabellen är tagen från justitieministeriets valsidor

För att kort se på hur den politiska diskussionen såg ut år 2007 kan man se på frågorna som var viktiga för valkampanjerna inför riksdagsvalet 2007. Man kan anta att samma frågor som varit viktiga i valkampanjen även borde synas i riksdagens arbete efter valen. Viktiga teman under valkampanjen 2007 var bland annat klimatförändringen, globaliseringen, NATO medlemskap och unga, barnfamiljers och studerandes frågor. Samlingspartiet hade också under valkampanjen lyft fram en så kallad jämställdhets TUPO (inkomstpolitik) som skulle lyfta lönerna inom branscher som är kvinnodominerade. (Borg & Paloheimo 2009 s. 19)

Man kan dock konstatera att ytterst få av dessa valfrågor fanns i någon större utsträckning med bland motionerna som gjordes under 2007. En av orsakerna till detta kan vara att stora valfrågor behandlas i regerings- och utskottsarbetet i riksdagen och behöver därför inte lyftas fram i motioner. Motionerna verkar används mera för att lyfta fram frågor som man inte tycker har behandlas tillräckligt på andra ställen i beslutsfattandet. Av valfrågorna lyftes dock mest upp unga, barnfamiljers och studerandes frågor i motionerna.

11.2 Beskrivning av motionerna i riksdagen 2007

Forskningens första undersökningsfråga är hur motionerna i den finska riksdagen ser ut och vem som gör dessa motioner. Frågan är viktig för att få en helhetssyn på den

politiska agendasättningen som sker i den finska riksdagen via motioner. Om man skulle koncentrerar sig enbart på områden, som traditionellt ansetts som kvinnoområden och inte se på helheten kunde det ge en fel eller ensidig syn på den substantiella representationen av kvinnor i riksdagen. Om man på förhand begränsar sig till enbart några få områden kan det utesluta stora delar av den representation som sker.(Celis & m.fl. 2008 s.99)

Om man ser på hela materialet som kodades ser man att sammanlagt 132 riksdagsledamöter gjorde motioner. Detta betyder att 68 ledamöter inte gjorde en enda motion i det undersökta materialet. Detta betyder dock inte att alla 68 inte skulle ha gjort en enda motion under 2007. Materialet är inte heltäckande på grund av att endast varannan motion kodades för materialet och detta leder till att alla riksdagsledamöter som gjort en motion inte nödvändigtvis är representerade i det undersökta materialet.

11.2.1 Hur fördelades motionärerna deskriptivt i den finska riksdagen

Antalet motioner, som riksdagsledamöterna gjorde varierade starkt. Några få ledamöter gjorde en stor mängd av motionerna medan många ledamöter (80st) gjord 1-3 motioner, medeltalet per ledamot är 5 motioner. Medeltalet visar att det finns flera riksdagsledamöter som gjort betydligt flera motioner än vad medeltalet skulle indikera. Största antalet motioner en enskild ledamot gjorde var 57, 8,6 % av hela samplets motioner. När man granskade materialet visade det sig att ledamoten gjorde över 100 motioner under 2007(Esa Lahtela SDP). Man kan fråga sig vilken betydelse det har att en riksdagsledamot är så aktiv. En av orsakerna kan vara ledamöternas vilja att visa åt sin region att de representerar sin region och sina väljare. En annan orsak kan vara personens position i det egna partiet och i riksdagen och känslan att inte kunna påverka genom andra kanaler i riksdagen. Sammanlag 18 riksdagsledamöter gjorde flera än 10 motioner under 2007, av dessa var endast fyra kvinnor.

Riksdagsledamöterna som redan suttit i riksdagen en eller flera perioder gjorde 80,7 % av alla motioner. Av 132 riksdagsledamöter var gamla riksdagsledamöter 69,9 % vilket

betyder att de gjorde flera motioner än vad deras antal skulle förklara. En av orsakerna till detta kan vara att materialet är samlat just efter ett valår och att de nya riksdagsledamöterna inte ännu hunnit lära sig de olika rutinerna som ingår i riksdagsarbetet. En annan orsak kan också vara att de nya riksdagsledamöterna tenderar att vara yngre än de som väljs in på nytt. Åldersfördelningen granskas noggrannare i tabell 11.2.3. När man sedan börjar granska hur fördelningen mellan partierna i motionsbeteendet ser ut (tabell 11.2.1) är oppositionspartierna tydligt aktivare än regeringen när det gällde att göra motioner. Man kunde också från början anta att detta skulle var fallet på grund av att ett vanligt sätt att använda motionerna är att göra sin politik och sina prioriteringar synliga när man inte sitter med i regeringen.(Aula 2003 s.113 och s. 116)

Tabell 11.2.1 Antalet motioner per parti jämfört med antalet riksdagsledamöter i riksdagen

Parti	Antal motioner	%	Antal % i riksdagen
Centern	52	7,9	23,1
Gröna	18	2,7	8,5
KD	75	11,4	22,3
Saml.	99	15	15
Sanf.	68	10,3	4,1
SFP	28	4,2	4,6
SDP	193	29,3	21,4
VF	126	19,1	8,8
Totalt	659	100	100

Om inget annat nämns kommer man att i analysen att utgå ifrån att den första underskrivaren är den viktigaste personen för att en motion blir till. Den första underskrivaren är ändå med största sannolikhet den som skrivit motionen och samlat ihop de övriga underskrivarna. Första underskrivarens person och partitillhörighet begränsar troligen också stort i vilken mån andra riksdagsledamöter deltar i motionen. Om man ser på mängden underskrivare per motion från 2007 är det vanligaste alternativet 40,7 % (268) för riksdagsledamöter att ensam lämna in motioner. Största antalet underskrivare på en och samma motion var 124 riksdagsledamöter. Vanligast var dock att underskrivarnas antal varierade mellan 1 och 16 underskrivare. Till exempel använde sig både KD och Sanfinländare(Sanf.) ofta av motioner som hade nästan hela riksdagsgruppens understöd. Kristdemokraterna använde både lagmotioner och budgetmotioner för att föra fram det alternativa budgetförslaget de hade under 2007.

Fast utgångspunkten är den första underskrivaren av en motion är det ändå intressant att se på hur mycket motioner som har en eller flera underskrivare och om dessa motioner görs i samarbete mellan opposition och regering. Bräuninger och Debus konstaterade att fast det finns en tydlig skillnad mellan regering och opposition finns det utrymme för samarbete över regeringsgränsen. Enligt dem kan detta förklaras med att motioner inte enbart görs för att de skall bli verklighet utan att de också framförs för att visa väljare om att det finns alternativa agendasättningar i riksdagen.(Bräuninger&Debus 2009, s. 805)

Under 2007 gjorde oppositionen 410 (62,2 %) motioner, 117 (17,8 %) motioner gjordes av ledamöter från både regering och opposition och 132 (20 %) motioner gjordes av ledamöter enbart från regeringspartier. Sammansättning på ledamöterna när oppositionen och regeringen samarbetade varierade stort. En vanlig orsak för samarbete över gruppgränser var till exempel regionella mål som istället för partier samlade representanter från en viss valkrets eller område. Men det gjordes också samarbete över partigränser som forskaren inte lika lätt kunde identifiera till någon speciell orsak vilket leder till antagandet att samarbete över partigränser också baserar sig, som tidigare nämnts, på motionskrivarens person och de personliga kontakter riksdagsledamöten har till andra riksdagsledamöter och intresseorganisationer.

Om man återgår att se på enbart den första underskrivaren och dennes parti gjorde oppositionen 462 (70,1 %) motioner och regeringen 197 (29,9 %) motioner. Bland oppositionspartierna var SDP och VF (Tabell11.2.2) som största oppositionsgrupper aktivast. Ser man på riksdagsgruppens storlek märker man att Kristdemokratern (KD), VF och Sanf var betydligt aktivare än vad deras storlek skulle ha indikerat. Alla tre partier har suttit en längre tid i oppositionen och har kanske därför sämre möjligheter att påverka via andra kanaler i parlamentet. Om man studerar regeringspartierna ser man att speciellt de gröna och centern varit lata med att göra motioner jämfört med sin storlek. Man kan fråga sig om detta beror på att båda tyckte att de via sitt regeringsarbete fått sin röst hörd. Båda är också partier som suttit i regeringen redan föregående riksdagsperiod.

Detta kan tyda på att partierna upplever att de redan får sin röst hörd genom andra processer i riksdagen som till exempel regerings- och utskottsarbetet.

Om man ser på motionernas regionala fördelning gör nyländska riksdagsledamöter mest motioner. (Tabell 11.2.2) Detta är också förväntat för de nyländska riksdagsledamöterna står för 17% av alla riksdagsledamöter. Däremot är Helsingfors underrepresenterat. Riksdagsledamöterna från Helsingfors gjorde endast 2,9 % av alla motioner fast de representerar 10,5% av alla riksdagsledamöter. När det gäller motioner och geografiska valområden verkar det som om ledamöterna från valkretsar som finns mera i periferin och inte har så stora centra gör mera motioner än tätbebyggda områden. En orsak till detta kan vara ett större behov att föra även regionala frågor framåt på en nationell nivå och visa för sin region att deras intressen även finns med i diskussionen som förs i riksdagen. Detta behov existerar kanske inte på samma sätt hos ledamöter från huvudstadsregionen, vars väljare befinner sig nära dem och även har en större representation rent numerärt i riksdagen.

Tabell 11.2.2 Motionernas fördelning enligt valkrets

Valkrets	Antal motioner	%	% av riksdagsledamöter
Helsingfors	19	2,9	10,5
Nyland	86	13,1	17
Egentliga Finland	38	5,8	8,5
Satakunda	21	3,2	4,5
Ålands	1	0,2	0,5
Tavastlands	72	10,9	7
Birkalands	70	10,6	9
Kymmene	36	5,5	6
Södra Savolax	19	2,9	3
Norra Savolax	50	7,6	5
Norra Karelen	65	9,9	3
Vasa	71	10,8	8,5
Mellersta Finland	54	8,2	5
Uleåborg	40	6,1	9
Lapland	17	2,6	3,5
Total	659	100	100

Även ålder och erfarenhet kan ha inverkan på hur mycket motioner en riksdagsledamot gör i riksdagen. Som ovan nämndes verkar senioritet i riksdagen ha effekt på hur många motioner man gör. I tabell 11.2.3 kan man även granska den effekt ålder har på hur

motioner görs i riksdagen. Som förväntat görs flera motioner i de äldre åldersgrupperna. En av orsakerna är den att riksdagen har flera ledamöter som är äldre och att unga är tydligt underrepresenterade i den finska riksdagen. I riksdagen 2007 är medelåldern 52 år och den största gruppen (31 %) var födda mellan 1960 och 1969. Om man ser på resultaten från motionernas åldersfördelning är den äldsta gruppen betydligt överrepresenterad om man tänker på att de endast är 25,5% av riksdagsledamöterna.(Fördelningen från www.eduskunta.fi 10.3.2011)

Varför är den äldsta gruppen aktivast när det gäller motioner? En fråga man kan ställa sig är ifall motionernas betydelse i riksdagsarbete förändrats och att de yngre riksdagsledamöterna inte därför känner sig lika motiverade att göra motioner som de äldre riksdagsledamöterna. Yngre känner kanske inte heller samma behov att visa åt sin valkrets att man representerar dem i sin politik som äldre riksdagsledamöter har. Åldern kan hämta med sig starkare bindningar till den region man representerar bara genom att man levt längre i regionen än en yngre ledamot har gjort. Yngre har kanske också fler kanaler där de kan indikera åt sina väljare vem de representerar. Sådana kanaler kan vara facebook och twitter som inte används i samma grad av äldre riksdagsledamöter.

Tabell 11.2.3 Motionernas fördelning enligt åldersgrupper

Födda	Antal motioner	%	Sammanlagda %
1970-1989	88	13,4	13,4
1960-1969	126	19,1	32,5
1950-1959	165	25	57,5
1930-1949	280	42,5	100
Totalt	659	100	

Om man sammanfattande granskar vem det är, som gör motioner i den finska riksdagen kan man konstatera att oppositionen gör flera motioner än regeringspartierna vilket också motsvarar förväntningarna från kapitlet om motioner. Även motioner som är gränsöverskridande över regeringsgränsen görs men normen är att göra motionerna med partier som antingen är i opposition eller regering. Ålder spelar också roll, äldre riksdagsledamöter gör flera motioner än vad deras antal skulle indikera. Det är även några få individer som gör flera motioner, utöver dessa individer delar sig motionerna ganska jämnt på riksdagsledamöterna. En annan faktor som verkar spela roll är

valkretsen man har valts in från. I nästa stycke granskas politikområdena i motionerna noggrannare, vilket också delvis förklarar skillnader i aktiviteten i förhållande till valkrets.

11.2.2 Substantiell fördelningen på motionerna i den finska riksdagen

Om man ser på innehållet i motionerna från riksdagen 2007 kan man se att den nya riksdagen gjorde 1308 motioner varav 1069 (81,7 %) var budgetmotioner, 30 (2,3 %) tilläggsbudgetmotioner, 64 (4,9 %) åtgärdsmotioner och 145 (11,1 %) var lagmotioner. I materialet fördelades motionerna enligt 81,2 % budgetmotioner, 3,0 % tilläggsbudgetmotioner, 4,9 % åtgärdsmotioner och 10,9 % lagmotioner.

Under kodningen kunde ses att de olika typerna av motioner används delvis på olika sätt av riksdagsledamöterna. Största skillnaden verkade vara att budgetmotionerna användes i hög grad för regionalpolitik (47,5 % av alla budgetmotioner). Tilläggsbudgetmotioner användes till största delen av oppositionen vilket också ledde till att flest tilläggsbudgetmotioner var om regionalpolitik och transport och allmänna utrymmen. Av lagmotionerna var 44,5 % socialpolitik eller barn- och ungdomspolitik. Även skattepolitik var viktig när lagmotioner gjordes (16,7 %). En del av lagmotioner hängde även ihop med oppositionens budgetförslag, i de fall där en lagförändring behövdes för att ändra på till exempel beskattningen. Om man ser på åtgärdsmotionerna handlade de mest om socialpolitik, 28,1% av alla åtgärdsmotionerna. Motionstyper styr alltså till en del vilken sorts motioner som görs, vilket även är naturligt på grund av att motionstyperna också kan användas vid olika tillfällen och på olika sätt. (Se kapitel 8.2)

En av frågorna man kan diskutera är i vilken mån motionerna visar riksdagsledamöternas egna prioriteringar och på detta sätt deras agenda-sättning. Vad är mekanismerna som styr vilka ämnen riksdagsledamöter gör motioner om? När man gick igenom materialet kunde man se att en del motioner var återkommande och att nästan likadana motioner kunde framföras av olika riksdagsledamöter från olika partier. Detta visar också att samarbete över partigränser inte alltid är en självklarhet och att mycket

hänger på riksdagsledamöternas eget intresse att samarbeta och de kontakter de har. En förklaring på att likadana motioner förekommer kan vara lyckad lobbning av olika grupper i samhället. Under 2007 verkade till exempel motioner för pengar för barn och ungas psykvård vara ett återkommande tema i liknande motioner. Ett annat exempel på lyckad lobbning är när riksdagsledamöter från samma geografiska region samlas i en motion för att lobba till exempel för lokaltrafiken i regionen.

En viktig fråga att ställa är också i vilken mån partierna styr de motioner som riksdagsledamöterna skriver. I en viss grad kan partierna agenda styra motionerna som görs i riksdagen. Till exempel motioner som görs av en hel riksdagsgrupp kan tänkas vara parti styrda, speciellt om motioner är som Kristdemokraternas motioner i bland var en del av deras alternativa budgetförslag. Men motionerna som skrivs under av alla medlemmar i en riksdagsgrupp framförs alltid i första hand av en motionär. Orsaken till att någon har valt till första underskrivaren kan vara på grund av att dennes intressen sammanfaller med motionens innehåll. Till exempel går kanske en socialpolitisk motion till någon som är intresserad av socialpolitiska ärenden och som kanske sitter med i det socialpolitiska utskottet.

Om man tittar på själva motionerna (Tabell 11.2.4) kan man se att flest motioner gjordes om regionalpolitik. De flesta regionalpolitiska motionerna handlar om olika vägstycken i Finland och deras säkerhet eller skick. Regionalpolitik gjordes också om förbättring av olika skolbyggnader och vattenförsörjningssystem eller reningsverk ute i regionerna.

En orsak till att regionalpolitik är så viktigt kan vara att riksdagen de facto endast beslutar om en liten del av statsbudgeten. Detta på grund av hur statsbudgeten är uppbyggd. Mycket av statens finanser är redan före riksdagens behandling fast i olika lagstadgade kostnads moment. Budget följer därför oftast regeringens budgetproposition och det är i allmänhet endast mindre summor som riksdagsledamöterna kan påverka i själva budgetbehandlingen.(eduskunta.fi, Puoskari 2003 s. 1) Regionalpolitikens popularitet sammanfaller väl med antagandet att motioner används för att visa för den

region man kommer från att man faktiskt representerar sin region och kämpar för regionens välmående.(Aula 2003 s.113 och s. 116)

Även social- och hälsovårdspolitiken är populär. Räknar man ihop motionerna med barn- och familjepolitikmotionerna står den för 17,80 % av alla motioner. Social- och hälsovårdspolitikens popularitet är ganska naturligt på grund av att en stor del av statsbudgeten handlar om social- och hälsovårdspolitik. Däremot står skattepolitiken och ekonomimotioner för en inte allt för stor del av motionerna på grund av att båda politikområdena ofta hör samman med andra politikområden som till exempel socialpolitik, som sedan är själva orsaken till varför motionen gjorts av en riksdagsledamot.

Tabell 11.2.4 Motionernas fördelning enligt politikområde

Politikområde	Antal fall	Andel i %
Social- och hälsovårdspolitik	81	12,30 %
Barn/familjepolitik	36	5,50 %
Kulturpolitik	34	5,20 %
Miljö och konsumentpolitik	34	5,20 %
Energipolitik	4	0,60 %
Ekonomi	15	2,30 %
Skattepolitik	21	3,20 %
Jordbrukspolitik och skogsbruk	13	2 %
Rättsfrågor och säkerhetspolitik	30	4,60 %
Transport och allmänna utrymmen	47	7,10 %
Internationella ärenden och försvarspolitik	9	1,40 %
Utveckling av administration och det politiska systemet	12	1,80 %
Regional agenda	265	40,20 %
Övriga motioner	11	1,70 %
Syssättningspolitik	17	2,60 %
Utbildning	30	4,60 %

Om man dessutom vill titta enskilt på de olika variabelvärdena inom politikområdena är det kanske intressantast att se på de oftast återkommande motionsområdena. Om man ser på regionalpolitik är det äldre riksdagsledamöter som gör flest regionalpolitiska motioner. Regionellt är det speciellt Vasa och Norra Karelens riksdagsledamöter, som utmärker sig som aktiva i regionalpolitiken på en nationell nivå. Fast oppositionen gör betydligt flera motioner om regionalpolitik är det ändå Samlingspartiets ledamöter som, efter SDP:s ledamöter, gör flest motioner om regionalpolitik. När det gäller social- och

hälsovårdspolitiks motioner är oppositionen tydligt aktivast och speciellt KD utmärker sig som ett aktivt parti. Den regionala fördelningen inom socialpolitiken syns också så att Birkaland och Tavastland är aktivare än övriga valkretsar.

Resultaten i detta stycke visar att det finns skillnader i vilka politikområden motioner omfattar. Det verkar vara extra viktigt för riksdagsledamöter att lyfta fram sin valkrets i motioner vilket leder att regionalpolitik blir det viktigaste politikområdet. Ett annat viktigt område är social- och hälsovårdspolitik. Social- och hälsovårdspolitiken har en stark position i den politik som förs i Finland redan enbart på grund av dess andel av statsbudgeten. Substantiellt sker alltså den största representationen bland dessa två politikområden. I nästa stycke kommer noggrannare att diskuteras vikten av regionalpolitiken i förhållande till agendasättningen.

11.2.3 Betydelsen av regional politik

Att riksdagsledamöter använder sig av regionalpolitik i motioner är speciellt naturligt om man ser på hur motionerna används av riksdagsledamöterna. En av orsakerna att göra motioner i den finska riksdagen är att kunna visa åt sina väljare att man representerar dem och den region man kommer ifrån.

Åsa Bengtsson och Hanna Wass undersökte under riksdagsvalet 2007 väljares åsikter om vad riksdagsledamöterna borde prioritera i sitt arbete i riksdagen. I artikeln från 2009 kommer det fram att väljarna anser att regionen och den egna valkretsen är viktigast när riksdagsledamöten skall representera något i den finska riksdagen. Förts på andra plats kom vikten att representera det parti man representerar. (Bengtsson&Wass 2009, s.193) Bengtsson och Wass talar om den historiska vikt den regionala representationen har haft: Ursprungligen var regionen den viktigaste beståndsdelen i representationen och detta utgår från ett kollektivistiskt tankesätt. (Bengtsson&Wass 2009, s.190) Kollektivet som skall representeras och som långt bestämmer ledamotens politiska identitet är alltså byn eller valregionen man kommer från.

Om man tänker på Hanna Pitkins typer av representation handlar detta tankesätt klart om formell representation, där man formellt representerar en region eller ett samfund. Motionerna i detta material visar att även riksdagsledamöterna har en delvis formell representationsbild av hur de skall representera sina väljare. Bengtsson och Wass diskuterar också tidigare undersökningar, där det kommit fram (valen 2000) att personer i periferin känner att det är viktigare att representera intressen från sin region eller valkrets, än vad representanter som kommer från tillväxtcentra gör. (Bengtsson&Wass 2009, s.190) Samma resultat kunde man se i tabell 10.2.2 och om man endast ser på vem som gjorde regionalpolitiska motioner var regioner i periferin överrepresenterade. Regionellpolitik spelar alltså en stor roll för hur riksdagsledamöterna använder motioner i den finska riksdagen. Dessutom verkar riksdagsledamöter som kommer från valkretsar utan stora urbana centra uppleva att de måste representera sin valkrets speciellt mycket. Detta betyder att dessa riksdagsledamöter ser sin representationsuppgift som formell representation.

På grund av att regionalpolitik har så stor betydelse för riksdagsledamöterna och på grund av att regionalpolitik också alltid handlar om något annat politikområde är det också intressant att se ifall utfallen om vad motioner görs om ändras ifall de regionalpolitiska motionerna kodalas om till att handla om sitt alternativa politikområde. Regionalpolitik är inte heller en definition som finns naturligt i politikindelningen i riksdagen, det finns inget ministerium som skulle sköta alla regionala frågor utan frågorna fördelas på flera olika ministerier.

I tabell 11.2.5 kan man se resultaten av omkodningen. I tabellen kan man se att transport och allmänna utrymmen får en betydligt större betydelse och står för 31,9 % av alla motioner, detta motsvarar de antaganden som redan gjorts om motioner och regionalpolitik. Andra områden som får större betydelse är miljö- och energipolitik, sysselsättningspolitik och utbildningspolitik. Resultaten bekräftar att regionalpolitiken, som tidigare nämnts, mest handlar om olika vägstycken och förbättring av allmänna utrymmen i regioner. I dessa projekt anser riksdagsledamöterna att staten borde delta i kostnaderna, som uppkommer eller prioriteras projekten.

Tabell 11.2.5 Motioner enligt politikområde utan regionalpolitik

Politik område	Antal motioner	%
Social- och hälsovårdspolitik	89	13,5
Barn/familjepolitik	36	5,5
Kulturpolitik	44	6,7
Miljö- och konsumentpolitik	61	9,3
Energipolitik	5	0,8
Ekonomi	22	3,3
Skattepolitik	21	3,2
Jord- och skogsbrukspolitik	13	2
Rättsfrågor och säkerhetspolitik	38	5,8
Transport och allmänna utrymmen	210	31,9
Internationella ärenden och försvarspolitik	16	2,4
Utveckling av administration och det politiska systemet	13	2
Övriga motioner	14	2,1
Sysselsättningspolitik	28	4,2
Utbildning	49	7,4
Sammanlagt	659	100

I stycket har framkommit mycket starkt den betydelse regionalpolitik ännu idag har på den nationella politiken. På grund av att detta är fallet kan man även konstatera att formellrepresentation ännu i dag har en betydande position i vårt sätt att representera, även på en nationell nivå. Tidigare undersökningar visar att även väljarna har en bild av att formellrepresentation är viktig. Denna prioritering hindrar dock inte att även andra typer av representation är viktiga och att de inte skulle finnas med i representationen i den finska riksdagen.

11.2.4 Samband mellan de olika variablerna

För att se hur de olika variablerna påverkar varandra används en loglinjär analys¹. Sambanden hjälper oss att se vilka variabler i materialet påverkar valet av politikområde i motionerna. I den loglinjära analysen kan man konstatera att det hittades fyra olika samband som verkade ha betydelse för val av politikområde. Ett samband innehöll inte

¹ För mera information om den loglinjära analysen se kapitel 7. Metod och 9.3 materialet i förhållandet till SPSS analysen

politikområde som en variabel vilket betyder att detta samband inte är intressant för denna studie. Ett samband bestod av 4 variabler Politikområde*Kön*Tillväxtregioner*Åldersgrupper. Ett annat samband bestod av 4 variabler Politikområde*Regering/opposition*Tillväxtregioner *Åldersgrupper. Det sista sambandet som var intressant för studien bestod av sambandet mellan 3 variabler, Politikområde*Kön*Regering/opposition. P-värdet för modellen var 0,975 vilket betyder att modellen är lyckad. (0,2 nämns ofta som den lägre godtagbara gränsen)(Starck 2008, s.225)

Resultatet betyder att sambanden av hur politikområde bestäms är ett invecklat förhållande som påverkas av många olika faktorer. Man kan alltså konstatera att samband faktiskt existerar mellan de olika variablerna. Däremot visar inte den loglinjära analysen vad som är effekten mellan variablerna i sambanden. Sambanden visar dock att kön har en effekt på val av politikområden av motioner.

Tabell 11.2.6 Sammanställning av loglinjära analysen

Generating Class	Beispolitikområde*Kön*Tillväxtregioner*Åldersgrupper, Beispolitikområde* Regering/opposition *Tillväxtregioner*Åldersgrupper, Kön*Regering/opposition*Tillväxtregioner*Åldergrupper, Beispolitikområde*Kön* Regering/opposition	
Number of Iterations		0
Max. Difference between Observed and Fitted Marginals		,240
Convergence Criterion		,250

a. Statistics for the final model after Backward Elimination.

Om man kort ser på det enklaste sambandet Politikområde*Kön*Regering/opposition genom en korstabell hittar man vissa skillnader mellan variablerna. Könen skiljer sig så att kvinnor gör lika mycket motioner inom sociokulturella funktioner som män. Annars gör män flera motioner i alla kategorier förutom att regeringens kvinnor gör flera motioner när det gäller basfunktioner än vad regeringens män gör.(Se bilaga 1) Detta betyder att sociokulturella funktioner absolut utgör den största tyngdpunkten när det gäller kvinnors motionsbeteende.

Dessutom ser man i tabellen samma resultat som redan tidigare diskuterats, nämligen att oppositionen gör betydligt flera motioner än vad regeringspartierna gör. Man kan också se att könsskillnaderna i oppositionens motioner är större än vad de är i regeringens motioner. Båda gruppernas män gör dock flera motioner än gruppernas kvinnor med den skillnaden att skillnaderna är större mellan oppositionens kvinnor och män.

I nästa stycke kommer könets inverkan på val av politikområde att granskas noggrannare. När man granskar hur kön verkar inom politiken kan man kanske få en bättre bild av hur substantiell representation av kvinnors intressen sker i den finska riksdagen.

11.3 Könsskillnader i gjorda motioner 2007

I denna del skall könets inverkan på motionerna granskas noggrannare. En av de viktigaste frågorna för undersökningen är att försöka identifiera om substantiell representation av kvinnor sker i den finska riksdagen. I föregående stycke kunde man se att kön har ett samband när det gäller val av politikområde för motioner. För att kunna identifiera den substantiella representationen kan man ställa sig frågan om det finns skillnader mellan kvinnors och mäns motioner? Substantiell representation är dock inte bundet till vilket kön riksdagsledamöten har. I kapitel 11.4 kommer man att granska noggrannare direkt representation av kvinnor i motioner.

11.3.1 Kvinnor som motionskrivare

Man kan börja med att konstatera att männen var aktivare motionskrivare än kvinnor, männen gjorde 66,62% av alla motioner under 2007. Kvinnorna gjorde för sin del 33,38% av motionerna (Tabell 11.3.1) Som tidigare redan konstaterats skrev 132 riksdagsledamöter motioner, av dessa ledamöter var 57,6 % (76 st.) män och 42,4 % (56 st.) kvinnor. Andelen kvinnor som skriver motioner motsvarar alltså deras antal i riksdagen, som år 2007 utgjorde 42 %. Om man jämför resultatet med Sikkonens och Haavio-Mannilas undersökning från 1981 ser man att antalet motioner kvinnor gör är lägre än tidigare. Antalet motioner kvinnor gör har rört sig kring +/- 4 procentenheter

från deras mängd i riksdagen. Antalet var mest positivt under den första riksdagen 1907 då kvinnor gjorde 4,1 % procentenheter mera motioner än vad deras antal skulle ha indikerat.(Sinkkonen& Haavio-Mannila 1981, s. 202) År 2007 var skillnaden 8,6 procentenheter mindre än kvinnornas antal skulle ha indikerat. Om man dock tar bort mannen som skrev 57 motioner i samplet ser resultaten en aning annorlunda ut, då är skillnaden bara 5,5 procentenheter. Männens gjorde i medeltal 5 och kvinnorna 4 motioner.

Om man dessutom tittar på övriga personer som gjort flera motioner än medeltalet ser man att de flesta av dem som skriver flera motioner är män. Av de 10 riksdagsledamöterna som gjorde flest motioner är endast 2 kvinnor. Bland de aktivaste riksdagsledamöterna varierade motionsantalet mellan 15 och 57. Man kan fråga sig om skillnaden i kön i att skriva många motioner finns i kulturen i riksdagen. Materialet i denna undersökning ger dock inte svar på denna fråga.

Tabell 11.3.1 Motioner enligt kön

Kön	Antal motioner	Motioner %
Kvinna	220	33,38
Man	439	66,62
Totalt	659	100

Om man sedan ser på hur situationen ser ut när man vill se på andra än endast den som är första underskrivare (tabell 11.3.2) ser man att män gör flera motioner med endast män än vad kvinnor gör med endast kvinnor. Det vanligaste är dock att göra motioner (51 % av alla motioner) över könsgränsen vilket är naturligt i och med att tidigare undersökningar visat att parti oftast är den viktigaste orsaken för samarbete.(Wängnerud 2000) Fast männen även gör mera motioner som första underskrivare i samarbete med kvinnor, är ändå kvinnor förhållandevis mera aktiva att göra motioner tillsammans med män. Av kvinnors motioner är hela 64,5 % motioner som är underskrivna av både kvinnor och män. Av totala antalet motioner är endast 11,8 % gjort av enbart kvinnor.

Kvinnor verkar ha flera motioner underskrivna av en betydande mängd riksdagsledamöter. Medan män har en större tendens att göra motioner ensamma. I hela samplet gjordes 63 (9,6 %) motioner endast av kvinnor medan 204 motioner (31 %) lämnades in med en man som enda undertecknare. En av orsakerna till detta kan vara att det bland männen fanns flera som gjorde ett ytterst stort antal motioner och att en stor del av dessa motioner gjordes av en person. Detta kan bero på att det stora antalet motioner minskar på möjligheterna att ha flera underskrivare. Enskilda kvinnliga riksdagsledamöter gjorde färre motioner var, men dessa gjordes i samarbete med andra. Av 63 motioner med kvinnor som första underskrivare var endast 15 sådana där kvinnor samarbetade enbart med varandra utan att även göra det med män.

Samma tendenser i samarbete hittade Sinkkonen och Haavio-Mannila i sin studie från 1981. I sin undersökning såg de att kvinnor under 1967 och 1977 mest arbetade ensamma eller i samarbete med män. Detta skilde sig tydligt från kvinnornas beteende från tidigare riksdagsperioder där kvinnor betydligt oftare hade samarbetat sinsemellan över partigränser gällande olika frågor. (Sinkkonen & Haavio-Mannila 1981 s.203-204) En orsak till att kvinnor samarbetar mera med män, än vad män samarbetar med kvinnor, kan vara kvinnornas position i de olika riksdagsgrupperna. I flera riksdagsgrupper som till exempel samlingspartiets och vänsterns riksdagsgrupper hör kvinnorna till en minoritet. Detta leder till att kvinnor har svårare att välja endast kvinnor som sina samarbetspartners och det naturliga blir att samarbeta med män från den egna riksdagsgruppen. Skillnader mellan könen kan också uppkomma om till exempel männen innehar flera viktiga positioner i partierna. Det kan leda till att de både själva gör flera motioner för att representera partiet och att de blir mera attraktiva samarbetspartners att få med att underskriva en motion.

Tabell 11.3.2 Korstabell på kön på första underskrivare och flera underskrivares kön

Kön		Enbart kvinnor	Enbart män	Båda könen	Totalt
Kvinna	Antal motioner	78	0	142	220
	% inom kön	35,50 %	0,00 %	64,50 %	100,00 %
	% inom underskrivarnas kön	100,00 %	0,00 %	42,30 %	33,40 %
	% totalt	11,80 %	0,00 %	21,50 %	33,40 %
Man	Antal motioner	0	245	194	439
	% inom kön	0,00 %	55,80 %	44,20 %	100,00 %
	% inom underskrivarnas kön	0,00 %	100,00 %	57,70 %	66,60 %
	% totalt	0,00 %	37,20 %	29,40 %	66,60 %
Totalt	Antal motioner	78	245	336	659
	% inom kön	11,80 %	37,20 %	51,00 %	100,00 %
	% inom underskrivarnas kön	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %
	% totalt	11,80 %	37,20 %	51,00 %	100,00 %

En förändring från studien 1981 är att skillnaden i antal mellan motioner skrivna av män som kvinnor skrivit under, och motioner skrivna av kvinnor som män skrivit under, har fortsatt att minska från 1977. I dagens läge är skillnaden i medeltal endast en motion. Medeltalet motioner som kvinnor skrivit och män skrivit under är per kvinna 2,5 motioner, medan motioner som män skrivit och kvinnor skrivit under är 3,5 motioner per kvinna. Fast skillnaden sjunkit redan från 1947 framåt, var skillnaden 1977 ännu ca 10 motioner som skrivits av män och kvinnor skrivit under och ca 5 motioner för motioner som skrivits av kvinnor och män skrivit under.

Sinkkonen och Haavio-Mannila såg att en förklaring på detta var att kvinnornas roll inom agendasättningen blivit viktigare och att kvinnor fått mera betydande roller inom partier.(Sinkkonen& Haavio-Mannila 1981 s.202-204) Samma argument för att skillnaden fortsatt att sjunka kan man använda även idag. Det, att skillnaden än idag existerar, kan delvis bero på att män har en majoritet i parlamentet och att männen innehar flera betydande förtroendeposter i partierna. Fast antalet motioner som görs av kvinnor verkar ha stigit (idag 3,9 motioner i medeltal mot mindre än 1 motion 1977) har inte antalet motioner män gör sjunkit utan den verkar ha stigit från 1977 från ca 2 motioner per man till ca 5,7 motioner per man 2007.(Sinkkonen& Haavio-Mannila 1981, s.203) Detta visar att båda könen verkar ha blivit aktivare i sitt motionsskrivande. Skillnaden i könen aktivitet verkar i förhållande vara lika stort idag som år 1977.

Det finns också skillnader på hur kön förhåller sig till regering och opposition. I korstabellen från den loglinjära analysen kunde man se att könsskillnaderna ökar om man tittar på oppositionen. Sammanfattande kan man konstatera att män gör flera motioner än kvinnor per person. Skillnaden i motionsbeteende mellan könen är i förhållande ännu lika stor. Män samarbetar dock oftare med kvinnor än tidigare. En stor skillnad finns dock i hur många motioner görs per man. Motioner verkar ha blivit populärare att använda vilket leder till att riksdagsledamöter gör flera motioner per person än tidigare. En fråga som blir obesvarad i denna uppsats är ifall motionerna får några följder eller om deras funktion är mera symbolisk.

11.3.2 Könets inverkan på motionernas politikområden

I ovanstående utredningar av materialet kan man se att en del skillnader finns mellan könen men att dessa också minskat över tid. Skillnaderna i hur många motioner som görs av kvinnor och män minskar också om man ser på hur de förhåller sig till mängden kvinnliga och manliga riksdagsledamöter som finns i den finska riksdagen. För att bättre kunna fundera på den substantiella representationen blir det också intressant att se på om det uppkommer skillnader i kvinnors och mäns prioriteringar när det gäller motionernas politikområde.

I tabellen 11.3.3 på kön enligt första underskrivaren på motionen och politikområde kan man se att männen har valt att prioritera regionalpolitik i sina motioner. För kvinnorna får även regionalpolitik störst vikt, men om man slår ihop social- och hälsovårdspolitik och barn- och familjepolitik får man ett annat resultat. Då blir social- och hälsovårdspolitiken det viktigaste politikområdet för kvinnorna (26.4 %) när det gäller motionsskrivandet. Männen gör dock en större mängd motioner inom socialpolitik men på grund av att männen är flera får det en mindre effekt bland deras prioriteringar och om man slår ihop både socialpolitik och barn/familjepolitik är skillnaden endast 1 motion mellan kvinnor och män. Dessa resultat motsvarar också resultaten man kunde se i den loglinjära analysens korstabell. (Se kapitel 11.2.4) Kvinnor gjorde tydligt mest motioner inom sociokulturella funktioner, dit även social- och hälsovårdspolitiken och barn- och familjepolitiken hör.

Skillnaden i val av prioriteringar förstärks ännu mera om man enbart tittar på frågor som gäller barn- och familjepolitik. Inom det området har de flesta motionerna kvinnor som första underskrivare. Fördelningen av politikområden mellan könen följer alltså en mycket traditionell fördelning. I undersökningar, där man försökt skilja på manliga och kvinnliga områden anses kvinnor ofta stå för mjuka värderingar, dit socialpolitik kan räknas höra, och männen för hårdare politikområden som till exempel transport och allmänna utrymmen.(Schwindt-Bayer 2006, s. 571) Fast skillnaden i kön inte är synlig inom alla politikområden verkar ändå skillnaderna som uppkommer i detta material gå enligt traditionella fördelningar.

Tabell 11.3.3 Korstabell över motioners politikområde och kön

Politikområde		Kvinna	Man	Totalt
Socialpolitik	Antal motioner	36	45	81
	% inom politikområde	44,40 %	55,60 %	100,00 %
	% inom kön	16,40 %	10,30 %	12,30 %
	% totalt	5,50 %	6,80 %	12,30 %
Barn/familjepolitik	Antal motioner	22	14	36
	% inom politikområde	61,10 %	38,90 %	100,00 %
	% inom kön	10,00 %	3,20 %	5,50 %
	% totalt	3,30 %	2,10 %	5,50 %
Kulturpolitik	Antal motioner	17	17	34
	% inom politikområde	50,00 %	50,00 %	100,00 %
	% inom kön	7,70 %	3,90 %	5,20 %
	% totalt	2,60 %	2,60 %	5,20 %
Miljö och konsumentpolitik	Antal motioner	17	17	34
	% inom politikområde	50,00 %	50,00 %	100,00 %
	% inom kön	7,70 %	3,90 %	5,20 %
	% totalt	2,60 %	2,60 %	5,20 %
Energipolitik	Antal motioner	2	2	4
	% inom politikområde	50,00 %	50,00 %	100,00 %
	% inom kön	0,90 %	0,50 %	0,60 %
	% totalt	0,30 %	0,30 %	0,60 %
Ekonomi	Antal motioner	7	8	15
	% inom politikområde	46,70 %	53,30 %	100,00 %
	% inom kön	3,20 %	1,80 %	2,30 %
	% totalt	1,10 %	1,20 %	2,30 %
Skattepolitik	Antal motioner	6	15	21
	% inom politikområde	28,60 %	71,40 %	100,00 %
	% inom kön	2,70 %	3,40 %	3,20 %
	% totalt	0,90 %	2,30 %	3,20 %
Jordbrukspolitik och Skogsbruk	Antal motioner	1	12	13
	% inom politikområde	7,70 %	92,30 %	100,00 %
	% inom kön	0,50 %	2,70 %	2,00 %
	% totalt	0,20 %	1,80 %	2,00 %
Rättsfrågor och säkerhetspolitik	Antal motioner	9	21	30
	% inom politikområde	30,00 %	70,00 %	100,00 %
	% inom kön	4,10 %	4,80 %	4,60 %
	% totalt	1,40 %	3,20 %	4,60 %
Transport och allmänna utrymmen	Antal motioner	12	35	47
	% inom politikområde	25,50 %	74,50 %	100,00 %
	% inom kön	5,50 %	8,00 %	7,10 %

	% totalt	1,80 %	5,30 %	7,10 %
Internationella ärenden och försvarspolitik	Antal motioner	6	3	9
	% inom politikområde	66,70 %	33,30 %	100,00 %
	% inom kön	2,70 %	0,70 %	1,40 %
	% totalt	0,90 %	0,50 %	1,40 %
Utveckling av administration och det politiska systemet	Antal motioner	6	6	12
	% inom politikområde	50,00 %	50,00 %	100,00 %
	% inom kön	2,70 %	1,40 %	1,80 %
	% totalt	0,90 %	0,90 %	1,80 %
Regional agenda	Antal motioner	57	208	265
	% inom politikområde	21,50 %	78,50 %	100,00 %
	% inom kön	25,90 %	47,40 %	40,20 %
	% totalt	8,60 %	31,60 %	40,20 %
Övriga motioner	Antal motioner	2	9	11
	% inom politikområde	18,20 %	81,80 %	100,00 %
	% inom kön	0,90 %	2,10 %	1,70 %
	% totalt	0,30 %	1,40 %	1,70 %
Sysselsättningspolitik	Antal motioner	5	12	17
	% inom politikområde	29,40 %	70,60 %	100,00 %
	% inom kön	2,30 %	2,70 %	2,60 %
	% totalt	0,80 %	1,80 %	2,60 %
Utbildning	Antal motioner	15	15	30
	% inom politikområde	50,00 %	50,00 %	100,00 %
	% inom kön	6,80 %	3,40 %	4,60 %
	% totalt	2,30 %	2,30 %	4,60 %
Totalt	Antal motioner	220	439	659
	% totalt	33,40 %	66,60 %	100,00 %

P≤0,00

Resultaten i denna undersökning följer på många sätt tidigare gjorda undersökningar. Om man börjar med att se på utvecklingen i Finland från 1977 kan man se att fördelningarna i val av prioriteringar inom motionernas politikområden inte just förändrats. Kvinnor prioriterade också i undersökningen från 1981 socialpolitiska ärenden. Även ärenden som berörde utbildning, kultur och försvar av minoritetsgrupper var prioriterade av kvinnor i undersökningen. Männens prioriterade i undersökningen transport och allmänna utrymmen, ekonomi, energi och regional agenda. Detta beskriver i stora drag även situationen när man ser på motionerna från 2007. Om man ser på ovanstående tabell kan man se att männens främsta intressen i motioner 2007 var regionella frågor, transport och allmänna utrymmen samt sysselsättningspolitik. Kvinnor igen prioriterade utbildning, kultur, social- och hälsovårdspolitik och barn- och familjepolitik.

Om man ännu jämför studiens resultat med Leslie A. Schwindt-Bayers undersökning från 2006 som behandlar motionsbeteendet i några Latinamerikanska länder ser man att resultaten i undersökningen ganska noga motsvarar studiens resultat. Undersökningen

kom fram till att det fanns signifikanta skillnader i motionsbeteendet mellan kvinnor och män. Kvinnor hade en större sannolikhet att göra motioner om kvinnofrågor, barn/familj, utbildning och hälsovårdsfrågor. Samtidigt gjorde kvinnor betydligt färre motioner gällande frågor som ekonomi, jordbruk och skattefrågor, som alla traditionellt setts som hårda, manliga politikområden.(Schwindt-Bayer 2006 s.580).

Som sammanfattning kan man konstatera att innehållet i kvinnors och mäns motioner delvis skiljer sig från varandra. Förvånande är kanske det att traditionella fördelningar i hur könen prioriterar politikområden ännu syns starkt när det gäller motionsbeteendet i den finska riksdagen 2007. Detta är en indikation på att det faktiskt spelar en roll substantiellt att båda könen finns representerade i den finska riksdagen.

11.4 Hur ser den substantiella representationen ut i motionerna

Fast materialet och analysmetoden inte är de bästa för en djupare analys av motionernas innehåll, kan materialet ändå ge en indikation på hur den substantiella representationen av kvinnor sker i den finska riksdagen. Från föregående stycke kan man redan se att det verkar finnas skillnader mellan kvinnliga och manliga riksdagsledamöters motioner. I detta stycke kommer man därför att noggrannare se på innehållet av motionerna. Går det alltså att finna motioner som kan anses representera kvinnor? Denna fråga är också den tredje frågan som ställdes i början av pro gradu-uppsatsen. Det begränsade antalet motioner som berör kvinnointressen hindrar också forskaren att göra en loglinjär analys som skulle kunna ge en bättre bild av sambandet mellan bakgrundsvariablerna och kvinnointresset.

11.4.1 Kvinnointresse

Under kodningen kodades motioner, som på ett eller annat sätt motiverades med kvinnors situation med ett värde, som antingen hade tydligt kvinnointresse, lite kvinnointresse om kvinnor bara nämndes som en biersak till att motionen framlades, eller inget intresse alls. Resultatet på kodningen kan man se i tabell 11.4.1.

Tydligt är att riksdagsledamöter inte i någon högre grad använder kvinnors ställning som en motivering för den politik de gör. Ifall man ser motioner som en indikator på riksdagsledamöternas personliga prioriteringar i deras agendasättning betyder det att kvinnor inte verkar ha en tydlig prioriteringsställning bland riksdagsledamöternas intresseområden. Endast 1,7 % (11 st.) av alla motioner i samplet kunde identifieras ha någon bindning till förbättrande av kvinnors ställning enligt riksdagsledamöternas egna definitioner. Av dessa var endast tre stycken motioner (0,5 %) där man kunde se kvinnointresset som den främsta orsaken till att motionen skrevs. I den finska riksdagen verkar inte kvinnors intressen vara en motivering som hjälper en att få godkännande för sina motioner. Allt som allt gjordes 648 motioner som inte nämnde kvinnors intressen i det undersökta materialet. Ett annat alternativ varför kvinnor inte används som motivering för motioner är att de inte är en intressant kategori att göra politik om, utan att man hellre betonar andra gruppers intressen i samhället. Det kan delvis bero på att kvinnor är en så stor grupp att det finns en stor diversitet i gruppen och det kan bli svårt att tala om att representera gruppen som helhet utan att bli ifrågasatt. En av orsakerna till det låga antalet motioner som berör kvinnors intressen kan helt enkelt vara att det inte finns riksdagsledamöter som har intresse att göra motioner som berör kvinnors intressen i samhället.

Tabell 11.4.1

Kvinnointresse i motiner	Antal motiner med KI	%
Inge intresse	648	98,2
Lite intresse	8	1,2
Tydligt intresse	3	0,5
Total	659	100

Om man jämför resultaten från 2007 med den tidigare undersökningen från 1981 ser man att antalet motioner som handlar om att förbättra kvinnors situation har minskat. Denna trend följer en utveckling som redan fanns i undersökningen från 1981, mängden motioner som kvinnor gjorde för att direkt förbättra kvinnors situation minskade tydligt under den undersökta tiden från 1907 till 1977. Sinkkonen och Haavio-Mannila ser att representationen av kvinnor var mycket tydligare under första delen av 1900-talet och i slutet av 1970-talet var endast 5 % av kvinnors motioner relaterade direkt till att förbättra kvinnors situation. De ser att orsakerna till detta kan vara kontakten mellan de kvinnliga politikerna och feminismen var tydligare under början av 1900-talet och på

grund av att den senare kvinnorörelsen aktivt försökte minska på könsstereotypisering i samhället vilket också ledde till delvis andra prioriteringar i motioner som gjordes av kvinnor.(Sinkkonen& Haavio-Mannila 1981 s.207-208)

Därför blir det också svårare att identifiera substantiell representation av kvinnor, den gamla problematiken finns delvis kvar om att stärka kvinnors position inför lag, men nya sätt att representera kvinnor genom förnyandet av hur man ser och gör politik är svårare att identifiera. I synnerhet en kvantitativ forskningsmetod har sina begränsningar när det gäller att gå djupare in på materialet. Detta betyder att också kvalitativ forskning behövs för att bättre identifiera substantiell representation av kvinnors intresse.

En annan orsak till en låg användning av kvinnor som motivering för motioner kan vara att riksdagsledamöterna upplever att ärenden som gäller kvinnor bättre sköts genom att använda andra vägar i statsapparaten. Anne Maria Holli har forskat i hur bra kvinnorörelsen lyckats få igenom sina mål under 1970-, 1980- och 1990-talet. Hon kom fram till att kvinnorörelsen i Finland bra lyckats att få igenom sina policymål, jämfört med andra länder som undersökts(Holli 2006, s.134). Förklaring till detta finner Holli att delvis finns i att Finland har ett starkt rättsligt samhälle med en ganska öppen politisk process, som gör det möjligt att ha diskussion och tillgång till policyprocesser. Policyförslag är ofta förberedda i politiska eller administrativa kommittéer i vilka det ofta finns representanter för politiska partier, statliga verk och intresseorganisationer (Holli 2006, s.136). Detta betyder att även kvinnoorganisationer har en möjlighet att lobba i ett tidigt skede i systemet. I resultaten från Hollis forskning kommer det fram att det var svårt att på 1970-talet få igenom förslag gällande förbättring av kvinnors ställning medan det på 1980-talet fungerade ytterst bra och att framgången på 1990-talet var varierande (Holli 2006, s.140). Att man i Finland verkar lyckas få igenom ett kvinnoperspektiv redan tidigare i policyprocesserna kan vara en orsak till att behovet för att i motioner lyfta upp frågor relaterade till kvinnor inte är så stort. Riksdagsledamöterna känner kanske att kvinnor intressen redan har ombesörjts i andra instanser.

Fast det var få motioner som nämnde förbättring av kvinnors ställning som en orsak till varför motionen är viktig, betyder det inte att det inte skulle finnas andra motioner, där kvinnor inte explicit nämns, som skulle förbättra kvinnors ställning i samhället och göra samhället mera jämställt. I materialet fanns det bland annat motioner om förbättring av situationen för närståendevårdare. Man kan se att närvårdarnas ställning delvis är könsbunden på grund av att de flesta närståendevårdare är kvinnor och att kvinnor oftare än män är de som vid sidan om arbete tar hand om närstående. Denna problematik med närståendevårdare valde dock inte riksdagsledamöterna att lyfta upp som en kvinnofråga.

Det gjordes under undersökningsperioden endast lagmotioner(4st.) och budgetmotioner(7st.) som motiverades med kvinnors intresse. Orsaken till detta kan vara att dessa typer av motioner är mest ändamålsenliga för att representera kvinnor substantiellt. Ursprungligen hade feminister som mål att jämställa kvinnor och män inför lag. Än idag är likställande inför lag viktigt och rätten till att alla skall vara jämställda inför lag är en allmänt godtagen motivering för att rätta till eventuella brister. Budgetmotionerna igen är de vanligaste motionerna och de används för att rikta pengar till olika slags verksamhet. Verksamheten kan också vara för att förstärka kvinnors situation i samhället. Till exempel tilläggsbudgetmotioner används mest av oppositionen för att få mera pengar på olika moment i budgeten.

Av de riksdagsledamöter som väljer att motivera sina motioner med kvinnor är alla kvinnor utom en (Bjarne Kallis KD). Fast man i kodningsskedet inte hade valt vilka politikområden som kan ses som positiva för kvinnors ställning leder detta en att anta att männens aktivitet när det gäller att substantiellt representera kvinnor är liten. I detta sampel verkar inte åtminstone män själva uttalat representera kvinnor som första underskrivare av en motion. Kön verkar alltså ha en betydelse när det gäller att lyfta upp kvinnors intressen till diskussion. Sambandet mellan den substantiella representation och den deskriptiva representationen verkar vara starkt när det gäller för

riksdagsledamöter att nämna kvinnors intresse vid ord när det gör motioner i den finska riksdagen.

Detta betyder inte att män inte skulle kunna göra motioner som förbättrar kvinnors position i samhället utan att motivera frågorna med att förbättra kvinnors ställning. Om man även ser på de andra underskrivarna på motioner ändras bilden en del. Av motionerna är 9 stycken underskrivna av både kvinnor och män. Detta skulle indikera att män inte har större problem med att understöda redan skrivna motioner som tar ställning för att förbättra kvinnors situation i samhället. Det betyder också att både kvinnor och män aktivt stöder upplyftandet av kvinnors intresse i samhället. Skillnaden ligger i att vara initiativtagare, då det nästan endast är kvinnor som är initiativtagare till motioner som uttryckligen behandlar kvinnors intressen.

Partifördelningen på motionerna med kvinnors intresse kan ses i tabell 11.4.2. Tabellen visar att kristdemokraterna gjorde flest motioner där kvinnor nämndes. Även den enda mannen som gjorde en motion som motiverades med kvinnor var en kristdemokrat. För övrigt kan man se att partier som kan ses stå för traditionella värderingar gjorde majoriteten av de motioner som motiverades med kvinnors ställning. Däremot är alla tre motioner som har ett tydligt kvinnointresse gjort av partier som är vänster eller värdeliberala (gröna). Oppositionspartierna gjorde 7 stycken av motionerna medan regeringspartierna gjorde 4 motioner av vilka en motion är underskriven av parlamentsledamöter från både regering och opposition. Det följer den redan tidigare regeln, att oppositionen gör flera motioner än vad regeringen gör.

Tabell 11.4.2

Kvinnointresse	Gröna	KD	Saml	SFP	SDP	VF	Total
Inge intresse	17	72	97	27	191	124	648
Lite intresse	0	3	2	1	1	1	8
Tydligt intresse	1	0	0	0	1	1	3
Totalt	18	75	99	28	193	126	659

Om man ser på de övriga bakgrundsvariablerna verkar det inte finnas många gemensamma nämnare för riksdagsledamöterna som gjort motioner som behandlar

kvinnors intressen i samhället. De flesta av riksdagsledamöterna, 9 stycken, har dock suttit en eller flera perioder i riksdagen. Det andra som majoriteten har gemensamt är att 45 % (5 stycken) av dem har någon kontakt till kvinnoorganisationer. Det är en betydligt större mängd än medeltalet av alla riksdagsledamöterna, där endast 13,6 % (18 stycken) hade kontakt med kvinnoorganisationer. Av riksdagsledamöterna som kunde identifieras ha bindningar till kvinnoorganisationer var alla kvinnor. Dessa resultat sammanfaller med Lena Wängneruds resultat, som visade att kön innehade en betydande roll när det gällde nordiska parlamentsledamöters kontakter till kvinnoorganisationer (Wängnerud 2000 s.143). Kontakten till kvinnoorganisationer diskuteras mera i detalj under 11.4.2 Kritiska aktörer.

Fast samplet av motioner som uttalat representerar kvinnor är litet, är det intressant att se vad dessa motioner handlar om. Om man börjar med att se närmare på de politikområden motionerna handlar om landar de flesta motionerna inom politikområdena familjepolitik och socialpolitik (8st.). De övriga tre föll inom olika politikområden. Om man sedan ser noggrannare på motionernas innehåll förstärks bilden ännu mera. De flesta av motionerna handlar om kvinnors reproduktion och familjer. Teman i motionerna är mycket traditionella och ser på kvinnors situation på ett traditionellt sätt. Motionerna talar om till exempel rehabilitering för krigsinvalidernas änkor, pengar för amningsföreningen och pengar till Päijät-Hämeen försvarskvinnor.

Lite mindre traditionella teman i motionerna är om pengar för att grunda en jämställdhetsinformationstjänst som skall hjälpa med jämställdhetsintegreringen i samhället, och om valreklamerna i kommunerna sett delvis ur jämställdhetsperspektiv. De mindre traditionella motionerna gjordes av riksdagsledamöter från vänstern och de gröna. Detta tillsammans med att vänstern och de gröna gjorde de enda motionerna, som starkt motiverades med kvinnors intressen visar att partier från vänster starkt representerar kvinnors intresse. Dessa resultat ger också en grund att fundera om denna studie lyckats fånga in alla motioner som representerar kvinnor.

Förvånande i motionerna som identifierats representera kvinnor är att partier som står för mera traditionella värderingar verkar ha det lättare att använda sig av kvinnor för att motivera sina motioner. En av orsakerna till detta kan vara att Finland verkar ha en kultur där man strävar till könsneutralitet. Detta kan lätt leda till att politiker inte känner att kvinnor är en vinnande motivering när man försöker få igenom förändring utan att man i stället använder sig av könsneutrala och rationella argument för att utfallet av ens politik skall bli bättre. Könsneutraliteten kan föra med sig risken att man inte kan identifiera när kvinnor representeras. Detta leder lätt till att endast frågor som traditionellt ansetts representera kvinnor, frågor som till exempel handlar om reproduktion eller barnvård, kan identifieras som berörande kvinnors intressen i samhället.

En annan fråga som ökar problematiken kring att identifiera frågor som representerar kvinnor är att kvinnor ingalunda är en enhetlig grupp. (Se kapitel 7) Detta kan leda till att grupper som är medvetna om diskussionen om kvinnor som grupp väljer lättare en könsneutral linje i sitt sätt att uttrycka sig. Som tidigare konstaterats har det i tidigare undersökningar kommit fram att vänstern haft en stark roll i att föra framåt frågor som är relevanta för kvinnor och kvinnorörelsen. I detta material har dock partier som ligger mera högerut en majoritet på 6 stycken motioner av de 11 som uttryckligen lyft upp kvinnors ställning i samhället. Orsaken till detta kan handla om en större medvetenhet till könsneutralitet i mindre konservativa partier när det gäller att lyfta frågor som behandlar kvinnors ställning i samhället. Speciellt vänsterns och de grönas starka representation av kvinnointressen skulle indikera att kvinnor endast nämns som intressegrupp när det inte går att kringgå språkligt. Samtidigt förklarar problematiken också varför partier från höger är starkt representerade bland motioner som motiverades med kvinnors intresse.

11.4.2 Kritiska aktörer

Den sista frågeställningen i studien handlade om huruvida det finns enskilda individer som på ett betydande sätt representerar kvinnor i sin verksamhet. Även den teoretiska diskussionen betonar kritiska aktörers roll jämfört med till exempel den kritiska massans roll. Resultaten visar dock att det inte går att finna kritiska aktörer i någon

större utsträckning i det undersökta materialet. Alla motioner som motiverades med kvinnors position i samhället var skrivna av olika riksdagsledamöter. Materialet visar dock att fast både kvinnor och män kan verka som kritiska aktörer för att förbättra kvinnors ställning är det mera sannolikt att kvinnor gör det. Om man ser på motionerna var det ju endast en enda man som motiverade sin motion med kvinnors ställning.

Om man gör en lista över dem som motiverat motioner med kvinnors intresse var Päivi Räsänen(ej), Bjarne Kallis(ej), Sirpa Asko-Seljavaara, Krista Kiuru(ej), Christina Gestrin(ej), Leena Rauhala, Tuija Nurmi och Annika Lapintie(ej) ledamöter som gjort en motion med svagt kvinnointresse. Medan Tarja Filatov, Merja Kyllönen(ej) och Heidi Hautala gjorde motioner med strakt intresse. Om man ser på dessa personers bindningar till kvinnoorganisationer (tabell 11.4.3 och bakom deras namn) kan man se att kopplingen till kvinnoorganisationer hämtar med sig ett större intresse att föra framåt kvinnors intressen i samhället. Två av tre som gjorde motioner med starkt kvinnointresse har kopplingar till kvinnoorganisationer. Även de riksdagsledamöter som gjorde motioner med svagt kvinnointresse hade kopplingar till kvinnoorganisationer (tre av fem). Utöver de som kodats finns det också riksdagsledamöter som utan att ha kodats ändå har kopplingar till kvinnoorganisationer. Bland annat Annika Lapintie och Christina Gestrin är sådana ledamöter. Detta betyder att majoriteten av riksdagsledamöterna som motiverade motioner med kvinnors intresse i samhället hade kopplingar till kvinnoorganisationer.

Tabell 11.4.3 Koppling till kvinnoorganisationer

Kvinnorganisation			
Kvinnointresse	Ja	Nej	Totalt
Inget intresse	78	570	648
Lite intresse	3	5	8
Tydligt intresse	2	1	3
Total	83	576	659

Dessa resultat indikerar att sannolikheten för riksdagsledamöterna att handla för kvinnors intressen blir större om riksdagsledamöterna har kopplingar till kvinnoorganisationer. Kopplingen till kvinnoorganisationer kan antas föra med sig att riksdagsledamöterna har en starkare kontakt till att substantiellt representera kvinnors

intressen i samhället. På grund av att endast kvinnor nämner kontakter till kvinnoorganisationer blir det också en större sannolikhet för att kvinnor är de som gör motioner som berör kvinnors intressen i samhället. Detta skulle indikera att deskriptiv representation har ett samband med substantiellrepresentation genom kvinnoorganisationer.

Materialet är i sig själv inte heller det bästa för att identifiera kritiska aktörer på grund av det begränsade antal motioner som representerar kvinnors intressen. Detta kan vara på grund av att det helt enkelt inte finns riksdagsledamöter som har intresse att representera kvinnors intressen. En annan orsak till detta kan vara den redan tidigare nämnda tendensen till könsneutralitet bland riksdagsledamöterna. En annan svaghet i materialet är att motionerna endast representerar ett år och därför inte kan följa riksdagsledamöternas arbete under en längre period vilket också skulle hjälpa till att identifiera kritiska aktörer, som kontinuerligt arbetar för att representera kvinnors intressen. En förklaring till att kritiska aktörer inte finns bland motionsskrivarna är att de riksdagsledamöter som aktivt för framåt kvinnors ställning och position i samhället gör detta via andra kanaler och därför inte ser motioner som ett forum som är lämpat för arbetet att föra kvinnors intressen framåt.

I det sista stycket har framkommit att riksdagsledamöterna ytterst sällan motiverar sina motioner med kvinnors intressen i samhället men att kontakten till kvinnoorganisationer verkar ha ett samband med vilka riksdagsledamöter som gör motioner om kvinnors intressen i samhället. Mot förväntningarna har partier från höger varit aktivare än från vänster att motivera sina motioner med kvinnor. Förklaringar på detta kan vara att man i Finland föredrar ett könsneutralt språk som inte ger utrymme till att uttalat representera kvinnor. En annan orsak till resultaten kan också vara vänsterns större medvetenhet om problematiken kring kvinnor som grupp. En indikation på detta är att vänstern använder sig av mindre traditionella ämnen när de representerar kvinnor och att vänstern även vågar använda kvinnor som en starkare motivering i motionerna.

12. Slutdiskussion, sammanfattning av resultaten och förslag på vidare forskning

I pro gradu-uppsatsen har representation och speciellt representation av kvinnors intressen diskuterats. Syftet med uppsatsen har varit att uppdatera tidigare forskning om motioner och kön samtidigt som man även delvis kunnat jämföra resultaten med undersökningar från andra länder. Man har också velat tillföra något nytt kring diskussionen om kön och representation. Tanken har varit att motioner kunde visa oss riksdagsledamöternas egna prioriteringar genom att motionerna till en lägre grad styrs av partiernas åsikter. Klart är dock att representation idag inte sker direkt, utan mekanismerna genom vilka vi representeras är invecklade och många olika faktorer påverkar dem som representerar oss. Även sambandsanalysen i denna uppsats visar att flera faktorer påverkar valet av politikområde på motioner.

Resultaten i undersökningen visar att motionerna används av både opposition och regering, om än i olika grad och att det finns en möjlighet för samarbete över partigränser. Andra skillnader i hur aktivt man gjorde motioner fanns bland annat i riksdagsledamöternas och i vilken valregion ledamöterna kom från. När man såg speciellt på motionärernas kön framkom det skillnader i kvinnors och mäns motionsbeteende. Överlag gör män mera motioner än kvinnor i den finska riksdagen. Kvinnor har än idag en större tendens att göra motioner om socialpolitik och speciellt familje- och barnpolitik än vad män gör. Männen igen väljer att göra motioner om områden som har setts som starkt manliga, så som trafik och allmänna utrymmen. Samarbete mellan könen är dock vanligt när det gäller motioner. I materialet kunde upptäckas att männen även skrev fler motioner per man än kvinnorna och lämnade också in flera motioner som enda underskrivare. Kvinnor hade också en större tendens att skriva motioner tillsammans med män än vad männen skrev med kvinnor. Denna skillnad kan dock minska om representationen mellan könen blir jämnare i de olika riksdagsgrupperna. Man fann också att kopplingen till kvinnoorganisationer hade en betydelse när det gällde sannolikheten att göra motioner som motiverades med kvinnors intressen i samhället.

Att forska i hur vi representeras är viktigt. En större förståelse för hur olika grupper i samhället representeras och vilka mekanismer som styr representationen kan hjälpa oss utveckla det politiska systemet och förbättra representationen av förfördelade grupper i samhället. Motionerna i den finska riksdagen verkar användas av riksdagsledamöter speciellt för att signalera åt sina väljare och den valregion man kommer från att man faktiskt representerar dem i riksdagen allra minst geografiskt. Resultaten gör att man kan konstatera att åtminstone Hanna Pitkins typer av representation ännu är aktuella. Den traditionella typen av representation, formell representation syns i motionsbeteendet i den finska riksdagen genom den starka geografiska representationen.

Även frågan huruvida representationen via motioner är mera till för att visa en viss bild utåt eller om det finns genuina försök att förändra beslut genom motionsarbetet väcks. Här kan man tänka sig att skillnaden skulle gå mellan den symboliska och den formella representationstyperna och ifall riksdagsledamöterna enbart gör regionella motioner för syns skull handlar det om en symbolisk representation. Detta skulle göra att motionerna används för att performera symboliskt för väljarna att man representerar dem. För att bättre kunna svara på denna fråga borde motioner och deras funktion i det politiska systemet granskas noggrannare. Under forskningens lopp visade det sig att man inte har forskat i motioner i Finland på en längre tid. Därför skulle det vara viktigt och intressant att forska närmare i vilken typ av motioner faktiskt leder till åtgärder. Denna fråga var något, som gick utanför ämnet för denna pro gradu-uppsats.

Fast man inte kan utgå från att endast kvinnor representerar andra kvinnor är det intressant att konstatera att könsskillnader verkar existera när det gäller de politikområden man gör motioner i. Man kan alltså tänka sig, som Anne Phillips och flera andra diskuterar, att de upplevelser eller sociala perspektiv människor utsatts för har en stor inverkan på hur de handlar i politiken. Därför blir det också viktigt att olika sorts människor blir representerade såväl deskriptivt som substantiellt. Man kan alltså inte frånga antagandet att deskriptivitet har ett samband med den substantiella representationen. Men för att kunna dra dessa slutsatser är det viktigt att titta på olika grupper i samhället.

I materialet kunde man inte identifiera kritiska aktörer som verkade för att kvinnors ställning diskuteras i samhället. För att bättre kunna identifiera kritiska aktörer måste riksdagsarbetet i sin helhet undersökas. Det är också viktigt att se på vilka bindningar de olika riksdagsledamöterna har till exempelvis kvinnorörelser och hur denna kontakt påverkar riksdagsledamöternas agerande i riksdagen. Materialet visade att kontakten till kvinnoorganisationer har en betydelse. Materialet gav dock en indikation om att kvinnor har en viktig roll i att lyfta upp och föra vidare frågor som är viktiga för kvinnors ställning i samhället. Detta resultat bestryker även sambandet mellan deskriptivitet när det gäller kön och substansen i politiken som förs.

Det är viktigt att fråga, som Celis m.fl. föreslår, när representation av kvinnor händer och vem som påstår sig representera kvinnor för att få en helhetsbild av hur representation sker. Dessa frågor leder till delvis samma problem som uppkom i materialet i denna undersökning. Det var svårt att identifiera representation av kvinnor på grund av att ett könsneutralt språk föredras av politiker. Därför kunde det vara relevant att bekanta sig djupare med motionerna och även låta riksdagsledamöterna själva beskriva sina motiv bakom motionerna. På detta sätt kunde substantiell representation av kvinnor kanske identifieras även där den inte är klart uttalad.

Pro gradu-uppsatsen visar att det är viktigt att diskutera representationen i samhället. Det är viktigt att förstå bättre den invecklade frågan om hur vi representeras. I forskningen om representation är kvinnor en bra grupp att undersöka på grund av att de länge varit underrepresenterade i samhället men nu börjat få en större representation i det offentliga beslutfattandet. På grund av att situationen har förändrats och håller på att förändras kan man genom att undersöka kvinnors representation kanske få indikationer om hur politiken förändras när nya grupper kommer med i beslutfattandet.

13. Litteratur

- Aula, M.K. 2003., Edusksunta i *Saukkonen, Pasi. Paikkana politiikka : tietoa ja tulkintoja Suomen poliittisesta järjestelmästä*, Yleisen valtio-opin laitos, Helsingin yliopisto, Helsinki.
- Bengtsson, Å; Wass, H., 2009, Äänestäjien edustusta koskevat odotukset, *Politiikka : Valtiotieteellisen yhdistyksen julkaisu 51 (2009) :3*, Helsinki : Valtiotieteellinen yhdistys
- Bergqvist, C. 1994, *Mäns makt och kvinnors intressen*, Uppsala Universitet, Uppsala.
- Bergqvist, C., Borchorst, A., Christensen, A., Ramstedt-Silén, V., Raaum, N.C. & Auður Styrka Ársdóttir. 1999, *Equal democracies? : gender and politics in the Nordic countries*, Scandinavian University, Oslo.
- Bergqvist, C., Jungar, A. & Adman, P. 2008, *Kön och politik*, SNS förlag, Stockholm.
- Borg, S. & Paloheimo, H. 2009, *Vaalit yleisdemokratiassa : eduskuntavaalitutkimus 2007*, Tampere University Press, Tampere.
- Bräuninger, T. & Debus, M. 2009, "Legislative agenda-setting in parliamentary democracies", *European Journal of Political Research*, vol. 48, no. 6, pp. 804-839.
- Bruun, N. & Koskinen, P.K. 1997, *Tasa-arvolaki, 2.*, uud. p. edn, Lakimiesliiton kustannus, Helsinki.
- Celis, K. 2008, Gendering representation i *Goertz Gary; Mazur, Amy. Politics, gender, and concepts : theory and methodology*, Cambridge University Press, Cambridge.
- Celis, K., Childs, S., Kantola, J. & Krook, M.L. 2008, "Rethinking Women's Substantive Representation", *Representation*, vol. 44, no. 2, pp. 99-110.
- Childs, S. 2008., *Women and British party politics : descriptive, substantive and symbolic representation*, Routledge, London.
- Childs, S. 2006, "The Complicated Relationship between Sex, Gender and the Substantive Representation of Women", *European Journal of Women's Studies*, vol. 13, no. 1, pp. 7-21.
- Childs, S.a., Krook, M. 2008., The Substantive Representation of Women s. 108-139 i *Women and British party politics : descriptive, substantive and symbolic representation*, Routledge, London.
- Dahlerup, D. 1988, *Scandinavian political studies : SPS : a journal published for the Nordic Political Science Association: Denmark, Finland, Iceland, Norway, Sweden*, Nordic political science association, Oslo.
- Dolan, K.A. 2004, *Voting for women : how the public evaluates women candidates*, Westview Press, Boulder, Colo.

- Dovi, S. 2002, "Preferable Descriptive Representatives: Will Just Any Woman, Black, or Latino Do?", *American Political Science Review*, vol. 96, no. 4, pp. 729.
- Esaiasson, P. 2005, *Metodpraktikan*, Norstedts juridik, Stockholm.
- Field, A. 2005, *Discovering statistics using SPSS : (and sex, drugs and rock'n roll)*, 2nd ed. edn, Sage, London.
- Hernes, H.M. 1987, *Welfare state and woman power : essays in state feminism*, Norwegian University Press, Oslo.
- Holli, A.M. 2006, Strong together? : a comparative study of the impact of the women's movement on policy-making in Finland i *Hellsten, Sirkku K.; Holli, Anne Maria.; Daskalova, Krassimira. Women's citizenship and political rights*, Palgrave, Basingstoke.
- Holli, A.M. 2003, *Discourse and politics for gender equality in late twentieth century Finland*, Department of Political Science, University of Helsinki, Helsinki.
- Kanter, R.M. cop.1977, *Men and women of the corporation*, Basic Books, New York (N.Y.).
- Kuusipalo, J. 2002, Mikä on se tasa-arvo, jota tasa-arvopolitiikka tavoittelee i *Holli, Anne Maria.; Saarikoski, Terhi.; Sana, Elina. Tasa-arvopolitiikan haasteet*, WSOY, Porvoo.
- Lantz, B. 2009, *Grundläggande statistisk analys*, Studentlitteratur, Lund.
- Mansbridge, J. 1999, "Should Blacks Represent Blacks and Women Represent Women? A Contingent `Yes.'", *Journal of Politics*, vol. 61, no. 3, pp. 628.
- Papavero, L. 2010, Female representation and legislative behavior in the Italia Parliament: 1987-2008, Conference paper in Oslo
- Phillips, A. 1995, *The politics of presence*, Clarendon Press, Oxford.
- Phillips, A. 1991, *Engendering democracy*, Polity, Cambridge.
- Pitkin, H.F. 1967, *The concept of representation*, Univ. of California Pr, Berkeley.
- Puoskari, P. 2003, Valtiontalous Suomen poliittisessa järjestelmässä i *Saukkonen, Pasi. Suomen poliittinen järjestelmä Elektroninen aineisto*, 2009 päivitetty versio. edn, Helsingin yliopiston yleisen valtio-opin laitos, Helsinki.
- Sapiro, V. 1981, "Research frontier essay - When are intrests intresting - The problem of political representation of women ", *The American Political Science Review*, vol. 75, no. 3, pp. 701-716.

- Schwindt-Bayer, L. 2006, "Still Supermadres? Gender and the Policy Priorities of Latin American Legislators", *American Journal of Political Science*, vol. 50, no. 3, pp. 570-585.
- Schwindt-Bayer, L. & Mishler, W. 2005, "An Integrated Model of Women's Representation", *Journal of Politics*, vol. 67, no. 2, pp. 407-428.
- Sinkkonen, S. & Haavio-Mannila, E. 1981., "The Impact of the Women's Movement and Legislative Activity of Women MPs on Social Development". S. 195-215 i *Rendell, Margherita Women, power and political systems*, Croom Helm, London.
- Starck, C. 2006, *Forskningsmetodik - fördjupad kurs : föreläsningssanteckningar*, Svenska social- och kommunalhögskolan vid Helsingfors universitet, Helsingfors.
- Swers, M.L. 1998, "Are Women More Likely to Vote for Women's Issue Bills than Their Male Colleagues?", *Legislative Studies Quarterly*, vol. 23, no. 3, pp. 435.
- Wängnerud, L. cop. 2000, Representing Women i *Esaiasson, Peter.; Heidar, Knut. Beyond Westminster and Congress : the Nordic experience*, Ohio State University Press, Columbus, Ohio.
- Wängnerud, L. 2009, "Women in Parliaments: Descriptive and Substantive Representation", *Annual Review of Political Science*, vol. 12, no. 1, pp. 51-69.
- Weldon, S.L. 2002, "Beyond Bodies: Institutional Sources of Representation for Women in Democratic Policymaking", *Journal of Politics*, vol. 64, no. 4, pp. 1153-1174.
- Young, I.M. 2000, *Inclusion and democracy*, Oxford University Press, Oxford.

Internetsidor

www.eduskunta.fi 23.8 2010, och motionsmaterialet mellan tiden 4.1.2011– 4.2.2011

Finska social- och hälsovårdsministeriets publikation:

www.stm.fi/Resource.phx/publishing/store/2006/11/hull62885146980/passthru.pdf
(4.12.2006)

Statistikcentralen 10.1.2011: http://www.stat.fi/meta/luokitukset/sosioekon_asema/001-1989/index_sv.html

Lagar och förordningar

Finlands grundlag 11.6.1999/731

Riksdagens arbetsordning 17.12.1999/40 år 2000

Bilagor

Bilaga 1

Korstabell över regering/opposition, kön och politikområden fördelade enligt BEIS

	Politikområde enligt BEIS	Kvinna	Man	Total	
Regering	basic functions	Count	7	6	13
		% within Beisregion	53,8	46,2	100,0
		% within Kön	9,3	4,9	6,6
		% of Total	3,6	3,0	6,6
	Economy	Count	5	10	15
		% within Beisregion	33,3	66,7	100,0
		% within Kön	6,7	8,2	7,6
		% of Total	2,5	5,1	7,6
	Infrastructure	Count	39	81	120
		% within Beisregion	32,5	67,5	100,0
		% within Kön	52,0	66,4	60,9
		% of Total	19,8	41,1	60,9
	Socio-cultural functions	Count	24	25	49
		% within Beisregion	49,0	51,0	100,0
		% within Kön	32,0	20,5	24,9
		% of Total	12,2	12,7	24,9
	Total	Count	75	122	197
% within Beisregion		38,1	61,9	100,0	
% of Total		38,1	61,9	100,0	
Opposition	basic functions	Count	16	33	49
		% within Beisregion	32,7	67,3	100,0
		% within Kön	11,0	10,4	10,6
		% of Total	3,5	7,1	10,6
	Economy	Count	14	37	51
		% within Beisregion	27,5	72,5	100,0
		% within Kön	9,7	11,7	11,0
		% of Total	3,0	8,0	11,0
	Infrastructure	Count	49	181	230
		% within Beisregion	21,3	78,7	100,0
		% within Kön	33,8	57,1	49,8
		% of Total	10,6	39,2	49,8
	Socio-cultural functions	Count	66	66	132
		% within Beisregion	50	50	100
		% within Kön	45,5	20,8	28,6
		% of Total	14,3	14,3	28,6
	Total	Count	145	317	462
% within Beisregion		31,4	68,6	100,0	
% of Total		31,4	68,6	100,0	